

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De proprietatibus rerum

Bartholomaeus <Anglicus>

[Lyon], 21. Nov. 1482

De animalibus liber .xviiij

[urn:nbn:de:bsz:31-326878](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-326878)

De animalibus

De animalibus liber. viij.

Completo tractatu de re omni
ni quo ad minera
liu & vegetabiliu
pprietates quaru
firmiter in scriptu
ra diuina. ultimo
de proprietatibus reru et p̄cipue anima
lium est tractandum. & primo in generali. de
inde in speciali. de singulis animalibus be
stis. s. iumentis reptilibus quoz nomina in
textu & in glosa inferuntur. Dicitur autem ani
mal omne qd consistit ex carne & spiritu vite
animatum/ siue sit aerium vt volatilia/ siue a
quaticum vt natantia/ siue terreum sicut sunt
agrestia & gressibilia. s. homines reptilia be
stie & iumenta. Ponit autem moy. tria anima
num genera. s. iumenta. bestias & reptilia. vt
pater in gen. i. (vnde dicit basilius i exame.)
Iumenta sunt animalia in usum & adiutoriu
hominu macipata. & quedam sunt deputata ad
laborandaz vt equi & homines boues came
li & huiusmodi/ quedam ad laneficiuz vt oues
& huiusmodi. quedam ad vescendum vt sues
& porci. Reptilia autem sunt illa que corpori
contractione & extensione inaniantur & mo
uentur in anterius vt vermes & serpentes & co
libri. Et sunt tria genera. s. trahentia ore vt
vermiculi qui se ore trahunt. & sunt serpencia
vt colubri qui vt costarum se se rapiunt. Sūt
etiam & repencia que pedibus repunt/ vt la
cerre & botrate & huiusmodi. Bestie autem di
cuntur quasi vastie que naturam habent feri
tatis. nunc autem seuiunt vngue nunc cornu
nunc dente/ vt apu leones nigrides atq; lupi
Comuniter autem dicuntur bestie animalia
indomestica que iumentis sunt fortiores na
turaliter. sed sunt seuientibus bestis mitio
res vt cerui & huiusmodi. Inest autem cunctis
animalibus virtus motiva & sensitiva. s. scdz
magis & minus. nam scdm puriorem sangui
nem & subtil. ore quedam sunt viuacoris sen
sus & fortioris estimationis & pluri sagaci
tatis. hinc est qd bos est piger & stabilis. asi
nus stolidus. equus feruens in concupiscen
tia feminarum. lupus indomitus. leo audax.
vulpis astuta & dolosa. canis graciosus & me
mor amicitie & sic de alijs. vnde bonitas vel
malitia moris in animalibus bonitatem vel
malitiam sequitur complexionis. vt dicit basi
lius. Idem etiam dicit ansto. in libro de ani

malibus. Dicit etia qd differunt animalia fm
mores quia quedam sunt magne mansuetu
dinis vt vacca. ouis. & quedam indomite fe
ritatis/ vt tigris & aper agrestis. & quedam ma
gne magnanimitatis vt leo. & quedam magne
fortitudinis vt astute & malarij operationu
vt lupus vulpes & huiusmodi. & ista diuer
sitas accidit ex diuersitate virtutis dissimili
ter in diuersis. Nam vt dicit idem in libro. i.
Animalia quedam habent sanguinem & que
dam non/ vt apes & omne animal rugosi cor
poris/ sed alium habent humorem loco san
guinis. habentia autem sanguinem sunt ma
ioris corporis & virtutis. hinc est qd quedam
animalia diligunt societatem/ & gregatim in
cedunt vt cerui onagri & cameli. & quedam so
cietate fugiunt & simul socialiter habitare no
possunt. vt aues vnicor. vnguiuz & bestie que
de preda viuunt. (ad hoc dicit idem in li. i.)
animalia quedam sunt vrbana quedam aggre
stia. & inter omnia animalia homo no potest
viuere solus. vt grues & apes & formice omu
nicant hominu. Discrepant etia animalia plu
rima in nutrimento (vt dicit idem) quedam ve
scuntur solis carnibus/ sicut leo tigris lupus
& huiusmodi. quedam vescuntur indifferenter
carnibus & ossibus vt canis/ & huiusmodi. q
dam grammibus & frugibus nutrit vt equi
cerui & huiusmodi (vt dicit ansto. li. i.) que
dam animalia habent pprium gustabile si
cut apes quarum gustabile est mel & planta
quedam de numero dulcium sicut aranee gu
stabile est musca. viuunt enim de venatione mu
scarum. & quedam sunt venantia alia anima
lia vt leo lupus & similia. & quedam sunt ac
cumulata suum nutrimentum sicut bericius
& formica. Causa autem quare omne animal
indiget nutrimento (vt dicit auice.) est humi
ditas substantie & calor dissolvens humidita
tem. & aer calidus circustans. vnde quia con
tinua fit per calorem humiditatis deperditio. neces
saria est beneficio nutrimenti deperditio resti
tutio. & quedam querant vicium suum de no
cte vt aues lucifuge. & quedam de die. Dicit
etiam ansto. sicut & auice. qd quedaz anima
lia omni tempore sunt siluestria. & quedaz sem
per domestica vt homo mulus & capra. & que
dam cito domesticantur vt elephas. De omni
autem genere animalium domesticorum in
ueniuntur aggestia sicut siluestris homo/ sil
uestris bos/ siluestris equus/ siluestris canis
agrestis porcus. & quedaz animalia sunt ma
gne impetuositatis & bellicitatis/ & maxime
tempore coitus & amoris. In omnibus autem

animantibus est appetitus delectationis et tunc masculi zelant et pugnant pro feminis et quedam animalia ingemant ut sunt illo tempore eorum comua dura ut porci agrastres qui confricantes se arboribus intrant lutum et ideo tunc pugnant (ut dicit aristoteles) et quedam animalia sunt magne refrenationis. et quedam magne ire et tenacis memorie sicut canis canis et asinus et quedam sunt debilis memorie. ut struatio et coluba. et solus homo memorat oblita. (ut dicit auicenna.) multa tamen animalia retinent memoriam eorum que vident et ad discunt. ut dicit aristoteles. li. i. In solis autem hominibus est memoria. put memoria subiacet rationi. et ideo dicit augustinus. de ciuitate dei li. xi. Est inquit admiranda quedam in brutis prudentia in quibus tamen nulla sit proprie loquendo scientia. quedam tamen in eis similitudo scientie reperiuntur euentem enim habent solertiam in educatione fetuum. in edificatione lanbulorum et mansionum. in inquisitione nutrimentorum. in medicatione vulnorum. in fuga uocuum in p[er]fugio mutationis temporum futurorum. in cognitione amoris parentum suorum. nam canis ceruam diligit et leo leonem et visus visam et sic de alijs. (dicit etiam aristoteles) quod in omni animali est radicale membrum quod principium est omnium virtutum naturalium spiritualium et animalium. et hoc est cor vel aliquid loco eius. a cuius radice (dicit auicenna.) incipit omnium animalium creatio formatio et figuratio. formatio animalium brutorum et factio faciem habet refertam ad suum materiale et originale principium scilicet ad ipsam terram Sola enim statura erecta est a nature principio tamen reseruata in quo natura hominis super cuncta animalia est nobilitata et mirabiliter sublimata (ut dicit poeta) *Deus homini sublimis dedit celsisq[ue] mensuram.* (propter quod dicit basilius.) si homo corporis voluptate sedatur obediendo ventris luxurioso operatus est iumentis insipidis. et si. f. est illis. Item dicit basilius. omnia fere terre animalia genitali stimulantur ad propagationem sui generis et successionem pluri animalium. et hoc potissime accidit tempore venali quoniam virtus caloris celestis incipit in animalium corporibus quodam modo diffundari. Simile dicit aristoteles. et etiam auicenna. omne inquit animal habens semen generat animal sibi simile. et ideo animali non valent seruare spiritum suum in se dedit natura membrum ut semen expellet et aliud membrum ut semen recipiat. sicut in femina est matris et hoc est generale omnibus animalibus in quibus est dicitur fetus. quod masculus se habet per modum foue femina per modum matris. et ideo omne

femininum habet matricem vel aliud loco matris in quo suscipiat fetum suum. et hoc accidit diuersimode in diuersis. quia alio modo in uariis et alio modo in alijs animalibus in terius perfecta animalia concipientibus. sicut de multis exemplificat auicenna. profert autem auicenna. (sequens aristoteles.) omnia animalia habentia sanguinem non habentibus. et dicit quod ista simpliciter sunt nobiliora et maiora in quantitate et virtute exceptis paucis beluis aquaticis et marinis. et (subdit.) quod omne animal habens sanguinem nobilem quattuor mouetur instrumentis quia quattuor pedibus ut in brutis. aut duabus manibus et duobus pedibus in hominibus. similiter in duabus alis et duobus pedibus. ut patet in auibus et pennis multa tamen inueniuntur animalia plures pedes habentia ut patet in crancis et in crucis et in alijs. similiter etiam et plures alas ut patet in papilionibus apibus et locustis. et in istis nimis viger sanguis. qui nature est thesaurus propter quod plus et efficacius operatur. in organa in primis quam multiplicia in secundis et habilitiora sunt membra et efficaciora animalium ad operandum in parte anteriori quam in posteriori quia caloris sanguinis cordis participat ut eis vicinius appropinquat. Generales autem animalium proprietates tangit auicenna. (sic dicens) Communicant autem quedam animalia in membris ut homo et equus in carne et in nervo. Discrepant autem inter se in multis. primo in qualitate et habitudine membrorum tam simplicium quam compositorum ut testudo habet condas et hericus spinas et homo non. et habet equus caudam et homo non. Item discrepant in quantitate ut apertura oculi noctue est magna et apertura oculi aquile est parua. Item discrepant in numero quia quedam sunt bipedalia et quedam quadripedalia et quedam multipedalia. ut patet in araneis quorum quedam pedes habent octo et quedam habent decem. Item in qualitate et in colore et in figura aut in mollicie et duntaxat ut pes bouis est valde durus. pes vero hominis est valde mollis. Item discrepant in similitudine. ut patet in mamillis equi et elephantis. nam mamille elephantis sub pectore et equi sub inguicem habent. Item discrepant in actione ut patet in auribus elephantis cui quibus pugnat et in naribus suis quibus pugnat. Item differunt in passione. ut patet in oculis vesperilionis qui sunt valde debiles et hirudinis e contrario sunt valde fortes. ut dicit auicenna. Item differunt in animi appetitu. nam quedam

sunt fortis appetitus ad coitum / et quedam debilis vt elephas et turtur. et quedam appetunt cum omni spē. et quedam tantum cū sua et quedam sunt semp continentia vt apes. Item qdam sunt magne auiditatis et voracis in edendo. et ideo quedam venantur de nocte vt lupi qui dicunt babala. et quedam die vt accipiter et aquila. et quedam vt procy tpe scz de die et de nocte scz cacti. Item in omni animali necessaria sunt diuersa membra sibi inuicem subministrantia / ppter diuersitatem opationū. vnde et ossa sunt necessaria vt sint rocius corpis sustentamentum. cartilaginee. necessarie sunt ad defensionem carnis ab ossium lesione. nerui etiam necessarij sunt ad mēbroꝝ conjunctionem et sensus ac motus p mēbra deportationem. et sunt duri ad inflexionem / et flexibiles ppter incuruationem. caro hinc necessaria ppter vacui impletionem / et caloris vitalis conseruationem. cor necessarium est ppter vite spūm generationem. pulmo ppter necessitatem respirandi / et frigidū aeris attrahendi ad caloris cordis mitigatōz stomachus ppter aboz pma digestionē. epatis substantia est necessaria ad sanguinis generationem. vene sunt necessarie ad sanguinis per mēbra deportationem. intestina fuerunt necessaria ad fecis depurationem et euacuationem. renes et genitalia ad spū conseruationem. fel necessarium est ppter digestionis cōfortationem. splen ppter supfluum humoris melancholicū relectōe in caput cum suis contentis hinc necessarium ad rocius corpis et capitis punctionem / vocis formationem / et ad cibi ac potus ad stomachum transductionem pecus necessarium est ad cordis et spūm mēbroꝝ defensionem brachia et manus ad opationem. latera et costae ad naturalium mēbroꝝ pseruationem. aurā et pedes ad corpis supportationem et voluntariam de loco ad locum corpis motionem. cutis est necessaria ad oim interiorum ab extrinseco nocumento munimen et pili sunt necessarij ad cutis pseruationem ungule fuerunt necessarie ad extrinsecum custoditionem / et etiam in multis animalibus ad defensionem. In geminata ē enim natura in singulis animalibus / vt aliquid habeant munimen contra lesionem et ideo cerni habent cornua / apri calmos / et leones vntur vnguibz p mucrone. et sic patz qd in animalibus nihil est supfluum vel diminutum. Admoda aut animalia que carent dentibus acutis et vnguibz et cornibus agilitate mēbroꝝ et habilitate ad fugam munitur

ut patet in leporibus et damalis et huiusmodi. Item omne animal generans aliud animal habet oculos pter talpā que habet oculos clausos tela et hec tela data est ei ppter debilitatē visus. Et omne animal habens aures mouetas pter homines. Et omne animal spirat. Et quedam p vias manifestas vt p os et p nates et quedam p vias occultas scz per oculos poros. vt apes et musce / et animalia corporis anulosi. Et omne animal quadrupes habens sanguinem habet medullā. et maxime homo multum habet de medulla respectu sui corporis. et hoc fuit necessarium ppter multiplices eius opationes. Et omne animal habens cornua habet folcas pedis scissas excepto animal vnicorni quod vnum cornu habet et in fronte et vnam solem in pede sicut equus et omne al' cornuū cornu habet vacuū pter ceruū et vnicornem. et omne animal cornuū est quadrupes habens scz cornua naturaliter / excepto serpente quodam in egypto qui cornutus inuenitur / et cerastes a multis nūcatur. et dico de animalibus cornua habentibus que sunt de natura ossis. nam testudines habent cornua quedam mollia et viscosa sicut cornua non sunt / sed potius quedam additamēta cum quibus testudines quia debiles sunt visus vias sibi querūt et si qua occurrerint eis dura statim eximia retrahunt / et inter sua conchas se reconduunt. nam suis conchis vtuntur pro donibus et p castis. Item quedam animalia habent dentes in vtraqz mādibula et quedam inferius tantum. et que nō habent dentes in superiori mādibula / sunt cornuta. nulluz animal hīs dentes recuruos / siue culmos. culmus enim et cornua simul non eduntur. et animalia deputata prede hnt dōtes diuisos / et acutos / vt melius possint intrare p dam / et euellere frustum vt lupi et leones. animalia vero domestica vt vacca / et domestica cabilia vt elephas et camelus dentes habent equales et pnnuos. q. sint vni / vt melius comedant herbam / et equalius pferunt eam circa terram. nec habet aliquod animal plures ordines dentium in ore q̄ duos exceptis piscibus / qui pter dentes maiores quos hnt seratos / et distates in mādibulis / hnt inferius dentes quodāmodo infitos / quibus (vt dicit ap.) recolligunt abos / ne aque liquiditate de ore citius dilueantur. vt patet in lupis aquaticis / lucis et etiam in multis alijs. In india tamen dicit animal esse monstruosum simile in corpe vife in orine / homini in facie / et hz caput rubrum haur minū / os maximū et hoz

ndam. et in utraq; mandibula tres ordines
dentium inuicem distinctorum. cuius extreme
rates sunt et leoms. et cauda ei? e? similis caude
scorpionis agrestis bñis aculei. et paut pif
suis sicut por? agrestis suis sens. et b3 vocē
horribile sicut vor est tube. et ē velocē cur? et co
medit homines/et inter omnes bestias terre
nulla crudelior et monstruosior inuenitur. (ut
dicit auicēn.) et hec bestia grece uocatur bari
cus. vt dicit pli. li. viij. c. xxiij. Apud medos in
quit. (vt scribit helias) est bestia pnicosissi /
ma q̄ mancoram vocant. habēs triplicē den
tium ordinem pccinatim sibi alterutro? eoe
unrem. auriculis et facie homini similis est.
glaucos habet oculos et colores sanguineū /
leoni similis / cauda scorpionis. modo spiru
la ingerens / et insfigens et vocem habet vocē
boninis simlem. vt si miscatur vocē boni
nis fistule et tube. videatur in concubibus cō
uenira. 2 c. vnde idem est aial de quo autē loq̄t
et pli. Idem omne animal / gerās animal. b3
duos renes / et vesicā. sed animalia ouāna
nō habent renes vel vesicā. supfluitas enim
humidi in aibus transit in yngues et in pē
nas. in naribus trāsfit in cōchas et in squa
mas. et ideo nō indigent membro supflui bu
mudi receptiuo. Itē omne animal habēs cor
nu et nō habēs dentes supius numnat et b3
plures ventres. vñ valde magnū et aliū mi
norē. vñ longum et aliū ampliū. et cā quare
habeat multos vñes est m. nplex digelho.
quia suus abus est sicus et nō bene mali
catis in principio / ppter auditates comedē
di. et ideo oportet iterum masticant. de maiori
aut ventre attrahitur abus ad os. vt itē ma
sticetur. et sic masticans trāsmitatur ad secu
dum vñtē vt ibi digerat. et sic masticare vo
catur masticare (vt dicit auicēn.) Itē dicit auī
cēn. h. ij. c. j. ego dico q̄ omne animal habens
sepū. b3 cereb3 pingue. et qd nō habet sepū
nō b3 medullā vñcaosā et omne spirās b3
pulmonem vel aliquid loco pulmōis. sicut pi
scis brauchos p quos aqua cū aere attrahit
et post emitit. et omne animal habēs sāguinē
habet cor et epar. quod vero caret sāguine /
caret corde. habet tamē aliquid loco cordis /
in quo est sedes vite. Itē omnia animalia
gemināna habēt fel. quedā occulte. vt cētū?
equus mulus. et quedā manifeste. solus del
pbimus caret felle licet generet et spiret. anima
lia autē ouāna habēt fel magnū vel parū.
sicut pisces et serpentes. Itē dicit idem q̄
omne animal habēs sāguinē / habet semet
et omne sāguinosū generās aliud b3 quinq;

sensus / nisi quoddā genus muris cuius ocl
li sunt coopti. et habet pupillā sub cono. Et
vte sensuū in aliquibus sunt occulte. vt aures
et nares in piscibus qui audiūt / vt patet qe
fugiunt strepitū / et olfaciunt. aliter non veni
rent ad rebe ppter lac et cames assas. ppter
quas canci imit spornilas piscatorū. (et iō
dicit arst. vt dicit auicēn.) q̄ delpbun et vñū
aliud genu s piscium / ad rommūz et aliū mo
tum magnū et sonitum repentinum cadūt ad
fundum sicut in eis esset epilētia. et tunc capi
untur ac si essent ebrii. et fugiunt a loco ablu
tioni s alterius piscis intersecti. et fugiunt a
sanguine alterius piscis. et fugiūt sordida re
tia et spornilas immundas. et libenter subin
trant nouas. et animalia anulosi copis bñt et
citos sensus q̄uis oculos / ut apes et formi
ce. vnde audiunt a remonis et olfaciunt / et in q̄
busdam odoibus delectantur / in quibusdā
interficiunt / vt odore sulphuris / et cōbuste pel
lis / et cōbusti coruū cerui. vt apes. nec manēt
in loco mali odori / s̄ q̄escūt in loco odori sfero /
et etiā vbi est dulcedo. ut dicit idē. Itē vt dicit
idē differūt animalia in modo vociferādi / qe
quedāz habent vocē fortez et acutā. quedam
debilem et remissam. quedam autē valde mo
dicam sive nullā. et sola animalia bñtia oca
thea arteriā et pulmonē / et respirāna dant vo
cem. sed que nō respirāt aliqū faciūt sonitū ali
quādo sibilum. et alia fatiēna vocē sonos et a
lia maxime vociferant. et gemitū tpe corus et
amoris. et p ppuas voces se cognoscūt et ad
amplexus se iuuant. Item came animal ha
bens sāguinem qd ambulat / vigilat et dor
mit et omne habens palpebras claudit eas cū
dormit. Et oē aial ouās facit sonitū tanquam
Itē omne animal indiget nutrimento sibi cōue
niente / et sue cōplexioni respondente. et hoc
est necessariū / vel ppter indiuidū sustentamē
tum / vel ppter eius augmētationē / vel ppter
depditiōnē p calorem restauratiōnez. Sed in
modo sumendi cibum est magna differētia /
similiter in sumēdo potū. nā animalia gressi
bilia que sunt cōpleti et equalis labij sugges
do bibunt. vt homo / equus / vacca / et mulus
et animalia vero que sunt in equalis labij in
quibus scz labiū inferius nō responder equa
liter superiori sed est breuius lambēdo bibunt
vt canis / cattu? / et huiusmodi. vnde secūdu
dispositiōnē labioz p equalitātē quedā sug
gunt et quedā lambūt. geminata est natura /
vt canis / cetera labēntia tenuiorē et lōgiorēz
habeāt linguam ac flexibilem / ut sint obli
ta ad aque cōp̄ebitiōnē / et ipi? ad os p̄p̄oz

ratione. multa tamen sunt animalia et quadru-
pedalia que non bibunt nisi raro / ut lepores / cu-
niculi et huiusmodi. quia talium animalium a-
bus est valde humidus. et eius humiditas est ei
loco potus / et sufficit ad cibi depozitionem
per mediam et ad caloris phisici mitigationem.
cetera vero animalia que sunt multe caliditatis
et sicce complexionis vel accidentalis / videntur
cibo sicco aut calido / potum indigent ad predi-
cta. et hec est causa ob quam columbe et cetera vo-
lucres que non sunt capaces prede bibunt. quia
comedunt graua et huiusmodi. et earum abusus
est grossus et calidus atque siccus. aues enim
de videntur cibo humido actualiter. et ideo non
bibunt nisi raro / et quando bibunt signum est
infirmitatis / et quod in eis est excessus caloris in-
naturalis (ut dicit aristoteles. et etiam auicenna.)
Item dicit auicenna. quod animalia parui corporis
magis sunt ingeniosa quam illa que sunt magni
corporis ut patet in araneis apibus et for-
micis quorum opera sunt ita subtilia quod ad si-
milia facienda sensus hominis non attingit
Supplet enim in eis natura in sensu et inge-
nio. quod illis videtur deficere in fortitudine et
virtute. (ut dicit idem. Item ut dicit solinus
in libro de mirabilibus mundi circa finem.)
Omne animal habens dentes serratos est gu-
losum / et bellicosum. ut patet in cane / panthe-
ra / leone. et vriso. et femine talium animalium fi-
lios generant incompletos ut canis cecus / et
sa generat frustra carnea per lineamenta non di-
stincta que cibant illa sub oculis suis sicut gal-
lina supra oua / et lambendo paulatim format
ea / donec forma recipiant debitam et figuram
panthera sicut et leona filios preant / sed non
perfecte effigiatos / nec completos. Item om-
ne animal faciens multos filios / primo neces-
sarium magis diligit / et magis sibi reputat natu-
ralem. ideo quedam animalia deuorant semel
suum propter primum / sicut porce quedam facere sicut
consuevit. ut dicit idem. Item idem in om-
nibus animalibus facientibus filios incom-
pletos / causa incompletionis gulositas est. quia
si expectaret natura usque ad complementum / su-
gendo interficeret matrem. propter immodera-
tam appetitum. et ideo celer in talibus est na-
tura ut citius nascantur et ut citius orientur /
ne parentes nimis grauentur. Item quod a-
nimalia talia generata sunt bellicosa. et propter
victum ut dicit auicenna. sibi inuicem odiosa. in-
geminata est natura remedium ad speciem salua-
tionem et multi filii pariter pereantur / ut si for-
san multi pereant in bello / saltem in paucis.
pater conseruetur / et saluetur. et ideo lupa pa-

rit multos filios sicut et cunicula. sicut et vi-
pera dicitur. et filios parere simul (ut dicit idem)
et ideo cum filii viderentur multi simul uiuant in
ventre et auertere nutrimenta multa suggerunt
et attrahunt de humore. unde mater tot nutri-
re non sufficiens / deficit et moritur / antequam possit
ad plenum filios suos parturire. Item dicit
aristoteles. et auicenna. quod animalia habentia dentes con-
iunctos et sotulares sunt paucorum filiorum. ha-
bentia vero dentes diuisos et acutos et pedes
multe fissure. sunt multorum filiorum et multi sper-
matis. Et animalia habentia primum corpus plu-
ris generationis sunt quam animalia magni cor-
poris. et animalia que paucioris sunt generantis
pauciora habent verba et dicitur quo ad situm. et
ideo cunicula habet multas mamillas / simili-
ter et porca que sunt multorum filiorum. Item
animalia supflui coitus et continui sunt breui-
ores vite quam illa que raro coeunt / et tempore. et pro-
pter hoc enudi diutius viuunt. quia nervus ei pro-
scanditur / per quem descendit semen. Item di-
cit galienus. libro de spermate. et huiusmodi res
assignat auicenna. in libro de animalibus / (ubi
dicit) sperma inquit est semine bono et pleno
digesto quod iam est conuertibile in membrorum
nutrimentum. et ideo quando homo eiecit il-
lum humores seminalem multum discolorat
et debilitatur corpus eius / magis quam si quadam
gestica exeret tantus sanguis de corpore. quia sper-
ma est res abilitata ad transeundum in mem-
bra. et ideo quando erit auferatur membrorum nu-
trimentum naturale / et fit magna deperditio.
spiritum et virtutem in corpore animalis unde
frequens coitus et immoderatus est causa que
re corpus dissoluitur / et sic vita per consequens
hauritur. et ideo elephas diutissime viuunt / quia
castitatem amat et libidini raro vacat. (ut di-
cit idem. et bucasque aristoteles. et auicenna. et soli-
nus.) Item autem in diuersis vniuersalibus tra-
ctat de animalibus. put sunt humane corporis
nutritiva. nam quedam animalia conueniunt
humane complexionis ut agni / ede / et porci / in-
ter domestica / ceteri ac caprioli inter siluestria
et quedam omnino contrariantur et hoc in ni-
mio calore / ut tyri et serpentes. vel in nimia
frigiditate ut araneae et scorpiones / quedam vero
nature hominis dissimilia sunt / sed tamen non om-
nino repugnantia nec mortifera / sicut sunt be-
ricii / lepores atque vulpes / et cetera animalia.
habentia grauis odoris carnes. talia enim anima-
lia pessima prebent humano corpori nutrimenta
Siluestria autem animalia sunt calidiora et
sicciora et macilentiora quam domestica. tum pro-
pter propter motus continuitates et propter

inhabitati acris caliditatem. tū enim ppter
 nummētū sui siccitatem. et ideo carnes habēt
 duriores et in digestibiliores. quod patet qz
 earum carnes occise non ita cito putrescunt/ si
 cur domesticę. vnde omnia siluestria min⁹ sūt
 sapida/ minus nummilia/ q̄ domestica. excep
 tis capriolis siluaticis/ que ceteris saporosio
 res sunt et laudabiliores/ et nummiliores cor
 pora enim eorum et motu rancificantur/ et hu
 mores subtiliuntur/ et pori aperuntur. et hu
 mores qui sunt causa gravitatis odoris disso
 luuntur. et sic saporosiores ratione motus/ et
 laboris accidentaliter efficiuntur. nam per hu
 iusmodi discursum temperatur eoz naturalis frī
 giditas. et ideo in animalibus siluaticis mag
 ni erantij et multa motus gravitas saporis
 et odoris amputatur et tenentur efficiuntur caro
 agnis p̄tis/ et resolutis humoribus/ earum
 caro facilius et acius digeritur et membris in
 corporatoz. et rōne sue siccitatis naturalis/ tar
 dius a membris dissolvitur. Inter ista autēz
 animalia quedam nutriuntur etiā in locis hu
 midis et aquosis. et eoz carnes multum sunt
 nutritive/ et velociter digerunt/ sed cito a mē
 bris dissolvuntur. quedam vero pascuntur in
 locis siccis et montuosis. et ideo eoz carnes
 sunt laudabiliores/ et in custodienda et regen
 da sanitate communiores/ et confortatue/ et
 duracione in mēbris pfectiores. animalia au
 tem que domesticantur/ et pascuntur in domi
 bus carnes habent viscosiores et grossiores p
 pter multas comestiones/ et ubi sui corruptio
 nes. et duriores sunt nummēti. et ad digerē
 dum in stomacho et repare tardiores. (nam vt
 dicit bypo.) ad cognicionem bonitatis natu
 re animalium/ quo ad corpus nummēduz cō
 fert sicut loca et pascua vbi nutriuntur. aciem
 humidum vel siccatz in quo conuersantur/ q̄ri
 tatem motus et quietis qualiter salicet in exer
 cicio vel ocio naturaliter vel accidentaliter dis
 ponuntur. animalia autē que naturaliter sūt
 domestica/ minoris caloris sunt/ et maioris
 humiditatis/ quā siluatica. et ideo eorum car
 nes sunt molliores/ et ad digerendum facili
 ores. ex multa enim quiete pori clauduntur et
 per inclusum calorem humores grossi dissol
 uūtur. vnde carnes molestant et attenuantur. et
 quia nummēti comedunt et bibunt/ augmen
 tantur eoz supfluitates/ et piguedines mul
 tiplicantur. et ideo talium animalium corpo
 ra sunt multum nutritiva et sapida et p̄ corp⁹
 et veras facile penetrantia ex multitudine. n. vi
 scositatis et humiditatis/ corruptiōi et putrefa
 ctiōi sūt vicia et humoris supflui generantia.

et quā naturaliter nutriant tū ppter excess⁹
 sū humiditatis cito a mēbris dissolvunt et sicca
 cidētaliter min⁹ q̄ siluatica nummētū corpi a
 ministrant. quia siluatica et si p̄az nutriant/
 veruntamen quia dura sunt et ad dissoluen
 dum tarda in mēbris quibus assumuntur.
 diutius p̄seuerant/ et ideo accidentaliter anti
 qui ea nutrire asserbant. In omni etiam ge
 nere animalium/ masculina sunt calidiora fe
 minis/ et minoris humiditatis. et ideo subu
 lioris et laudabilioris nummēti sunt carnes
 masculoz q̄ feminaz excepta carne caprina q̄
 in femina laudabilior est naturaliter/ q̄ in ma
 re. nam in femina eius humiditas temper sic
 citatem complexionalem. sed masculina cali
 ditas intendit siccitatem masculi naturalē. et
 ideo laudabilior est caro femina in hac spē
 q̄ masculina. quia magis est temperata et a sic
 citatis excessu elongata amplius. et hoc siue
 sit recens siue antiqua. et maxime quā lacte est
 ad huc viciata. quia tunc eius naturalis siccit
 tatem temperat/ et laus lactis/ et laus feminei
 tatis. Animalia vero castrata/ inter cōplexio
 nem maris/ et femine sunt mediocria. nam car
 nes castratoz minus calefaciunt masculis pl⁹
 feminis. et tardius manibus citius feminis di
 geruntur et ideo minoris sunt nummēti/ et
 deterioris masculis/ et maioris feminis bo
 nitatis. Et est regula/ q̄ inter animalia natu
 raliter humida meliora sunt/ etate pfecta. q̄ i
 pfecta. **I**tem naturaliter femine sunt melio
 res masculis. et hoc in etate imperfecta pot⁹ q̄
 pfecta. vt dicit idem Item variatur bonitas
 animalium ex diuersitate etatum. nam ani
 malia valde lacte. viciata. sunt magna humi
 ditatis. et viscositatis et lubricitatis. et ideo
 eoz carnes flegmaticas supfluitates gene
 rantes sunt. vbi sicce sunt naturaliter sicut bo
 uine et caprine/ et talium animalium carnes
 in tali etate sunt laudabiliores. maxime si nu
 trita fuerint bono lacte. Addeiores sunt autem
 carnes animalium a lacte separatoz. quia mino
 ris sunt humiditatis/ et viscositatis/ et tempa
 te soliditatis. In etate vero iuencula. quan
 do animalia sunt in statu. tunc sunt eoz car
 nes duriores et siccaiores et maxime si anima
 lia sicce fuerint complexionis. et ideo ad dige
 rendum sunt eoz carnes duriores. membroz
 tamen confortatione sunt. laudabiliores et
 in duracione plus q̄ in regenda sanitate. vt di
 cit idem in. iiii. etate vero decrepita. quo ad
 esum plus sunt inutilia. duplici de causa. qz
 utana sunt caloris naturalis extinctioni et
 humiditatis substantialis consumptioni et

De animalibus

¶ iō eorū carnes sunt durissime, et ideo omni
 no in digestibiles maxime si sicce fuerint cō /
 plerionis. Et ideo est generale inter omnia a
 nimalia volantia et gressibilia/dum sunt cre /
 sentia/ q̄ sunt quo ad nutrimentum laudabi /
 lioza q̄ post deducationem ad senium/ et ma /
 gis sunt annosa (vt dicit idem.) Itē est diuer /
 sitas ex parte nutrimenti. nam que pascuntur
 in montibus sunt melioris sanguinis / et sub /
 nlioris/ et acutioris/ propter paucitatem cibi /
 que vero nutrunt in palustribus/ sunt sāgu /
 nis grossioris/ et maioris pinguedinis/ et mi /
 noris caloris/ et āplioris opilationis. Aialia
 aut pascētia maiores herbas vt boues macl /
 lentioza sunt i hyeme q̄ i vere/ vel estate/ qm̄
 eis deficiūt nutrimenta. et ideo post mediū ve /
 ris/ vel antea/ ingrassantur/ et augmētantur /
 et eorū carnes sunt saporosiores/ et laudabili /
 ores. ppter habundantiaz congrui alimenti.
 Animalia vero minutas herbas pascētia/ ab /
 initio veris/ vsq̄ ad mediū estatis sunt grass /
 ioza et tenerioza et bonitate carnis laudabilio /
 ra/ qz nō competentia inueniunt nutrimenta.
 Sunt et alia aialia/ pascētia ramoz et virgu /
 laz extremitates. et ista sunt bōa ab initio esta /
 tis vsq̄ ad hyemē/ qz tūc sūt rami teneriores.
 Vñ aialia que minutas vtuntur herbis et siccas /
 melioza sunt q̄ illa que humidis herbis nutri /
 untur. et illa que teneros ramos comedunt /
 atq̄ frondes/ melioza sūt q̄ illa que domi fru /
 ctibus alūtur/ sunt multū comedentibus et bi /
 dentibus melioza/ nā tā montioza q̄ campe /
 stria animantia ex frequentia sui exercitij atq̄
 motus que domi nutrita sūt melioza. nā sub /
 nlior aer et siccior a talibus attrahitur ratione
 discursus. vñ minuantur humoz superfluita /
 tes et deficiantur/ et sic sue cōpleciones tēperā /
 tur. Eōuerso aialia q̄ domi nutruntur ex par /
 titate puri aeris/ et defectione motus/ et mul /
 tudine cibi et potus et in abi cōplectione mi /
 nus laudabilia inueniuntur. Diuersificantur
 iterum animalia scōz pinguedinem et maciez
 et mediocritatem/ nam que sunt crassissima /
 sunt pessima quo ad esum/ nocent enim dige /
 stionetiquia super abum natant/ et abum in /
 flant/ et vires stomachi emolliunt/ et lubricita /
 tem et viscositatem tribuunt stomacho et indu /
 cunt. et ideo nimia pinguedo/ humidum sto /
 machum dissoluit/ deficiente contentua et cō /
 fortantia et expulsua virtute. stomachum ve /
 ro calidum nimis incendit/ sicut ignis exteri /
 us accendere pinguedinem consuevit. et ideo
 preceperunt antiqui/ vt d̄ crassissimis anima /
 libus sola caro rubea denudata/ cōiter cōme

datur. Animalia vero macilentia/ sunt neruo /
 sa et parum sanguinis habentia/ et paruz bu /
 mida. et ideo parum nutrimenti/ co:poru bu /
 mano ministrantia/ sed inter animalia que in /
 ter maciem et crassiciem sunt media/ sunt tem /
 perantioza et laudabilioza/ cum nō tantū pin /
 guedinis habeant vt calores incendiant/ et vi /
 res stomachi lubricent. nec tantum maciei/ vt
 naturam infrigident/ et a sanguine eā depau /
 perent/ sive priuent. Item inuenitur diuersi /
 tas in animalibus s̄m tempoz mutationem
 nam quedam animalia in vno tempore a me /
 dulla et sanguine depauperantur/ qui in tem /
 pore opposita plena inueniuntur. et hoc sensu /
 biliter patet in conchilibus maris/ et in cere /
 bro hominis. et forsā cuiuslibet aialis (vt ex /
 presse dicit aristo. li. de proprietatibus elemē /
 toz) et ideo multi in vna parte mēsis vel anni
 infirmātur/ qui in tpe opposito tū ab oi ifir /
 mitate recuperant/ vt p̄z in lunaticis
 melancolicis/ et caducis/ de hoc quere supra
 in. c. de luna. s̄c̄ dicit auicēn. de symia. q̄ s̄m
 imutationē tēpoz/ et maxie scōm lune cursus
 letat/ vel tristat. sic et quedā aialia in vno tpe
 macerantur/ quātūcūq̄ vicinalia tūc habūdāt.
 et eadē in tpe opposito dormiēdo impinguātur
 sicut dicit auicē. gures inquit tpe hyemali nō
 mouent/ s̄ facit sicut mortue et nihil comeden /
 tes/ dormiēdo impinguānt. repūt vero in tpe
 estatis et se mouēt in estate s̄ estū solis. Simi /
 le namat de byridinibus et quibusdā alijs a /
 tibuz/ que q̄ morte inueniuntur in arborē cō /
 cauitatibus tpe hyemali/ que postea vires re /
 sumunt/ et quasi dormiēdo fortiores effeete /
 agiles se ostēdūt tpe estiuāli. Est sic vñ/ scōm
 auicē. et aristo. et solinū/ post cōceptū multo tē /
 pore in locis abditis se abscondūt/ et tūc tēpis
 penitus abū nō assumūt. quere infra. c. de vr /
 so. Sic et pisces vno mense impinguānt/ et sta /
 tim in sequenti tpe macerantur. et quedā ipigūā /
 tur vno septēmonali/ vt pisces lōgi. et q̄dam
 meridionali/ vt pisces āpli. et q̄dā tpe pluuia /
 li (sicut ibidē dicit aristo.) aqua inquit pluuie
 p̄uēt om̄ibz testei corā p̄ter pisces qui d̄i ros /
 teat/ q̄ si gustauerit d̄ aqua pluuiali/ ipso die
 mouet. in quibusdā nocet pluuia qm̄ excecet
 eos si fuerit multa. S̄c̄ quedā aialia vno tē /
 pore se renouāt/ et suā supflua deponūt et im /
 mutāt/ vt cāci suas testes/ ceruū cornua. et ac /
 cipitres plumas suas. sicut et dicit ysa. carnes
 animalū in quibz d̄nāt siccitas et caliditas /
 vt cameline in estate sunt illaudabiles/ sed in
 hyeme sūt cōueniētes/ et carnes animalū que
 sunt calide et hūide/ vt arietine vel ouine/ vel

A 4

minuta animalia vt porcine in vere sūt bone
 ⁊ in autūno competentes. frigide autem ⁊ sic
 ce sunt illaudabiles vt caprine frigide ⁊ humi
 de/ vt porcine a medio estatis vsq; in finem
 sunt optime. in hyeme pessime. In vere vero
 ⁊ autūno sūt mediocres. vnde dicit hypo. ca
 ro inquit porcina in estate est bona in vere ⁊
 autūno minus bona/ sed in hyeme maxime il
 laudanda. caprina in estate bona. pecorina i
 vere. bouina in fine veris ⁊ in primapio esta
 tis est laudabilis. Carnes autem animalium
 prout sunt ordinate ad humanum esum vari
 antur scdm diuersam preparationem. naz vt
 dicit ysa. animalium carnes aliquando assā/
 tur/ aliqui etiam frizantur. aliqui cum sale ⁊ aq;
 elizantur. Assate ⁊ frize sunt grossiores in nu
 triendo ⁊ sicciores ⁊ ad digerendum durio
 res/ q; humiditate ear; cōsumpta ab igne con
 trahunt siccitatē. vnde non sunt carnes multā
 pingues comedēde nisi assē/ vt humiditas il
 laudabilis ab ear; subā extrahatur. carnes au
 tē elixate sunt humidiores ⁊ ad digerendum fa
 ciliores/ quia aqua tēperat eas ⁊ humectat.
 aliqui autē in aqua in qua elizantur/ apponū
 tur species ⁊ sunt diuersa condimenta/ q; car
 nes custodiūt in natura ⁊ bonitate sua ⁊ eas
 reddāt in odore q; in sapore meliores ⁊
 ad diuersos morbos expellēdos amplius ef
 ficaces. Decet autē carnes animalium siccorū
 ⁊ macroz elixari. humidoz vero ⁊ pinguium
 assari. mediocriū autem inter istas diuersis cō
 dimentis preparari. Sic autē ista preparatio
 materialiter fit/ q; aliqui inueniuntur carnes
 animalium que sunt salubres ⁊ conueniētes
 assante. ⁊ sūt illaudabiles elixate. melior. n.
 est caro caprina ⁊ bouina elixa/ q; assa. porci
 na ⁊ pecorina assa est melior/ q; elixa. naz per
 elixationem sicce carnes humectantur. ⁊ p; assa
 tionem humide desiccantur. ⁊ ideo porcina
 ppter suam humiditatem bonum est assare/ ⁊
 caprinā seu bouinā ppter siccitatis excessum
 elixare eorūdem etiam animalū carnes scōz
 bmoī acadentia variantur. naz caro porcina
 assa per assationem melioratur ⁊ minus bo
 na efficitur per elixationem. caprina vero mel
 or est elixa/ ⁊ peior qm ē assata. similiter ⁊ bo
 uina. ⁊ sic de alijs est iudicandum. (bucisq;
 ysa. in die.) Item ordinātur animalia non
 solum quo ad corporis nutrimentum/ imo et
 quo ad remedium morboz/ ⁊ multiplicez me
 dicinam. Omniū animalū/ tam iumentozū
 q; reptiliū ⁊ bestiaz genera. creata sunt ppter
 optimū hominis vsum. vt dicit pbūs ⁊ 3o.
 dama. sed boz quedam ppter esum vt peci

des/ cerni ⁊ huiusmodi ⁊c. quedam ppter
 hominis ministerium/ vt equi/ asini/ boues ⁊
 cameli ⁊ bmoī. alia ad hominis iocunditatē
 vt syrice/ sumie/ atq; pauī. Animalia etiā cre
 ata sunt ad hominis exercitacionē/ vt suaz co
 gnoscat homo infirmitatem/ ⁊ dei timeat po
 testatem. adeo enim creati sunt palices/ ⁊ pe
 diculi/ sicut leones/ tigrides/ atq; vrsi. vt in p
 nis recurat homo ad pprie infirmitatis reco
 gnitionē ⁊ territus a secūdis. s. a. repabilib;/
 ⁊ a feris/ refugium habeat ad dei nominis in
 uocationē. Sunt insup; creata aialia/ ad sub
 leuandā multiplicis infirmitatis humane ne
 cessitatē. vt carnes vipe ad tyriacā. ⁊ fel thauri
 ⁊ alioz animalium ⁊ auium/ ad oculorum
 caliginem amouendā. pelis serpentis deco
 cta in oleo/ dolorem aurūz mitigat miro mō
 vt dicit dyas. i libro ascalapij. de oculis mē
 b. v. virtutibus di. panens emoroidas/ si se
 derit super pelles leonis recedēt ab eo. ⁊ qui
 inungitur eius simo fugiunt ab eo lupi. Itē
 ibide dicit idem si quis suspēdit caudā leonis
 lupi/ ad presepe vacay. nō appropinquāt ei
 lupi. Item dicit as. Oculi vrsi erunt ⁊ super
 dextrā d. adhiū boīs ligati/ mitigant quartā
 nam eius. Itē dentes canini lupi curant il
 los qui lunaticā sustinent passionem. vt dicit
 idem. Simile dicit pic. ⁊ pli. ⁊ dicit q; si oca
 lum lupi erunt viderint quadrupedia dome
 stica fugiunt/ atq; timent. In libro macro. di
 cit constan. pili canis albi nullā maculam ni
 gredinis in se habentis si fuerint suspēsi ar
 ca collū patientis iuuant epilepticū ⁊ pbibēt
 eius casum. Simile dicit pic. in li. rom. morū
 fiat inquit anulus ex vngula asini nigredinez
 non hñtis ⁊ induat eū epilepticus/ iuuat ⁊ p
 pbibet eius casuz. ⁊ dicit q; fel taurinū sub vni
 bilico inuicū soluit ventrem. Dicit etiā idēz
 dens serpentis eradicatus dum vixerit/ suspē
 sus super quartanariū so/ uir quartanaz eius
 ⁊ si fumigaueris domū cum pulmone asini/
 mundas eā ab omni reptili ⁊ serpente. Das
 ⁊ multas alias virtutes admirādas. dicit pli.
 in mēbris animalūz latitare. sicut in naturis
 animalūz paraculanū post dicitur/ q; nihil
 est in corpore animalis/ qd; careat manifesta/
 vel occulta medicina. nam pelis ⁊ pilus/ cor
 nu/ ⁊ vnguis/ caro ⁊ sanguis/ non sunt sine re
 medio/ nec ipse finis. ⁊z bec ad p; cētis di
 cta generaliter hic sufficiant.

Descipus animalū p; cētibus
 ⁊ naturis in generali. restat dicit
 bere dei grana quozūdā aialium

De animalibus

et reptilibus proprietates in singulari / et hoc per
ordinem alphabeti.

Aries est pecus laniferum animo
placidum / naturaliter mansuetus
(ut dicit Isidorus libro. xij. capi-
tulo. i.) Est autem dux et princeps ouium / et
ideo dedit ei natura fortitudinem. De arietibus. n.
arietem ducem ceterarum ouium et tutorem /
alii esse viribus fortorem. et ideo ut dicit Isi-
dorus aries veniet a viribus est dicitur eo quod
tanquam vir ouium / cum sit masculus ceteris vi-
dentibus sit amplius virtuosus vel ut dicit
idem Isidorus. veniet est a verme dicitur / eo quod ver-
mem habeat in capite / cuius pruritu excitat
caput concutit fortissime / et quicquid sibi ob-
stat dure sentit / et ideo aries ab arietes grece quod
dicitur virtus latine / est vocatus. quia in gre-
gibus masculi dicuntur arietes / quia ad faci-
dandas oues virtuosus sunt atque fortes. nam
corporis magnitudine et virium fortitudine /
et cum virtute oues alias precellunt. dicit au-
tem aries ab arietes. quia ut dicit Isidorus. hoc
pecus primum fuit in arietibus a gentibus imola-
tum. unde dicitur ideo arietes / quia macta-
tur ad aram. unde secundum legem mosaicam ari-
es fuit animal potissime mundum / et ad sa-
crificium et ad esum. nam pro peccato popu-
li conuenienter offerebantur. et quia fidebat
ungulam pariter et ruminabat / a populo com-
medebatur. et ut dicit Isidorus libro. xij. bi-
dentes quondam dicebantur / eo quod inter octo
dentes quos habent / duos habent alios / et
ideo eos gentes maxime in sacrificium offe-
rebant. ut dicit idem. De arietibus. autem singu-
lariter dicit Plinius libro. viij. ca. xlvij. arietis
naturale est agnos fastidire / et oues antiquas
sibi obuias consecrari. nam ipse melior est et
utilior in senecta. Et cum respectu ouium fe-
rox sit animo eius ferocitas cohibetur / si cor-
nu eius iuxta auriculam perforetur. et dextro
testiculo preligato feminas / sinistro vero stri-
cto mares gignit. in vento aquilonari mares
percreat. in flatu austri feminas generat / et qua-
les venas aries sub lingua gestat / tales fetus
in vellere generat. nam si nigras habet venas
fetus in vellere niger erit. et si albas / albus. et
si varias / varius in vellere apparebit. Idem
dicit Aristoteles. et etiam auicenna. (quero infra de
de oue) frontem habet aries duntaxat / cor-
neam duntaxat fere prestantem. sed tempora
habet debilia / et quodammodo caralagino-
sa / et ideo ad munimentum partis debilitatis

bedienatura cornua magna / circa temporum
loca ad modum scuti rotundi reuoluta / que
tamen in extremitate aliquantulum sunt aci-
ta. ut eorum duntaxat et fortitudine / caput defen-
set / et eorundem acumine aduersarios impetat
et impugnet. ut dicit idem. sine enim armis de-
fensionis / non decebat naturam gregis relin-
quere defensorem. et ideo duo dedit natura si-
bi cornua / ad modum circuli replicata / ut ca-
put proprium quod ex se est infirmum prote-
gat. et contra aduersarios armis munitis se
audaciorum et armorum confidentia exhibe-
ret. et ideo securus precedit gregem. et erecto
capite / et fixo pede ungula diuisa vestigio fir-
mius terram premit. vellus habet pinguius.
in vellere prolixius pilos diffundit. fortiori
etiam corio / siue spissiori cute / contra extrinse-
cas aeris calidi vel frigidi iniurias se defen-
dit. et ideo sue cutis superficies / ratione sue for-
titudinis corianorum violentas arces prece-
teris ouium pellibus sustinet. et ad diuersorum
telorum recipiendam impressionem habilio-
rem se prebet. (ut dicit idem) tempore amo-
ris pugnat pro vxoribus suis. et aduersarios
cornibus impetit. et ut melius impugnet et for-
tius contra resistentem retrocedit resilientem /
et cum impetu homines sentit. De arietibus etiam
dicit auicenna libro. viij. arietes inquit et
capri vadunt multum in uanum / in hyeme non
se abscondunt propter frigus. et aliquando
exiunt de loco calido ad locum frigidum. et qua-
do pluit non fugiunt a pluuia quousque mo-
riantur. et arietes naturaliter sequuntur capros
et quiescunt omnes quousque pastor unum ac-
cipit ex eis / et facit ipsum antecedere / et sequi-
tur alij. et timet naturaliter tonitrua / sicut oues
que si impregnate fuerint / et audierint toni-
truum / abortiunt pro timore. et ante mediam no-
ctem stant simul cum ouibus et dormiunt. et
post sparsim in dormiendo super latus alter-
nant vices. nam a vere usque ad autumnum / dor-
munt in uno latere / et deinde usque ad ver dor-
munt in altero latere et dormiunt erecto capi-
te / nisi quando in firmantur. et ruminant abos
et masticant dormiendo sicut et vigilando. et
si contingat eos errare non redeunt nisi a pas-
tore reuocentur. (dicit ad hoc ysa. in die.) quod
arietes in iuuentute manentes / minoris sunt
humiditatis et viscositatis / quam agni lactantes
et hoc propter etatem eorum complexionem do-
minantem. et ideo ipsorum carnes sunt car-
nibus agnorum et ouium meliores. et melio-
rem sanguinem generantes / maxime si sunt

castrati. quia eorum caliditas humiditate ac
 cidentali temperata est. unde sunt boni sapo
 ris. sed quando sunt decrepiti in caloris sunt
 defectu si non sunt castrati ex etate. si vero sūt
 castrati & decrepiti/ duplici carent causa calo
 ris salicet testiculorum & etatis. & ideo eorum
 corpora sunt frigida & sicca ad modum ligni
 et duriora et insipidiora. tamen respectu ca
 prarum et boum et huiusmodi que in decre
 pita etate sunt pessima/ corpora arietum que
 naturaliter calida sunt et humidida ceteris de
 crepitis naturaliter frigidis et siccis simpli
 ter sunt meliora. bucusq; ysa. in die. Item di
 cit aristo. et auicenna libro vi. q. arietes et capri
 sicut & cetera animalia/ habent propriam vo
 cem per quam se clamant & vacant feminas
 tempore coitus & amoris. potantes aquā sal
 sam/ anticipant coitum & citius mouentur ad
 amorem. & quando arietes senes mouentur
 citius ad amorem & coitum q̄ iuuenes in tem
 pore determinato/ signum est bonitatis tem
 poris in anno illo. & si in illo tempore exiten
 tur iuuenes citius ad amorem/ signum est pe
 stis future super oues in anno illo. (vt dicit
 idem.

Agnus vt dicit Isidorus a greco
 vocabulo dicitur quasi pius/ nā
 inter omnia terre animalia/ ma
 xime inuenitur innocens & mansuetus. nullū
 enim ledit dente/ nec cornu nec ungue. & quic
 quid in eo reperitur totū vale est/ q̄ caro ad
 cibum/ pellis ad variū vsum/ pilus ad idu
 mentum/ simus ad terre impinguationes/ vn
 gula & cornu ad medicationem &c. vel vt di
 cit Isi. libro .xij. latini agnus ab agnosendo
 putant dicitur. eo q̄ pre ceteris animalibus
 matrem suā noscat/ adeo vt si in magno gre
 ge errauerit. statim balatu vocem noscat pa
 rentis tempore autumnali. vemales autē sūt
 corpore maiores robustiores virtus & pin
 guiores/ q̄ sint autumnales vel hyemales.
 In aliquibus tamen regionibus/ multi hy
 bernos agnos preferunt vemis. & dicunt hoc
 solus animal vtiliter nasci puina (vt dicit pli
 nus libro. viij. c. xlvij.) & dicitur ibidem q̄ a
 gni concepti flante vento aquilonari sunt me
 liores/ q̄ concepti flante vento australi. tūc eni
 mares generantur. talem enī colorem habēt
 agni in lanificio seu in vellere/ qualem habēt
 parentes in lingue ventis. nam si vena fuerint
 albe/ & agni erūt albi. & si nigre/ nigri. & si va
 rie varij (vt dicit idē) in suggendo poplices
 anteriores flectunt. & vt mater ei plus lactis

tribuat/ capite matris vbera premat. balatu
 quent matrem. qua inuenta/ cauda mam blā
 diendo/ erecto capite mammas quent. & nisi
 caput prius erigat/ nunquam suggit. pilum
 habet subtilem & crispum multipliciter in se
 reflectum. multum nocet agnis frigus/ & maxi
 me tempore fluuioso. de societate gregis gau
 det/ quando solitarius est dicit plurimum at
 q̄ timet. ante gregem salit/ & saltando ludit.
 quando videt lupum timet vehementer/ & su
 bito fugam amittit. sed post pre timore stupi
 dus/ subito gradus figit. & fugere ulterius nō
 auidens/ sibi non balatu/ sed potius simpli
 a vultu parci patet. captus ab hoste/ ligans
 a canifice/ nec cornu nec dente se defendit &
 siue spolietur vellere siue cure sicut animal in
 nocuum obmutescit. siue enim ducatur ad pa
 sca/ siue deferatur ad vicinā nec gemit/ nec
 remurmurat/ nec calcitrat sed obedit (vt dicit
 plinius.) agnos dimittere solitarios est pen
 culosum. quia si superuenient forte tonitruum
 de facili moriuntur. Nam agnus naturaliter
 debile habet caput. & ideo remedium est eos
 simul aggregare/ vt ex cōiunctione mutua ani
 mentū/ & prescintia plurium confortentur.

Agnus anniculus etate vnius an
 ni est completus. qui infra vnius
 anni spacium / tanto est melior /
 quanto a lacte remotior est. nam a lacte eius
 humiditas complexionalis augmentatur/ s̄
 per separationem a lacte intenditur eius ca
 lor & superficialis humiditas temperatur. maxi
 me si manserit adhuc non castratus. (vt dicit
 tur aperissime in dieta.) agnus enim anima
 lus corpore integer. & carne mundus aptus ē
 ad sacrificium & ad esum/ etiam si fuerit velle
 re maculosus. non enim reprobat agnus a sa
 crificio macula velleris/ nisi sit feditas v̄l cor
 ruptio in carne interi/ vel in cute. vt dicit gl.
 super exo. xij.) & super malachiam dicit hiero
 nymus. & super leuiti. non impedit inquit sa
 crificium varietas maculosi velleris/ si corp
 fuerit integrum & non subfuerit scabies in su
 perficie ipsius cutis. agnus igitur anniculus
 vt dicit plinius libro viij. c. xlvij. deorum ans
 fuerat aptus. & tam in vsu vellere q̄ in vsu
 carniū/ vsibus hominum est necessarius &
 ideo sicut propter sumptus hominum excolū
 tur & custodiuntur corpora boum. sic oportet
 vt habeantur diligenna circa custodiam ouis
 & agnorum. (dicit etiam dial.) q̄ agnus simū
 habet nigrum qui si cum aceto dissoluatur &
 cathaplasinetur/ migras emēdat maculas/ fla

uos corporis tollit/ignem sacrum curat. mi-
tus cum cera ei oleo combusturas sanat.

Agna est ariens filia que minoris
est corporis et maioris humidita-
tis quam sit agnus ratione feminee co-
mplexionis (ut dicitur in die.) cuius ratione dicitur
est lactans maioris est viscositatis propter humidita-
tis superfluitatem. et ex etate/ quod ex complexione/
ei corpori dicitur adonem. et ideo quod ex eius carne
generatur flegmancum est et viscosum. ac dif-
ficulter digeritur. et digestum a membris vir dis-
solvitur ratione viscosi et glutinosi humoris
qui inde generatur. a stomacho tamen facile
descendit/ratione sue lubricitatis et humoris
(ut dicitur ysa.) et eius carnes meliores sunt as-
sate quam elix. quia consumitur superflua earum
humiditas vi caloris. maioris tamen simpli-
tatis et humiditatis est agna quam agnus. quia
minus habet caloris naturalis femina quam ma-
sculus/ et ideo minus est animosa. propter quod
etiam caret canibus/ quia essent ei superflua
cum propter defectum audacie eis nesciret viri
(ut dicitur auic.) Dicit etiam aristo. libro. iij. ha-
gnis accidit egnatio/ quando nimis impin-
guantur circa renes/ quia si operiantur sepo-
renes moriuntur. et multiplicatur sepe pro-
pter bona pascea. et ideo arcennit a pascais/
nem nimis impinguntur. quere infra de oue.

Aper est porcus siluestris vel agre-
stis quia seculissimus est et immis-
(ut dicitur Iud. libro. iij. c. i.) et di-
citur aper quasi a fera feritate quia secundum
quantitatem sui corporis ferus est et crudelis
unde et apud grecos aper/ flagros id est ferus
vulgariter nuncupatur. dicitur autem a lati-
nis verres eo quod grandes habet vires (sicut idem
dicit ibidem) secundum autem pli. et auicem.
etiam aper est animal valde ferum. quia vir
castratus se exhibet mansuetum. cum tamen
cetera animalia ablatis testicularibus aptius ma-
suescunt. Est itaque aper tante feritatis quod ena-
mortem parvipendens contra viatoris ferrum
occurrens intrepide se infigit ei. et etiam iam
transfixus contra sibi resistentem vires recol-
ligit/ ut culmis vindicet se de aduersario. et
am in mortis pencalum contra hostis vena-
bulum mira audacia se opponit culmos duos
habet in ore aduncos et fortes et acutos. cum
quibus omne sibi resistens secat crudeliter et
dilaniat. culmus autem vntur pro gladio ad pu-
gandum. In latere dextro habet os duntaxat
latum et spissum/ quod semper opponit venabulo pro-
sequens. nam osse illo vntur pro piteo ad se prore-
gendum. sentiens sibi immere bellum/ ac uedo cul-

mos circa arbores eos fricat. et si bebetatum
acumen habeat/ confricando ad arbore ipsos
probat. quos si senserit bebetatos/ ouiganus
querit/ et masticat. cuius virtute culmorum radi-
ces mundificat et confortat (ut dicit auicem.)
Plinius in libro. xxvij. c. x. dicit quod vna apri
medetarvicijs aurium si cum oleo rosaceo me-
secatur. similiter et eius fel valet contra calca-
lum (ut dicitur libro. xxvij. c. lx. et est ei ita gra-
uis sua vna ut vbi egesta fuerit surgere non
possit/ imo opponitur ut defunctus/ nam eru-
ntur dum curatur ex vna. Item idem ad-
coitum stimulat fel caprimum. (dicit etiam li-
bro. v. porcus agrestis multum diligit radi-
ces et culmis madit terram et fodit et scindit
radicem culmo et impinguntur/ quando quie-
scit per septem dies et maxime quando parus
potat. Et preliatur cum lupo quia ipsus odit
naturaliter. Nam lupo insidiatur filiis suis
et sepe rapit eos. (et ideo ut dicit idem libro.
xiiij.) dedit natura apro culmos ad defenden-
dum feminas et filios suos. quia femine sunt
debiliores in se/ et peioris complexionis. Unde
mares sunt audaces et vires habent femi-
nis fortiores. femina tamen seuit irata et fo-
diendo ledit dentibus mordendo et dilamando.
Aper vero ledit culmis sursum ferendo/ et
ideo parum potest ledere prostratum/ et iacen-
tem. et femina parum ledit stantem. Et dicitur
aper irascit et pugnat ore spumat. similiter dum
luxuriatur cum vxore. Omnia supradicta re-
citat plinius et addit ad ias dicta in libro. viij.
c. ij. vbi. d. apros et alios porcos detatos na-
sa enigidiup/ tradit. Inest autem apri
maxima asperitas/ et feritas animi/ quando
sunt in amore. quia tunc pro vxoribus atro-
citer pugnant/ vngulis terras scalpunt/ setas
erigunt/ culmos vibrant/ et quantunt. et horre-
do gemitu/ furiam pectoris tunc ostendunt. pa-
rum etiam tunc comedunt. discunt post fe-
minas. et ideo attenuantur plurimum et macer-
sunt in horrendis et vmbrosis vallibus et ne-
mibus mansiones querunt vbi custodiunt
fetus suos. de radicibus et arborum fructibus
vivunt. qui venatorum insultus vel lupo-
rum iper-
sententia/ suos filios propeculo se exponunt. qui
debet dimicare atque arborum idurant costas su-
as et se involunt in luto et desiccant ad sole et iter-
pilos lutum et glutinant et muiscantur sic securus
aduersario. icus sustineat in ostia. (arif. li.
vi.) femine apro-
rum post partum sunt aspe et crudelis
et crudeli moris filios suos dilaniant inuasores.
bucisq; plinius. (Est autem caro aprina

(vt dicit ysa.) In 3^{is} siccis & minus frigida q̄
porcina domestica & hoc est ppter motus sui
continuitatem & vicis siccitatem / & aens cui
continue exponitur caliditatez ideo eius pin-
guedo est durior: / & caro delicatior ad edēdū.
& ppter hoc venes domesticae vehementer agi-
tantur / & eoz carnes verberantur anteq̄ oca-
datur / vt eozum carnes teneriores & sapidio-
rez ex motus violentia efficiantur. (De apro
etiam dicit dyal.) q̄ eius finus desiccans &
cum vino & aqua bibitis eicentibus sangui-
nem singulare ē remedium lateris dolores cū
aceto curat. fracta ossa consolidat / & cōfirmat.
quere infra de porco.

Asinus a sedendo est dicitur quia
si a sedus quia homines super a-
sinos sedebant antequam vsū
equozum haberēt. (vt dicit Isido. libro .xij.)
animal quippe est simplex & tardum. & ideo
fuit d̄ facili subiectum humanis viribus & p-
stratum. & dicitur ab a quod ē sine & sinos q̄
est sensus quasi animal sine sensu. inde dicit
asellus id est iuuenis asinus qui pulchrioris
est forme ac dispositionis quando etate est te-
nellus q̄ quando senex efficitur & antiquus.
Nam tanto magis fit amosus quanto plus
quoridie h̄t deformis hyspidus & villosus.
Est autem animal melancholicum frigidū sal-
cer & sicam. & ideo naturaliter ponderosū tar-
dum atq; pigrum stolidum atq; obliuiosum /
tamen o doctum est / & patiens laboris. vi-
li & modico vitens cibo. Inter tribulos enim
& spinas ac carduos carpūt abum suū & ideo
dicit auice. lib. viij. similiter aristo. q̄ asinus
minutis auibus inter spineta / & cardineta / ni-
dificantibus est erosus. & ideo minuti passe-
res pugnant contra eū / quia comedit spinas
in quibus nidificant passerēs illi / & conficiāt
se ad spinas illas. Quā cadunt pulli eoz pas-
serum siue oua. & quando asinus nudus ex ele-
uatione capitis & forti flatu mouentur spine &
ex horrendo sonitu seu nigra terrentur auicu-
le / & fugiunt de nido suo. & ppter ista saltant
matres super ipsius faciem & impetunt eius
oculos atq; percunt rostro suo. & si habet
asinus vulnus in dorso vel in latere ex spina-
rum punctura vel quacūq; alia de causa / pun-
gūt eum cum rostro suo in vulnere vt recedat
a loco sui iudi. & cum talis passerulus habe-
at corpus minutissimū vt potest asinus se de-
fendere contra eius impetum atq; morsum.
(Dicit etiam aristo. sicut & auicina) q̄ coruus
valde odit asinum & ideo coruus volat super

ipsum & temptat tangere oculos suos rostro
suo / sed iuuat asinum profunditas oculozum
& spissitudo corij superciliozū quibus cōtra
morbus autum clausis regit visum suum. & cri-
am cooperantur proceritas aurū & mobilitas
cum quibus tenet auiculas quando infestāt
suum visum. Item aristo. libro viij. visus pu-
gnat cum asino & tauro quoniam comedit cru-
das carnes. & hec est causa quare pugnat con-
tra eos / quoniam eoz caribus appetit satia-
ri. De asinis autē (dicit pli. libro .xxvij. c. vl-
timo) vngule asini fumigate. partū adiuuāt
in tantū / vt etiam aborsus euocentur / nec ali-
ter debet addi quia viuū partū necat / si diu
& frequenter apponatur. eiusdem animalis fi-
mus recens / sanguinis flumini curtere sedat
eius iecur valet contra caducos morbos par-
uulozum. Plinius libro .xxvij. c. x. lac asine
est sicut sanguis & valet contra morsum sco-
pioms. si quis autem lac asine misent in aurē
percussam a scorpione / transire p̄tinus malū
dicunt. a facie etiam suffumigationis pulmo-
nis asini / fugiunt omnia venenata. Dicit eti-
am in ero. c. ix. lac asinum valet cōtra gyp̄sū
contra cenisam vel argentum viuū. Item
libro decimo. ossa asini conuicta & decocta va-
lent contra venenum si eozum decoctio bibat

Item vna maris asini cū nardo capillos
multiplicat & conseruat. De asinis autē dicit
plinius libro viij. capitulo .xij. Asinus ē ani-
mal magni frigoris impatiens. & ideo i frigi-
dis regionibus vt in ponto non generatur.
Item dicit aristo. cum asinus sit multe frigi-
ditatis & siccitatis / multe tamen est luxurie / s̄
non mouetur ad coitū anteq̄ sit triginta men-
sum. non generat anteq̄ sint tres anni cōple-
ti / aut duo & dimidijs. Unde dicit ibidē pli.
partus asini a trigesimo mense est ociosissimū
sed a trimatu legitimus. Idem dicit aristo. li-
bro .v. Et subdit plinius. raro geminos pa-
rit & quando femina est paritura / lucem fugit
& tenebras querit / ne ab homine videatur. par-
tum suum amore diligit in tantum q̄ etiā per
ignes ad fetum vadit. aquas trāsire / & pedes
in eis figere multum horret. & quādo cogitur
aquam vel riuū euadare in ipso mungit. nec
transcunt asini voluntarie per pontes / vbi p-
planicies pontis possunt videre aquas deflu-
entem. debile enim habent cerebrum / & pati-
untur de facili vertiginem. propter quod ni-
mē p̄ rimas pōns cadere in aquā / quā p̄spi-
ciūt sub pōte trāsire nec bibūt d̄ faali nisi ad
suetos fōtes / qui sūt i pecuarijs ad quos p̄it

ire sicco pede. et quod minus est dictum quia
 nisi multum sitiant/ si mutentur aque eius vix
 potant nisi sint illis similes quas frequentate
 Item plinius libro. xvij. capitulo vi. si asi
 na comederit ordeum intinctum sanguine men
 struali/ tot annis non concipiet quot grana co
 medit sic intincta. et ex asina et equa mulus gi
 gnitur. sed ad tales partus digunt eque/ que
 neque quadrennis sint minores neque decenni
 bus maiores nec commiscetur passim ad inui
 cem. Horum animalium duo sunt genera/ sci
 licet equus cum asina/ et asinus cum ipsa equa
 imo vnum genus altero se cohercet/ nisi in in
 fantia lacte hausto mutuo nutrantur. et pro
 pter hoc pastores mulos vel burdones ex di
 sparsibus animalibus gigni cupientes dicuntur
 vti illa arte. Nam iuvenes equarum pul
 los in tenebris subijciunt vberibus asinarum/
 et mittunt eos lacte asinino. et tales pulli equo
 rum adulti tam effecti/ ad asinarum commixti
 onem tempore coitus commouentur. similiter
 pullos asinarum in tenebris subijciunt ma
 tris equarum. et aselli tali lacte iumentino nu
 triti/ equas inuadunt quando adolefcunt. et ta
 li asini et equi commixtione generatur animal
 quoddam quod antiqui vocabant hymuluz
 nos autem dicimus cum burdum. genitum ve
 ro ex asino et equa dicunt mulum. Anisto. au
 tem libro. xvi. dicit. Si asinus coeat cum equa
 impregnata/ eque corrupitur conceptus/ p
 propter frigus spermatis sui. Spermata enim asino
 rum est frigidissima naturaliter. et materia si
 militer. Ad arteria enim eque est calida. et ideo
 quando miscetur calidum cum frigido fit tem
 peramentum/ tunc ex eis potest fieri conceptus
 et saluari fetus quando scilicet equi asinorum
 seminis commiscetur. similiter quando eque a
 sinis manibus supponuntur. sed filius aselli
 et eque/ scilicet mulus non conuenit generandi
 Nam vniuersum parentis frigiditas scilicet natura
 lis/ et plexionalis in ipso dominatur/ et ideo
 ex multis aliud non generatur animal. vti dicit idem.
 Item ibidem dicit idem si asina concipit ab equo
 subsequens asini coitus cum eadem facit eam aborti
 re. cuius ratio est (vnde dicit auice.) quia frigiditas
 seminis asini superuenientis/ corrumpit et
 destruit temperantiam seminis equini prece
 dentis. et semen asine frigidum est ex comple
 xione. et ex sexu. Semen vero equi calidam re
 perantiam facit. vnde quando superuenit su
 bito semen asini naturaliter siue plexionali
 ter frigidum cum frigiditate sexuali/ intensa fri
 giditate corrumpitur precedens temperantia. ex
 calido equi semine et frigido asine introducta

et ista est ratio quare omnis mula est sterilis (vnde
 dicit auice.) quia immoderata est mula. in asino
 enim est excessus frigiditatis plexionalis. et in
 matre soliter in equa remissus est calor ratione
 fetus/ et ideo quavis calor seminis matris. si
 eque temperet semine frigidum asini/ vnde animal
 generet. in genito tamen remanet generantium
 predominans frigiditas/ que naturaliter dis
 spont ad sterilitatem. Est autem quedam spe
 cies asini que dicitur indicus asinus habens
 in capite in medio frontis conuynum et non
 habet nisi vnam ungulam in quolibet pede.
 omne enim animal habens duo cornua ha
 bet in pedibus ungulam scissam. et ideo asi
 nus indicus non habet nisi vnum cornu. quia
 ungulam non findit (vnde dicit anst. libro. ij.) si
 tamen omne animal findens ungulam habet
 cornua/ sed ponus e conuerso. si habet cornua
 findit ungulas vti patet in tauro ceruo oue et
 buuisinodi. (vnde ibidem dicit anst.) Item dicit
 anst. libro vij. asinus et mulus sicut et equus
 comedunt fructus et pascuntur herbis et ipse
 guantur ab aqua. et diligunt plus aquam tur
 bidam quam claram. vacca autem e conuerso plus
 diligit claram quam turbidam. Item anst. lib.
 eo. asini in maiori parte infirmantur vna in
 firmitate/ et dicitur milide/ et est hec infirmi
 tas prius in capite/ et currit a naribus flamma
 multum calidum. et si descendit ad pulmo
 nem asinus morietur. et hoc animal sentit fri
 gus plus omni animali/ et propter hoc non in
 uenitur in terra septentrionis. Sunt autem vnde
 dicit idem spondilia doxi asini fortiora/ et ner
 uis fortioribus compaginata a parte posteri
 ori circa dumes. i. renes/ quam a parte anteriori.
 et ideo in ipsius dorso potius circa renes quam cir
 ca humeros grauiora onera imponuntur. post
 equinoctium veniale mouetur ad libidinem/
 et post nix horribiliter et tremibili sonitu semina
 nam exarat ad amorem. Venit autem odo
 rem femine eius naribus deferentem/ attra
 hit. et eius attractu ad libidinis desiderium in
 ardescat. (vnde dicit pli.) alias siquidem habet
 asinus conditiones miseras omnibus fere no
 tas. Nam supra vires laboribus exponit su
 ste ceditur/ stimulo pungitur chamoos pstru
 gitur eius. hincinde circanducatur. et eiusdem
 chami refrenaculo ab illis pascuis/ per que tra
 hit septem cohercet. per labores cassos in fine mo
 ritur/ neque procedens laboris seruitio/ per mor
 tem saltem ei curis dimittit/ sed aufert. et cadaver
 sine sepultura aeri exponit nisi iquantum in canem
 et luporum ventibus deuoracionis gratia aliquo
 tibus sepelitur.

Anguis vocat oē serpētīnū genus qđ torq̄nī & plicari pōt ex hoc anguis ē dicitur / eo qđ ē āgulofus / & nūq̄ scēdit recē. (vt dicit Jsi. li. xij.) & dī anguis serpens / eo qđ occultis accessibus serpit Non. n. apertis passib' s' minutissimis squa / max' nifibus siue p̄tactibus repit. & p̄putat inter reptilia / eo qđ pectore & ventre reparat. (vt dicit Jsi. lib. xij.) dī ē coluber eo qđ colat vmbas / vel qđ in lubricos s' & steruosos labit nā āguis labit dū tenet. Sūt autē anguiū siue serpentūz multa genera. & quot sunt genera / tot sunt venena. tot p̄mices / quot species. tot dolores / quot colores. vt dicit Jfido. li. xij. & sicut differunt angues in quantitate. ita in veneni malignitate. Sunt. n. quidā angues maximi. (vt dicit pli. li. viij. c. xvi. scribit iquit magestenes in india serpentes in tanta magnitudine adolere / vt integros deuorent ceruos atq; t̄bauros. Unde & in punico bello iuxta flumē belgista / a regio impatore ē interfectus tū balistis & tormentis vnus anguis centū & viginti pedes hīs lōgitudinis cuius pellis & maxille fuerunt suspense ad quoddā templūz romē & durauerūt vsq; ad bellū minatiū sub claudio cesare. In italia fuit quidā serpens in / terfecit / si aut' alio qđā puer ieger ērept' & tales serpētes maxie ledūt / nūc moisu / nūc flatu / nūc caude ictu / nūc toritura nūc puncta / nūc aspectu. Sūt & alij serpētes ita exigui quidē corpore. sed maxime sunt nocendi potestate. dispas. n. serpens ē (vt dicit Jfido.) rāte eriguitatis vt cū calcatur vit' videtur. cuius venenūz eringuit / anteq̄ sentiat / nec inducit tristitiam morturo vnde poeta. Signifer tu uenē arreni sanguinis albū. Tora caput retro dispas calcata momordit vit' dolor aut se sus dēns fuit & c. ita dicit Jsi. similiter tyllus minimus est serpentulus. & tū (vt dicit Ari. li. vij.) contra eius morsuz vit' inuenit remediū & differit & in figura / & in dispositōe. Nam alij hūt duo capita vt amphibena. d quo Jsi. li. xij. dicit. amphibena ē dicta eo qđ duo habeat capita vnū in p̄ncipio & aliud in cauda currens ex vtroq; capite tractu corporis circulariōe sola serpentūz frigiditate cōmittit / p̄mā oī p̄cedens. Idē ē dicit pli. li. viij. c. xiiij. b3 inquit amphibena duplex caput / tanq̄ pax est vno ore venenū fundi. Sunt aliqui serpētes hūtes plura capita qđ sūt duplicata vel triplicata vel quadruplicata. sicut idē dicit Jfido. idra est serpens multoz capitū / qualis apparuit in p̄uicia archadie in palude. & dī qđ vno

capite mīa capita excrecebant / sed hoc fabulo sum est. Nam constat idrā locum euomentez aquas vastantes / vicinam ciuitatem in qua vno meatu clauso multi erumpebant qđ hercules vidēs loca ipsa excussit & sic claudit meatus aque / & pro tanto dicitur hercules idraz serpentem quinq; capitū occidisse. (vt dicit Jfido. libro xij.) Itēz differunt serpentes in coloris varietate. nam quidam sunt nigri / & quidā sunt rufi / vt tyrus / & illi sūt pessimi / & quidāz sunt maculosi / sicut scitalis serpens. (qui vt dicit Jsi. itā p̄fulget tergi varietate / vt notarum gratia in sui admirationem inducat inuidentes / & quia reptādo est pigrior / & quos assequi non valet miraculo sui stupētes capit & quanto magis est discolor / tanto est deterior / quia eius venenum acutissimū & calidissimū esse dicitur. Nam ille idē anguis tanq̄ est feruoris vt etiam byemis tempore exuicē de corpore deposuit / sicut feruentes. Unde luca. Et scitalis speris etiaz nunciosa p̄mā exutas posituras suas. / vt dicit Jfido. & c. si militer ophites est serpens maculis depictus qui tot habet nocendi modos quot habet colores varios & distinctos. (vnde luca.) qđ p̄ rurs maculis cebanus ophites concolor eriguitatis & c. Item differunt in loci & situs diuersitate. nam quidam latitant in cauernis terre & lingunt puluerem / & siccant terre humorositate. (vt dicit pli.) alij sunt aquatiles / quia in aquis & aquarum ripis cōmorantur vt eius dnis serpens aquatilis. a quo percussit oburgescunt & in ydioposim cadunt quam multa bouam vocant quia fimo bouis remediatur. (vt dicit Jfido. libro xij.) similiter est rinatix serpens dicitur veneno aquas inficiēs omnē enim fontem in quo fuerit veneno inficit. (vt dicit ful. rinatix aqua & c. & Jfidorus lib. xij.) Alij morantur i siluis & specibus vmbrosis / quozum venationes sunt vt volucres & bestiole minores quarum suggunt humiditatem. (vt dicit aristo. libro. xiiij. & tales serpentes insidiantur dormientibus. & si aliquozum hominum vel aliozū animalium orificia inuenierint aperta illa subintrant diligentes calorē quem inueniunt ibi pariter & humorem. sed contra tales angues pugnat saura bestia / scilicet modica idest lacertula. Nam sentiens saura serpentis presentiam saltat super facies dormientis scalpens pedibus vt cum exatet & premunit contra anguem vt dicit auice. & ē saura. (vt dicit Jsi. lib. xij.) lacert' qđ qñ se / nesciat eius oculi excecatur. & tūc intrat foramē

parietis aperiens oculos contra orientem et or-
to sole incendit et illuminatur. Dicunt autem
quidam anguim species habitare in igne. ut
patet in salamandra. que nominatur ab *Isti.*
et *pli.* inter venenosa. Salamandra cuius ut
dicit *Isti.* li. xij. est nominata. eo quod valens sit
et potens contra incendia. cuius inter veneno-
sa omnia vis maxima est. *Letera.* n. venenosa
singulos feruntur plurimos simul iterunt.
nam si arborum insident omnia poma inficit et
eos qui ederint perimit et occidit. si etiam in
puteo cadat potantes inficit vis veneni. *Ista*
quidem contra incendia repugnans sola in
animalia extinguit ignes. vivit etiam medijs
flammis sine consumptione pariter et dolore
nec adustionem ab igne recipit. sed ipsum incen-
dium mitigat vel extinguit (ut dicit ibidem *Isti*
do.) Item per omnia dicit *Plinius.* li. x. c. xij.
vii. Salamandra inquit est similis lacerte ut
figura. nunquam apparet nisi quando multum
pluit. in serenitate deficit. huic est tantus frigi-
ditatis rigor. ut ignem extinguat sicut glacies
lacream de ore sanient uomit. ex cuius cora-
tu corpus hominis pilos patit. et quod inde
contactum est in colorem vergat turpissimum.
Item differunt in incessus qualitate. nam qui-
dam serpenti fieriose semper sine toruose. et
quidam semper recte. (sicut dicit *Isti.* li. xij.)
Lentus inquit est serpens infertuosus qui sp-
efficit rectum iter. (sicut dicit *Isti.* li. xij.)
Lentus inquit est serpens infertuosus qui sp-
recto lapsurus limite centris. Similiter aliquis
incedit curans super pectus. et aliquis incedit
a peccore sursum rectus. sicut quidam serpens
aquatilis et terrenus nomine chelidios qui per
locum per quem labit expirat virus. et fuma-
re facit. sicut dicit *Isti.* li. xij. c. xij. a fumante
chelidii hic semper ambulat directus. et erectus
capite. nam si se torserit dum current. statim cre-
pat. ut dicit *Isti.* li. xij. Et differunt in velocita-
te et in tarditate. nam quidam sunt valde tarde
motus ut fatalis. de quo supra dicam est. Et
quidam sunt ita velocis incessus et levi motu
quod volare videntur. ut serpens qui dicitur ia-
culus volat ut iaculum. erit. n. in arboribus
et dum aliquod animal obuium fuerit iactat
se super eum pennitque eum. unde et iaculi sunt
dicit. ut dicit *Isti.* Similiter in arabia sunt
serpentes cum alijs qui a multis syrene vocan-
tur qui plus currunt quam equi. et ideo volare di-
cuntur. quorum tantum est virus ut morsum an-
te mors sequatur quam dolor. ut dicit idem. Item
differunt in maligna sagacitate ut patet in ce-
rasse serpente comuto qui se abscondit sub ba-
rena et ostendit cornua sua. ut ex eorum ostent-

ratione alluciat velut ad escam bestias siue a-
ues. cornua enim habet ad modum ariens. l-
oue nuda super arenam et directa dimittit. ad
que dum volucrum vel animal accesserit non ipse
aricem. sed virulentum anguem per expient-
nam comprobabit. Similiter bouas anguis.
ut dicit *Isti.* immenso mole in italia perse-
quitur greges armentorum. ut bubalos et cal-
lide vberibus striguis lacte. se innectit et sug-
gens interimit. atque inde a boue deppatio-
ne nomen accepit bouas. ut dicit *Isti.* *Mal-*
ta sunt alia nomina serpentum et genera. ut
aspides vipere et dracones. de quibus postea
dicetur. Sed ut dicit *Isti.* li. xij. tantus est
numerus mosum. quantum est nominum.
Generaliter omnes angues pro maiori parte
frigide sunt nature nec de facili percipiunt ni-
si cum calefiant. nam quando sunt frigidi. nul-
lum tangunt. et ideo eorum venena plus no-
cent de die quam de nocte. torpent enim nocte al-
goze et quia frigidi sunt nocturno rore. in hye-
me in nodos se conuoluunt. et torpent. in esta-
te se dissoluunt. et in malicia multum vigent.
unde est quod quicumque veneno serpentis percipit
aut primo obstupescit et postea ubi in eo ca-
lesfactum virus exarsit statim interficit et extin-
quit. Et ideo dicitur est venenum. quia per
venas vadit cuius pestis diffusa per corpus
animam erigit de corpore et erpellit. nec pot-
ledere nisi quando sanguinem tangit. (vide
lu.) Notitia serpentum est a mixto sanguine pe-
stis (ut dicit *Isti.*) et subdit omne venenum fri-
gidum est. et ideo anima est que est ignea fugit
venenum frigidum. Inter dona autem natu-
re que hominibus et brutis sunt communia vi-
uacitate quadam sensus anguis precellit. nam
legitur in gene. serpens erat callidior omnibus
animantibus terre. (dicit autem *Plinius.*) ut
idem recitat *Isti.* quod caput si eum duobus
digitis euaserit nihilominus vivit. unde et ni-
tum corpus obijcit ferienti per capite defenfan-
do. Item idem *Isti.* anguis vniuersis be-
bes est visus et raro ex diuerso continetur. et
nec mirum cum oculos non in fronte habeat
sed in temporibus adeo ut citius audiant quam
aspiciant. Item ibidem. nullum animal cum
tanta secleritate linguam agitat sicut anguis.
Ita enim cito mouet eam. ut triplicem vi-
deatur habere linguam cum tamen non ha-
beat nisi unam. Item idem. serpentum bu-
midia sunt corpora adeo ut vberibus tenent. vias
quodam viscoso et lioso humore inficiant et designent
nam vestigia serpentum talia sunt. ut eorum pe-
dibus carere videantur. costis tamen et squa-

marum reparantur nisiibus quas a summo guttu
ris vsq; ad vnum aliuq; dispositas parli mo
do habent. nam squamis quasi vnguib; re
parantur/ costis quasi crinibus inuuantur. vnde v
bianq; leditur in corpe ab alio vsq; ad ca
put/ debillior redditur ad suuz cursum/ et mo
tus circuitum pagendū. quia vbiq; ille ic
tinerit spinam soluit. per costas vero quasi
per pedes/ motus corpis agebatur. (vt dicit
idem Isid. ibidem.) Item ibidem diu serpen
tes viuunt etiam sine cibo. (vt. d. aristo.) et tā
te efficiuntur longitudinis diez vt deposita
veteri tunica senectam deponere et in iuuentu
tem redire. p. bibeantur. vnde et serpentum tu
nicā nuncupant. et exuunt/ eo q; quando sene
scunt eas exuunt/ quibus exuti in pulsinam
redeunt iuuentutem. et ideo eoz pellicule sic
exute/ dicuntur exuue et induue/ eo q; exuūt
et loco ipsaz alie iterū induuntur (vt dicit Isi
d. li. xij.) Adodus autē reuocationis ipsi ang
uis satis videtur mirabilis. (naz vt dicit p. b.
siologus.) anguis se sentiens morbo vel. se
ntio aggrauatum pluribus diebus abstinet a
cibo/ et ieiunat/ vt sic pellicula eius a carne faci
lius relatur. Deinde gustata herba quadam
amara. vi erbe puocatur ad vomitum et sic e
uomit hūmorem virulentū qui fuit causa sue
infirmittatis/ et defectus. tandem ut carē n
gidaz temper et mollificet in aqua se balneat
et sic angustam rimaz pene alicuius seu cauē
nam querens/ per rime angustiam intrat. et cū
quadam violentia transiens/ ab exuua peni
tus se decorticat/ ac denudat/ et tandem soli
expositus se deficcet/ in carnis superficie nouā
cutem recuperat. sumpit s. v. in v. videt dan
incedit et repit fortius/ ac comedit auidius/ q
ante depositionem exuue facebat. istaz reuo
cationis formam exprimit plinius et etiam a
uicē. qui dicit euz aristo. q; totus serpens de
dponit senectutem id est senectam pellē. pri
mo vsq; ad oculos deinde vsq; ad collum/ et
sic paulatim se expoliat totaliter infra vnum
diez. (vt dicit li. xij.) Item Isid. li. xij. c. iij. pi
tag. inquit asserbat de medulla hominis mor
tui/ que est in spina dorsū/ anguē p. creati/ qd
et Qui tangit dicens. sunt qui cum clauso pu
trefacta spina sepulchro. mutari credant hū
nas angue medullas etc. quod si creditur me
rito euenit. vt sicut per serpentem mors homi
ni accidit. ita et per hominis mortem moritū
rus serpens p. creatur. vt dicit Isidorus. Item
dicit Plinius libro. x. c. xvi. Anguem inquit
ex medulla spine hominis gigni accipimus.
multa enim occulta et ceca origine. pueniunt

etiam in quadrupedaz generatione etc.
Item dicit Isidorus ibidem. fertur autem q
serpens timeat hominem denudatum/ nec cū
quidet contingere quamuis infiltrat in vestitū.
Item secundum Plinium. Ieiuni homi
nis sputum serpentibus est venenum. q; si in
de gustauerit moriuntur. Sunt et alie pro
pueritates anguis/ mirabiles et insignes/ que
ab alijs auctoribus assignantur specialiter a
dyf. an. et Auicē. et aliquas ex eis hic interse
rere vtile iudicau. Dicit itaq; dyf. q; hyemā
li tempore latitant serpentes in tenebris et ca
uemis. vbi ex diurnia obscuritate loq; eoz
visus habitentur. Temali igitur tempore quā
do incipiunt exire de cauēnis sentiunt caligi
nem/ sed p. remedio querunt herbam feniculi
vel radicem cuius pastu contractam exuunt
ecitatem. nec fraudatur a remedio testudo vi
scenbus pasta anguis vel torruca. cum enim
aduertet venenum serpente/ querit ouganū cui
ius gustu/ contra virus anguis inuenit medi
cinam. (Item dicit plinius.) Auicē. vero de
serpente ait sic. li. ij. serpens vero quando ē vo
rax panem bibit/ odit odorem mte. et ideo su
git mustelam/ quando sentit eam ruta fore pa
stam. et quando olfacit ruta non potest fuge
re. comedit autē serpens libenter carnē et sug
git eius humiditatem sicut aranea suggit mu
scas. et transglunt oua. auium/ et pullos viuos
et quando transglunt ea/ reducat ad postero
ra sua. et expellit ipsa et nō p. mittit vt in ventre
morientur. Item dicit aristo. li. ij. interiora
et intestina serpentum/ sunt similia intestinis
animalium ouārium quadrupedum nō tamē
habent testiculos sed habent vias/ sicut sunt
vie piscium et matres habent longas/ et di
uisas. et sunt eius interiora longa secundū lon
gitudinem corporis sui et lingue serpentū/ sūt
nigre lōge/ subtiles et in duo scisse et ante acu
te et ppter hoc multum exuunt/ et sunt faciles
ad mouendū. et venter serpentis longus et stri
ctus et similis intestino amplo et illud intesti
num assimilatur intestino canis. et habz post
ventrem/ parū intestinum pueniens vsq; ad
extremum superficialitatis. et habet cor paruum p
pe collum/ simile reni in aspectu et post cor est
pulmo in quo sūt pres neruose/ subtiles et vo
lute/ dependentes a corde. et post pulmonem
est epa longum/ et extensum/ et super illud fel
sicut in piscibus/ in maioribus. Sed in maio
ribus fel sup intestina/ et splen in serpentibus
paruus est et rotundus. dentes autē serpentū
sūt acuti recurui aliq; ruli et diuina. dicitur tū
secundū superficiem et hū serpentes costas. xxx

secundum numerum dierum mensis et dicitur quod
accidit serpentibus / idem quod accidit pul-
lis birundinum. ut si aliquis profuerit eis o-
culos et eruent eos / ut visus etiam reueteretur
et caude serpentum sicut et lacertorum cretace.
postquam sunt amputate. Item omnes serpentes
ouat primo interius. et deinde non simul / Sed
paulatim eijciunt oua / ex quibus generantur
animalia exterius excepto tyro scz vipera. Ty-
rus. n. est serpens ut dicit Aristot. li. iij. et gene-
rat animalia interius sed primo ouat interius
et ex illis ouis animalia interius generantur.
et ideo dicitur ibidem quod matre alioz serpentiu
est longa secundum extensione corporis et in-
cipit matre eoz a parte inferiori. et pcedit su-
perius ex utraque parte spine. et diuidit in du-
as partes quasi parietem habens inter illas.
et ideo sunt oua secundum acies in matrice. et
non ouat serpens omnia simul sed successiue.
Item aristot. li. v. serpentes tempore coitus ita
ad inuicem se applicant et inuoluunt. ut pars
aspicienti quod sint unum corpus habet duo ca-
pita. Item Aristot. li. vij. serpens et maxime
tyrus quando transglutit auem vel aliqd pri-
mo se engit et postea se restringit / quousque per-
ueniat interius quod transglutit. et hoc est / quia
eius stomachus prius est / et subtilis. et possunt
serpentes diu viuere sine cibo. quod patet ex
serpentibus quos custodiunt venditores. Item
aristot. li. vij. gallis. i. mustela pugnat
contra serpentes et manit se pascu rure / et ma-
xime pugnat contra comedentes mures quia
ipso venatur mures / et manducat eas. Item
li. vij. dicit quod serpentes multum diligunt vinu.
et ideo venatur cum eo similiter diligunt lac-
talde et secum odorem eius. et ideo si alian? ven-
trem serpentis subintrauit / extrahi potest lactis
odore. ut dicit idem. et etiam dyas. Item
aristot. li. xij. serpentes habent propriu quod possunt
mouere caput ad posterius corpore quiescen-
te. causa huius est quod amille spondilium ser-
pentum causant ex carnagine. Et propter hoc
sunt bone flexionis et fuit hoc necessarium as-
picendum retro ut possit vertere caput ad aspi-
ciendum corpus suum longum atque strictum.
aliter enim non possent regere corpus suu. nisi
si inuarentur elevatione capitis ad totu corpo-
ri preuendum. Item idem in eodem serpe-
tes natant in aqua per corporis inflexionem.
sicut repunt in terra. Non enim dedit natura
serpentibus pedes ad gradiendum / nec pin-
nulas ad natandum. cuius causa est nimia cor-
poris longitudo. quoniam si habuissent mul-

tos pedes / essent mali motus quoniam essent
super pinnulas. Similiter si plures alas val-
de propinquas essent grauis motus. et si ab in-
uicem essent remote / ad sustentandum residuu
corpus longum et flexibile non sufficerent / et
ideo quod faciunt pisces habentes pinnulas
ipsarum contractione / et aues alarum extensio-
ne / hoc faciunt serpentes sola corporis flexio-
ne. Sunt et quedam pisces similes serpenti-
bus in longitudine qui eadem de causa pin-
nulas paucas vel nullas. et natant corpore so-
la inflexione sicut murene / et pisces fastaros /
qui a nobis dicuntur congui qui maxime sunt
anguille / et huiusmodi. et ideo quia tales pi-
sces similes sunt serpentibus in creatione vel
in extensione / habent tamen modo duas alas
vel pinnulas ante / et vnt corpus flexibilitate
loco pinnularum et alarum et propter hanc
in terra et viuunt longo tempore / etiam sine aq-
sicut viuunt serpentes sine cibo. Item idem
in eodem. serpentes autem habent vias et in-
testina / a quibus aliquando exit superfluitas
sicut habent alia animalia generantia. sed
non habent viam exiis vrinę quia vesica ca-
rent. Item idem in eodem serpentes inuol-
uunt ad inuicem / quando conueniunt ad coitum
et amorem. quia non habent virgim neque tes-
ticulos. carent virga / quia non habent dura
et carent testiculis / quia propter longitudinem cor-
poris. et si haberent eos infrigidaret sperma /
propter tardationem suam. et sic esset nimis
conueniens generationi. Item idem. xvij. no-
accidit generationi serpentiu errore et motu
fitas nisi raro / et hoc accidit propter figuram
mas que longa est / recta atque stricta. unde et
oua serpentum sunt disposita secundum aciem / propter
longitudinem in matrice. Das et multas alias
proprietates anguium et naturas recitat aristot.
quas prosequi pro ordine esset longu. sed hec dicta
nunc in generali sufficiant. De visualibus eius
proprietatibus et omnibus fere notis infra di-
cetur in littera. S.

Aspis est anguis morfu et veneno p-
niciosissimus. ab aspgerendo aspis di-
ctus / eo quod morfibus venena mittat.
morsifera atque spgat. vos. n. greci venenu di-
cunt. ut dicit Aristot. li. xij. c. iij. (et sequit) as-
pidis diuerse sunt spes / et hnt diuersi effectus.
ad nocendu. f. dipsas qui simula dicitur latie. quia
que momordent sibi interimit et occidit. ypnas
lis e gen? aspidis que sono necat. huc deopatra
sibi apposuit / et ita morte que sono resoluta est.

Item emoroidis est aspis sic dicitur eo q̄ illius
suggit sanguinem . quem percunt . ⁊ qui ab
eo morsus est / dissolutis venis fluxu sangui-
nis vitam finit . gr̄ce . n . emach sanguis dicitur .
Item pulster est aspis horribilis / sem-
per ore parente ⁊ virus euaporante incedens
(De quo luca .) Dicitur diffundens avidus
fumantia pulster . quicumq̄ ab eo percussus fu-
erit descenditur / ⁊ enormi infectione coporis
enecatur . (sicut dicit idem ibidem .) Item se-
pis est mortiferus aspis ⁊ tabificus . qui cum
hominem momorderit / statim eum destruit ⁊
consumit / ita vt in ore serpentis totaliter lique-
fiat . nec solum corpus / sed etiam ossa veneno
dissipat ⁊ enemat . (cuius poeta sic meminit)
Ossaq̄ dissolvens cum corpore tabificus seps
vt dicit idem . Sunt ⁊ alia genera aspidis mlt̄
ta quoz tanta est virulentia / q̄ etiam median-
te lancea veneno sitate sua perimunt se tangē-
tem . vt dicit Auicenna in libro de venis . Que-
re supra li . v . c . de venis . De aspide in genere
(dicit Isidorus li . iij .) s̄etur inquit q̄ aspis
cum orepent pati incantatozem / qui eam qui-
busdam carminibus p̄p̄ijs euocat . vt eam
de cauerna producat . illa cum exire noluerit /
vnam aurem in terra p̄mit . alteram nō cauda
obnat ⁊ opit . ⁊ sic illas voces magicas non
audiens / ad incantantē non erit / ⁊ eius impe-
rio non obedit / (huicq̄ Isid .) De aspide ve-
ro dicit pli . li . viij . c . xliij . p̄cussa membra ab
aspide intumescunt / ⁊ vix sine partium ampu-
tatione / que sunt contracte aliquo remedio cō-
ualescant . Unus autem huic pestifero angui
est sensus vel affectus . Nam compares suos
conjugali affectu diligunt nec sine comparis
confortio bene viuunt . Unde altera inrefecta
credibilis vltionis cura / alter persequitur in-
fectoem / ⁊ illum solum in quantoliber popu-
li agmine agnosens infestat . ⁊ nititur inter-
rumpere omnes difficultates / permeat spacia
nec nisi veloci fuga / aut amibus ⁊ fluuijs co-
berent / quin vltio de morte comparis assu-
manur . Sed contra eius maliciam / dedit na-
tura remedium ⁊ medelam bebetem / dedit ei
natura visum . nam oculos habet in timpori-
bus / ⁊ non in fronte ⁊ ideo non potest videre
aduersarium directe / sed oblique . p̄pter quod
non potest bene p̄sequi hostem visu . sed po-
tius auditu p̄sequitur vel olfactu . nam in
his duobus sensibus magis viget . vt dicit idē
Item dicit Aristot̄anus q̄ aspis non no-
cet indigenis afris ⁊ maris . nam ⁊ illi pue-
ros suos quos de se natos habent suspectos
aspidi obijciunt . ⁊ si de eorum semine fuerint

nihil ipsis penitus nocet aspis . sed statim mo-
riuntur ab aspide si fuerint adulterini . ⁊ B̄er-
presse dicit pli . li . viij . c . vltimo . (Dicit . n . sic)
quedam animalia indigenis sunt innoxia q̄
interficiunt alienos . sicut serpentes parant .
murrice illis qui ⁊ terra oriuntur . sicut angues
circa enfraten / terre incolas non ledunt nec i-
festant dormientes . alios autem cuiuscūq̄ gē-
tis homines cruciant / eos auides occidentes
dicit etiam ibidem pli . q̄ aristo . tradit . in quo
dam monte a scorpionibus hospites non le-
di . sed indigenas interim ⁊ occidi .

Araña vt dicit Isido . libro . iij . ver-
mis est / ab acis nutrimento nomia-
ta / que exiguo tempe longa filia de-
ducit / ⁊ tele semper intenta nunq̄ de-
sinit a labore / p̄petuumq̄ sustinet in suo ope-
re dispendium . quia sepe ad modicum flantē
venti aut p̄ pluuie stillicidiuz r̄p̄itur tela sua
⁊ tunc totaliter pdit laborem suum (dicit etiā
auicenna . q̄ aranea est modicum animal reptile
multipes . vj . vel . viij . habens pedes quos sp̄
habet pares ⁊ nunq̄ impares . ⁊ hoc fuit neces-
se / vt semper esset eius incessus equus / sicut ⁊
ip̄m onus / ⁊ hoc est generale in habentibus
duos vel plures pedes . habet autē aliquos
pedes longiores / ⁊ quosdam breuiores / p̄-
pter diuersas quas facit operationes / nā cui-
quibusdam fila sublat / ⁊ in longum p̄tra-
bit . cum quibusdam vero panter fila necit . cū
quibusdam per fila rept . ⁊ quando vult in te-
le suspicē immobiliter se suspendit . marie au-
tem inter animalia anulosi corpis viget i ara-
nea sensus tactus . vnde residēs in tele sue me-
dio / subito sentit muscam telaz in parte remo-
tissima contingētē quam subito inuadit / Et
aggreditur tanq̄ hostem . de qua si triumphare
poterit / eā ne euadat inter tele sua fila mul-
tipliciter arcū oluit . ⁊ primo capiti insidens /
eius humiditatem suggit . ⁊ de tali muscarum
venatione viuunt . nam eius gustabile est talis
humor / sicut gustabile apis est mel . (sicut di-
cit idem ⁊ aristo .) Item in genere araneorum
est diuersitas sexus (vt dicit aristo . li . v .) ⁊ est
femina maioris corpis q̄ masculus . ⁊ pedes
habet longiores / ⁊ flexibiliores ⁊ abiliores .
ad motum ⁊ etiam ad reparam . ⁊ sicut dicit
idem libro quinto tempore coitus ⁊ amoris se-
mina attrahit marem / per fila tele . ⁊ post ma-
sculū feminā / ⁊ nō cessabit attractio donec cō-
iungant / ⁊ masculū ponit super ventrem feie .
⁊ iste modus est eis necessarius / p̄pter ventri
rotunditatem . ⁊ ista conuocatio maxime est in
fine verj ⁊ in principio estans . ⁊ aliq̄ in fine

De animalibus

autūni & in principio hyemis & tunc maxime sunt nocive & earū pūcare amplius venenose
Item aristo. li. viij. genera aranearū sunt multa. Nam quedam sunt parua & diuersi coloris & sunt acuta & velocis motus. Alia sunt maiorā & colore nigra & earū crura auteriora sunt longiora & sunt tardioris motus nisi quā coitu stimulantur. & nigre solent texere iuxta terram inter foramina & manent in textura suā quousq; alia iacere bestiola sicut musca quā deprehendunt. & si habent famem suggat eius humiditatem. & tunc deferunt ad locum suum vbi deponunt & reseruant eā donec iterum riam patiantur. & quando totā hausit humiditatem deicit residuum & reuertit ad venandū & non venatur quousq; reparat quod ruptum est de textura. & si quis ruptam incidit ipam reparare circa occasum solis. vel circa eius ortum. & maxime tunc laborat: quia tunc plures bestiole incidunt in texturem. & semina parit & venatur. & masculus iuuat eam. abscedit autem se in textura vel sub tela ne a bestiolis videatur. & maxime quando est magna. quia propter eius magnitudinem non de facili aperit. facit etiam semina oua. primo ex quibus modice aranee post formantur. & statim quādo paruntur. ponit eas in texture & statim se mouent & disponunt ad texendum. ac si iuxta materiam sint instructe ad venandum. vnde statim aptantur reuā convenientia p̄de sue.
Et est species quedam aranearum. que venatur lacertum paruum & incipit texere sup̄ ipm quousq; liget eius orificium ligatione forti. & tunc saltat sup̄ eum & pungit quousq; moriatur. Item in eodem etiam dicitur idem. qd sepe inueniuntur quedam aranee in aluearibus apum. & ille corrumpunt mel & suggat liquorem. & sic circa fauos faciunt texturem. & corrumpunt eos. idem dicitur Aucen. Et pl. de generatione aranearum. li. ij. c. lxxv. sic dicit. Aranearum natura p̄cipua admiratione est digna cuius plura sunt genera. inter que est quedam que dicitur spalangio. cuius corpus est eriguum. paruum acuminatum. velox ad saltum. noxiū habens morsum. Alia est species maioris corporis & nigri coloris & crura longioris cauer nas sibi texens in angulis iuxta terram. Tertia est species que erudita compositione conspicuas texunt telas. Admirandum est tamē qualiter tanto opere sufficiat materia lanigerā. que de aranee vtero ad tante tele texturem paulatim (vt creditur) extrahit. & tū eius vterus vix tali materia vacuus inuenit. nec videtur esse vix qd dicit democritus / qd tanta esset ven-

tris aranee corruptela. vter eius egestione tanta feracitas lanifera generetur. vñ & democritum reprobatur (aristo. li. viij) qd dicit eū in hoc venacem non dixisse cuius videtur esse ratio quia aranee & alia huiusmodi anulosa modici sunt nutrimenti / & parui cibi propter defectū sanguinis & caloris. vnde cum aranea nō tantum cibi capiat. quin incorporabiliter ad hanc rationem tele sue continue plus emitat. maior esset superflui emissio / qd cibi sumptio. Et maior egestio superflua qd digestio necessaria ad conseruationem debitam animalis. vt dicit aristo. vel al. Item pl. idem dicit. modico vngue rotundum tele educit filum. & miro artifico deducta stamina ab vno ad sup̄m vnum & iterum deducta transversaliter de puncto ad punctum lineari distantia filum suum & omnes lineares tractus. quasi in punctuali medio in equali distantia a centro copulat & connectit. deducto autem stamine (vt ibidem dicit pl.) texere incipit a medio circū orbe. adnectens subtegmina & maculas adnectens semper. & quasi reticulante per parua intervalia. que inter valliculata foramina miro artifico sunt nunc quadrata. nunc oblonga. nunc rotunda. tanto sunt strictiora. q̄ta sunt viciniora medio. & tanto latiora. q̄ta sunt propinquiora sunt extremo. quo autem medio filum filo. t̄ indissolubiliter iungat. & nodum nodo applicet & connectet. visus non iudicat. & rationis iudicium vix affirmat. Adira autem leuitate per fila sua que humanis visibus vix sunt peruia se eleuat. & quasi volat. binquē se transferens locum mutat. Item dicit idem qd quādiu extrema tele fila duranti casu aliquo rupta. ipsa tela semper a medio incipit resartire quod nuptum est quasi nihil iudicans in corpore tele esse integrum. q̄diu medium nō est firmum. Itē dicit idem. qd in eis sunt auguriam scdm qd tempora sunt futura. altius vel submissius solent componere fila sua. Item ibidem dicit qd multitudo aranearum signum est inundationis pluuarum. Idem libro. li. ij. c. lxx. de lesione vitium dicit qd aranee quedam circa gemina vinearum & etiam circa flosculos arborum faciunt texturem. ex quarum circumvolutione pereunt arbores & vinee quādo sunt in gemine vel in flore. morsus spalangionis est mortiferus & venenosus. nisi ei citius succurratur. sed eius venenum extinguitur vis plantaginis si debito modo apponatur. & ideo vernis alijs vt lacte & botantes puncturā aranee formidantes succo plantaginis seminat (vt dicit pl. d. yal. & auic. i. c. d. vail & mac.)

Aranearum autē tela (vt dicit aristo.) et etiam
 pli. ex earū visceribus quodā miro nature ar
 tificio generatur/ subtilissima cōpositione cō
 textatur/ more rectis cōponitur et paratur. filis
 subtilissimis cōnectit. et hocne a muscis et ali
 is bestiolis/ quibus tenditur ppter grossitē
 videatur. cū labore quidē cōponitur/ s̄ miro
 modo facilliter dissipatur. ignē non sustinent
 ventū timent cuius impetu tela rūpimr/ et su
 bito ipa denudatur. et quāuis venenosa sit a
 ranca/ de cuius egreditur visceribus/ tela ve
 nenosa non est. sed potius q̄ multas vsibus
 medicāne vtilis deputatur (naz vt dicit dial)
 tela araneay alba et mūda/ p̄uulentiis for
 dibus non admixta/ vires habet constringen
 tes cōglutinātes et refrigerātes. ideo sangui
 nē restringit a vulnere defluentē. superposita
 vulneri/ p̄hibet fieri sanies et sanar plagas re
 centē et p̄hibet inflaturā sanitate vulnēis re
 tardantē. Est autē genus aranee quā spalanā
 vocant vt dicit pli. libro. xxx. c. iij. et est beca
 ranca similis formice/ sed longe maior corpo
 re nifum habēs caput/ reliquū corporis nigri
 est coloris respersum albis guttulis acerbior
 est eius ictus q̄ vipere. viuit autē maxime in
 p̄ta fumos et molas. cuius contra ictum est re
 mediū aliā eiusdē generis ostendere sic p̄cis/
 so et ad hoc conseruantur cū mortue inuentū
 tur. quāz cortices contriti et potan medentur
 morsui mustele. Est et aliud genus lanugino
 sum cū grossio capite et dolor puncture eius si
 cut scorpionis. et ex eius mortū genua labefa
 crantur et accidit caligo et vomitus. Est et ali
 ud genus aranee noie minnicaleon siue mir
 micon qd̄ alio nomine dicitur formicalcon
 formice similis capite albo habens nigrum
 corpus distinctū maculis albis cuius morsus
 viperay dolore torquet. et dicitur formicaleo
 qz formicas venatur vt leo. et earū suggestu
 miditatē. sed a passeribus deuoratur. et ab a
 lijs aubus vt formica. Remediū autē contra
 morsus omnū araneay ē cerebri gallinacū
 cū eriguo piperis bibitū cū vino dulci Item
 coagulū agni potatū cū vino sanat morsus
 araneay. Item idēz facit ante vngule anen
 ne cū melle. Item musce contate et postea super
 morsum extrahunt venenū et mitigant dolo
 rem. Sunt et alia remedia que enumerat pli.
 sed hec sufficiant. Dicit enim li. e. c. vi. aranea
 longa et candida remies habens pedes cōtri
 ta i veteri oleo dial soluere albuginē oculorū
His est animal multipes. et bre
 ue inter omnia animantia anulo
 si et insectū corporis in multas op

hinc p̄cipatum. vt dicit pli. li. xi. c. vj. parat
 tatem autē sui corporis recōpēfat ingenij ma
 gnitudo quāuis aut possit inter volatilia cō
 putari. nō qz pedibus vitur in quibus ē vis
 progressiua merito potest inter gressibilia nu
 merari. Præter vero p̄prietates supenus li.
 xi. positas sub s̄ra. a. alie sunt hic ponende.
 quas recitat pli. libro. xi. c. vj. sic dicens. In
 ter omnia ē admiranda apum sollemnā. qua
 mella contrahunt. succūqz dulcissimū subn
 lissimū et saluberrimū in fauos cōponūt et ce
 ram ad vsus humane vite penitēte operando
 conficiūt. h̄ceme latent et recādūt quia vi
 tes non habent. vt nubibus p̄uulentiis resistāt
 ac flatibus aquilonis. In vere vero cūm sen
 tiunt fabas florentes ad opera exiunt et labo
 res. nulliqz licet vacare ocio per bos dies. p̄
 mo fauos cōstituūt ceramqz fingūt. domosqz
 ac cellulas faciunt. deinde sobolem et postea
 mella conficiunt et cōponunt. tectū autē alie
 aris sui lacrimis et succis arborū gūmōsā viz
 habentū per totū linunt. et contra aliay be
 stiaz audacitates se muniant. put possunt. fa
 ces si fuerint nimis late constringūt. et eas suc
 cis predictis linunt. primo autem p̄ funda
 mento sui opens crustulam quādam ponūt
 aman saporis quā multi cōmosiz vocant. de
 inde faciunt aliā dulciorem que cere est in
 un quā multa dulcices vocant. tertio ponunt
 materiaz grossiorem que fauoy est stabilimē
 tum et illam materā p̄polim multi vocant. et
 ista triplia tela a frigore et alijs intus muni
 unt fauos suos. non insident fructibus sed a
 floribus non maradis sed recentibus recoll
 gunt materā ex qua mel et ceram cōponunt.
 quādo autem flores viani sunt cōsumpti mit
 tunt speculatores ad vitiora pabula acqui
 renda. et si apprehenderit eas noxim expeditū
 one exabant suppine vt alas suas p̄egant
 a pluuiā et a rore vt facto mane expeditus vo
 lant ad opus suūz habentes alas suas fixas
 et expeditas ad volatū ordmant exabias su
 as more castroy. de nocte quiescunt vsqz ma
 ne donec vna omnes exatet gemio aut impli
 a bombo vt bucano aliquo tunc vniuersē p̄
 uolāt si dies fuerit mīns futurus. p̄cediunt
 enim ymbres et ventos et tunc se conueniunt
 fra tecta quando p̄scunt celi temperiem su
 turam cum agmine. p̄cedunt ad opera. et tūc
 alie flores aggregant pedibus. alie aquā orē
 guttasqz lauigine totius corporis simul por
 tant. adolecentiores vero ad opera exiunt et
 conueniunt et afferunt suprascripta. Seniores
 vero unis operantur que flores cōponunt.

primo onerant pedes anteriores / et post alios / donec rostro pleno remeentotaliter onerare. Et capiunt autem onustas trine vel quaterne eas que exone aut scdm quod intus sunt ordinate. earum enim officia sunt diuersa. Alie enim domus construunt. alie pollunt. alie cibum parant / ex eo qd allati est. non enim se paratim vesantur / ne inequalitas cibi teporis et operis fiat. inter eas fauos linealiter et ordinate pponunt / et in superiori parte suspendunt. ceras cadentes fulciunt. primas lineas parum replent de melle / nouissimas autem maxime solent adimplere. apes autem gerule / q necessaria conuehant / timet venti flatibus. et ideo volant circa terram. et quando sunt onuste redeunt / ne flatu aliquo impediuntur. et quando qd lapillis se onerant vt lapillozum grauitate sint contra venti impetu magis fixe. Alia inter eas est obseruantia discipline. nam inerti / am cessantium ab opere notant / et eas mox castigant / imo morte puniunt operari non curantes. Alia inter eas est mundicia. nullaq in ter sua opera spurcicie permittunt. egestiones apum que operantur intus ne longius recedat alie congerunt in locum vnum / et cunctant de alueari. quando aduersa fuerit / intrant in domos suas. et strepunt / donec illa eadem qd eas excitauit arduolet. et eadez quo excitantur bo / bo / eas inuiter ad quietem et tunc omnes repente conticescunt. Item in eod. c. xiiij. Item per apes summa equitas exercitur. ferunt enim oes eaz pacem dissoluentes / et eaz mella dirupere cupientes. regem siquidem habet apes qui non aculeo armatus est / sed potius maiestate (et vt dicit idem. c. xvij.) vel si habet aculeum / vsum ferendi natura ibi negat. noluit enim natura ipsum seuum esse / nec concito petere vltionem. et ideo ei telum detrahit. et inermem dereliquit. vnde constat apu imperatore aculeo non vti. Alia inter eas est circa regem plebis obedientia. nam cu pcedit / totum examen coglobatur. et ab ipso agmine velut acie militum cingitur et vallatur. et pre multitudinem obsequentium / tunc temporis vix videtur. cu populus apum in labore est / ipse intus est / et circum silis exercitum / solus a labore est immotis circa quez et assunt apes quendam habentes aculeum / eazq licet auctoritate assidua / regis sunt custodes. et raro pcedit foras / nisi qm examen totum dicitur exire. cuius exitus itelligit ante diebus aliquot exerant murrante / et quasi ad exitum se preparante. vñ si quis tunc regi apu pcederet ala totum examen tunc tps non exiret. et qm pcedunt singule regis obsequio se offerunt

et ei proxime esse volunt. regem festu bumeris subleuant et fatigamum portant. si qua lassata defecerit vel ab acie errauerit. odore psequit vbiqz rex pcedit. et vbiqz rex pcedit ibi cetera castra figunt. rege viso totus atq ex / erant / ipsoq amisso totum agmen dilabit ad aliu. qz sine rege esse no possunt. ad aluearia subintrant quedam false apes / que fici nunci / pantur / habentes magnu ventrem furuncz deuorant mella. et has apes interficiunt qm eas deprehendunt. quando ver est humidu / fetus apu multiplicat et mella depauperant. et ecouer / so quando ver est sicca / deficiunt in ple et imelle multiplicantur. Si aut defecerit alueari / abus / ipeti faciunt in primas / pposito rapiendi et tra eas alie acie dirigunt / si rector habet. et si que fuerint apes fauetes inuadentibus parant eis inuasores nec eas ipetunt / sed post eas sibi associant et defendunt. Etia multis alijs de causis acies contrarias construunt duo imperatores cu multa rixa / que dimicatio in iactu pulueris / aut fumo totaliter dissipat. Item id. c. xix. apes quedam sunt rustice ac siluestres horrido aspectu et ceteris iracundiores. sz labore et opere sunt prestantiores. alie sunt vrbane quaz quedam sunt breues et varie ac rotunde. alie sunt longe sicut vespe / et ille sunt alijs deteriores / et sunt pilose. et quedam et bis sunt albe que in messe mella faciunt. siluestres vero in arborz cocauitibus mellificat aliquando in aliquo terre specu. quibus natura dedit aculeum ventri conseruam ad vnu icm. quedam autem ex vindicandi ardore ita p funde figunt teluz q sequit subito intestinum et tales cito moriunt alie quidem aculeu perdunt. et viuentes plerius mellificare no possunt. sed castris viribus nocere pariter et prodelle desistunt. odores fedos et ceteros fumos maxime odiunt. et fugiunt. in rebus autem odoriferis iocundantur. cactoz odore si quis eos iuxta decoquat examinantur. qm rex eaz mouit tristitia torpent funerantq more cocomitantur exequias / et meret plebs magno dolore rege peste consumptio. nam abos tunc conuehant et no pcedunt nisi in murmure glomerantur circa corp? eius lucu no murrunt / imo nisi subtrahat mortu? fame et dolore moriunt. hylantate igit apu et nitore sanitas estimatur. Dicit etiam ibidem apes multas incurere infirmitates. nam vt dicit. c. xx. egrotat qm no pficiunt fetu suu. imitac etia eis resultas sonus echo / nimis. n. facit eas nimidas / inopinato sonitu terrens eas. inimical etia eis corrupta uebula / corrupes flores quos decasunt. aduersant et eis aranec

B

quando se sociant eis et in alueanbus faciunt
interituras. pestifera est etiam eis musca quedam
similis papilioni/ qui insilit in cadelas. nam
papilio depascit ceras et reliquit stercoza/ et
quibus generatur cerredonea/ qui ceras pre-
cipue appetunt. nocet etiam eis auiditas pass?
quoniam nimia florum satietate replentur/ et maxime
hoc accidit in vere. oleo quidem eximantur si
cut et omnia anulosa et infecta/ precipue si ca-
pire vincto in sole ponantur sed asperse aceto re-
uoluantur. aliquando etiam contrahunt sibi mor-
tis et morbi causas quando sentiunt sibi subtra-
hi mella nuntius auide deuorantes (bucisq; pl.
Insignes etiam proprietates et notabiles recitat
(ante. libro. viij. c. iij.) apes inquit abantur
ex melle et comedunt inde pap. sed quando infir-
manti/ tunc comedunt mel et non exeunt de domi-
bus suis. et quando inueniunt domos mudas
sive aluearia faciunt in eis domos festiles ce-
reas. et quando oniscia aluearis sunt nimis am-
pla diminuunt amplitudinē cum quadam visco-
sitate nigra/ que in odore est acuta. etiam edifi-
cant primo domū regis / et illa domus similis
est foramini et post alias domos secundum di-
uersitatem maiorum vel minorum. masculi autem tantum
modo operantur domos suas / et post non est
opano. nisi ad comedendum mel / et mellificandum
et apes primo morantur in fauis suis et quan-
do est tepus exiendi/ ascendunt in alium secundum
foramina pyramidis. et postea redeunt et come-
dunt mel. et rex nunquam exit/ nisi cum exercitu/ et
masculi non habent aciem nisi forte pauci. ta-
men appetunt pungere/ sed non possunt. Et
reges apud sunt duorum modorum. vnus nubes
et alter niger fere sicut carbo. et est in duplo ma-
ior quam apis que mellificat. et sunt apes mascu-
le magis pigre quam femine. et meliores sunt apes
minores et rotundiores habentes varios co-
lours. et apes que pascuntur in montibus pra-
tis et ortis sunt minores et meliores et faciunt
mel consimile in partibus et leue. apes autem
que non sunt bone non faciunt mel equale nec
consimile sed apes que semper adheret forami-
ni mellis efficit mel melius. aliter. n. corruptis
de facili/ et generantur in eo aranee que corrup-
tunt mel. Duplici autem de causa vntur apes
mellificantes auleo. scilicet ad defensionem/ et ad hu-
miditatis superflue consumptionem/ vis. n. ignea
est in acie. et ideo cooperatur valde ad consumptionem
superflui humiditatis et mellis immutationem. Item
subintrant sepe aluearia quedam musce male que
faciunt alias muscas puas / quas multi vocant
gufanes proferunt alas aliarum/ sed vere apes pro-
ferunt illas muscas et pungunt eas. nec permit-

tunt eas cadere super domos suas. et apes mel-
lificantes interficiunt masculos nocentes eis/ et
reges malos quando eas non bene regunt/ sed
inimodo de melle nimis comedunt/ et precipue
hoc faciunt quando mel erit paucius. et apes
pugnant cum longioribus quando si ope-
rantur nec laborant et nituntur eas eijcere de al-
ueanbus/ et propterea talem electionem melioratur mel
et augetur. Est autem vnus genus apum quod dicitur
labion. et interficit apes mellificantes. et destru-
it eorum domos. et hoc est/ quia sunt vigilantes et bene
custodie. et quando intrant aluearia/ in melle sub-
ito se insigunt cum deuorandi in tantum quod non possunt
evadere. et tunc statim a veris apibus huiusmodi
interficiuntur. Et antequam rex creat rationabiliter
per duos dies ante sanctum alie quod rex sit factus
ut obedire illi parate sint. et quando reges crea-
tur quilibet beatus cateruam vnus. et illa caterua
non vult habere alium regem nisi quem pumius
acceperunt/ et si alius rex voluerit illius comi-
tatis ipsum interficiunt. et postquam exierint pul-
li et fuerint pauci/ expectabunt societatem al-
terius examinis. et sic simul securus proficiunt
tur. vel postquam ceperint volare pulli et fuerint equi-
les magnis/ festinant opus suum. et senioribus
plurimum cooperantur. Nulla autem creatura ardē-
tior est ad vindictam quam sit apis quando ad iracun-
diam provocatur. et ideo sepe grades prosternit exer-
citus multitudinem apium/ quoniam contra diripiētes mel-
la resistere compellunt. summum et summum super omnia
abhorret apes. et ideo laborant feces eijcere et
squibala sua quando volent/ quia eorum feces fetent
valde. et ideo ab eis domos suas valde purgant
virgines apes et iuuenes/ melius operantur et
faciunt melius mel quam seniores et non tantum pau-
ciunt nec tantum ledit eorum panno sicut ienuz
potant autem apes et bibunt/ sed aquam tantum da-
ra/ siue prope siue a remotis haunantur/ nec po-
tant vbi pus projecerint fecem suam. et maxime
in autumno et in vere/ et mel veris melius est pro-
pter florem nouitatem et ampliozem puritatem.
Et apibus placet armonia. scilicet sonitus eam
percausio palmarum. et ideo cum canni et
peluim aut cymbalorum sonitu ad alueare re-
uocantur. et quando dimittantur apibus mul-
tum de melle pigrescunt/ et minus operantur
et ideo oportet ut in alueanbus eis mediocri-
ter dimittantur (bucisq; auicenna. vij. libro.)
Ultra alta ponit in quibus concordat cum
aristo. libro. viij. plinius in. n. quere supra li-
bro. xij. in littera. a. vbi inuenies multa que
ab aristo. et a seneca et alijs auctoribus sunt
accepta. sed hec sufficiant.

Bos grece boetes nuncupat/ que
latini corone vocant/ eo qd terram
terit. cuius latitudo pellis a men
to r gutture vsq; ad cura pellearia ducitur/ a
pelle ipsa sic dicta. quasi pellearia que gene
rositans in boue est signu/ (vt dicit Isido. li.
xiiij. (boi aut vt dicit idē. circa socios erimia
pietas est. nā alter alteri inquit. cū quo p col
lū aram ducere cōsuevit. r frequenti mugitu
piū testatur effectum/ quando ipsuz citius in
ueniri nō contingit. De bobus vero dicit pli.
li. viij. c. xlv. bobus indias cameloz traditur
esse altitudo/ quoz cornua sunt in latitudine
quatuor pedū (r sequitur ibidē) soli boues i
ter aialia retro ambulantes pascūtur. aque ca
lide ablutione/ dicūtur pinguescere. quādo cor
nibus capitis cōiungunt/ plus laboris pos
sunt sustinere/ q̄ quādo ceruice inuicē copulā
tur. In syria sunt boues/ qui nō hūt palleana
sub gutture sed gibbos in dorso. boues quo
q; lassata habentes cornua dicūtur eē in ope
excellentes. boues nigri colous pama habē
tes cornua/ minus reputātur viles ad operā
dū. Aliaiora cornua r spissiora habēt boues
q̄ tauri. r post castrationē bos i corpe r in cor
nibus augmentū recipit/ pariter etiā p̄ficiat in
robore r virtute. nō tamen tante ē animosita
tis nec audacie/ sicut ante. magis autē efficiē
dominus maturus r quietus/ panēs laboris
r motus tardioris/ r incellus grauioris. Itē
pli. ibidē. Natura boū i mimis optimā/ post
trimatū aut nimis ē fera sed ante prematura.
optima vero cū boue iuuenis inuenitur. soci
um. n. laboris agriculturalis habemus hoc ani
mal. Zāta etiā fuit cura apud priores boues
non ledere/ vt qui peccā aio motus bouē occi
deret sine causa/ puniretur grauius tāq̄ colo
nū suū iteremisset (vt dicit idē) Est. n. aial mī
te r mundum nō solū vsibus boiuz necessari
um/ vtz etiā ad imolādum in aris deoz ē cō
gruum r aptū. nā ex bobus optime fiunt vi
cime. r launissima fit ex eis placatio deorum.
bos aperit terrā vomere r incidit r colit arua
r eā gignēdis fructibus aptā reddit. bos car
nibus suis reficit r nutrit. pellis eius multis
vsibus cōuenit. eius etiā fimo terra ip̄ingue
scit. eius cornua calefacta remollūnt r rectifi
cant/ ex quibus diuersa vascula r varia ven
silia p̄parātur. Ex cornibus. n. bouinis fiūt
arcus baliste quibus tela p̄tra hostes iactant
fiunt r toraces/ r arma quibus infirmiora bo
minis contra hostium iacula defensantur. fi
unt r lucerne quibus fugant tenebre. fiunt r
peccines quibus capita q̄ sordibus emundā

tur. bouinis etiā cornibus vniū venatores.
nā eis tenēt feras r incitant canes venaticos
vt fugiētia aialia insequātur. cornibus etiā
vtuntur scriptores/ r pictores. in quibus va
riū colores optime conseruantur. vtuntur etiā
cornū vsu bellatores quibus buccinādo so
cū animant/ tā pugnantēs q̄ fugiētēs ad acē
reuocātur. cornibus etiā vtuntur custodes tau
roz r castroz siue spiculatores/ qui ipsoz so
ritu ad vigilandū mutuo se hortantur. ad mē
ta alia cornua bouina sunt necessaria. vñ ni
hil ē in boue quod diuersis vsibus nō sit vti
le. r etiā eius fimo (vt dicit pli. li. xvij. c. xi)
fimus inquit bouis cū aceto/ iuuat contra do
lore articuloz. ydropicis etiā remediuz sin
gulare ē/ si inde ad solem pungantur. Inter
cutaneum. n. sumit humorē r sedat ac repri
mit inflaturā ydropicā r tumorē (dicit p̄terea
pli. li. xxx. c. iij.) Est inquit animal parulū si
mille scarabeo/ nomine burestis. hic inter her
bas fallit botē. r iō sic est dicitur. qz premit eū
nā inter herbas quas bos diligit/ illud aial
se abscondit. quod animal bos deuorat/ duz
herbas incaute carpit. borestio autem deuo
ratis/ icur bouis sic inflamat/ vt ipsum cum
cruciati maximo tandem rumpat. vnde p̄ter
onus iugi quo bouis tenuit p̄mititur/ r pre
ter dolorem stimuli quo bos pungitur/ bure
stis dum eius ventrem subintrat inter abos/
cum interitu cruciatur veneno.

Bubalus dicitur boū custos qui
ipsoz est custodie ex officio de
putat. hic boues pascat r nutrit.
r ad pascua eos ducit r reducit r dum sunt in
pascuis per pedes eos colligat r cōuertit. eo
rum ceruices iugo premit/ r aram eos iūgit
cum stimulo pignantes cōpellit ad labores.
r vt vniūformiter aratrum trahant/ stimulādo
eos cogit sibilo/ r cantilena eos demulcet. r
vt libentius iugum serant vocas melodia allī
cit ipsoz r inducit. naturaliter enim boues si
cut r tenui diligūt melodiaz (vt dicit auicē.)
cum virga eos dirigit. r ut rectum faciant sul
cum ipsoz instruit. nec solum cogit ad arādū
verum etiā ad triturandam compellit/ r ad
confringendas fruges in area circumducit. fi
nito labore a iugo eos soluit. r ad presepe vt
reficiantur eos ducit.

Bubalus est a boue diminutiue
dictus. eo qd similis sit ipsis bo
bus. Est autem animal ita in
domitum qd pre feritate iugum non recipit in
ceruice. bubalos affrica procreat. in germa
nia autē sunt boues aggresses/ hītes cornua
B i

in tantum ptenfa/ vt in regis menfa ppter in
 signem eoz capacitatē/ 7 eis pocula fiant (vt
 dicit Jfi. Est autem animal magne fortitudi
 nis vnde domari nō potest/ nisi arculo fereō
 nanbus eius infiro quo citandua. nigri au
 tem vel vului ē coloris/ paucos 7 raros hīs
 pilos/ corneā habet frontē/ cornibus validif
 simis circūspectam cuius caro nō solū est vti
 lis ad escam/ verū etiā ad medicinā (nam vt
 dicit pli. li. xvij. c. r.) caro bubali cocta vel as
 sa/ hominis morsum sanat. cuius medulla cū
 dextro cure assumpta aufert pilos palbebra
 rū. 7 medetur vicijs oculoꝝ. sanguis eius cū
 aceto sumptus/ reijcientē sanguinem mire sa
 nar. cuius vngule vel solie bubaline cum mir
 ra confirmant dentes moros. lac bubalinum
 valet contra visceꝝ torsiones. nam sua pigue
 dine delinit ea. vnde cōtra dissenteriam mul
 tū pdest. valet cōtra icus serpentum 7 scoꝝ pi
 omū. 7 cōtra venenū salamandre 7 cicute. vul
 nera recentia sanat. fimus bubali calefactus
 sanat dura apostemata. 7 eoz duricias spgit
 fel eius valet cōtra caliginem oculoꝝ. Sunt
 7 quidam boues agrestes mire magnitudi
 nis/ 7 tamen summe sunt agilitatis. In tātūz
 enim sunt agiles/ vt fimū quē piciunt citius
 eleuent sup cornū/ q̄ possit decedere sup terrā
 bi boues odiunt 7 psequunt oē rubeū siue ru
 fum. 7 ideo venatores rubeus se iduūt vt eos
 puocent ad eos insequēduz. venator iam vi
 dens bestā appropinquantē/ retro magnaz
 arbozem 7 fontem se abscondit/ bos vero cor
 nibus ita fortiter ipingit in arborē/ q̄ ppijs
 cornibus ab arboꝝ detinetur. 7 sic detentus
 venatoꝝ iaculis cōfoditur 7 pstemitur 7 ne
 catur. Est 7 aliud animal simile boui agresti/
 sed non est tante magnitudinis. maxima ta
 men habet cornua multū acuta 7 alta/ cum q̄
 bus deicit arboꝝ 7 arbusta sed 7 cōcauam
 queraum robore suo deponit vsq̄ ad terram.
 qui grā passus rādē caput submitit inter fru
 tices 7 subalia 7 plura virgulta siue vimina/
 quaz copulatione 7 adberēna cornua bestie
 circūligantur. vnde diu luctans ptra illos plū
 ras virgultoꝝ obuolutiōes/ magis ac magis
 se intecat atq̄ ligat. atq̄ diu luctans ab illis
 ligamibus se nō expedit imo se inuoluit/ p
 indignandē alte mugit. cuius vocē horridaz
 audiens venator scit bestā illaqueatā fore 7
 detentā. vñ ipsā secure venabulis impetit/ 7
 occidit bestā acerrimā in virgulis/ quā in ne
 morib⁹ magnis/ inuadere nullatenus ausus
 fuit. 7 hāc bestā vocat phisologus aptolonē
 cuius dicitis si fides adhibēda ē miz vñ/ qua

litteram fera bestia de virgulis 7 nemoribus
 modicis comua nō erimit que eisdeꝝ comib⁹
 ingentes arboꝝ deicit 7 pstemit. Est pte
 rea quedā spēs bouis siluestris quā ansto. in
 li. viij. circa finē vocat boꝝicum. 7 dicit q̄ ma
 gnus ē scōm quāntatē tauri/ 7 est similis tau
 ro/ 7 hz crines descendentes ad duas partes
 spatulaz/ sicut in equo est videre. 7 eius pilī
 sunt magis molles pilis equi 7 breuiorēs. 7
 crines eius continui vsq̄ ad oculos. 7 color
 eius vergens ad rubeum colozem vel cinū.
 7 vox eius assimilatur voci tauri. 7 hz cornua
 aliquātulum incunatas/ 7 in vnoquoꝝ eoz
 nuum suoꝝ capere pōt medietatem mensure/
 que dī boꝝ. 7 non habet dentes superiores si
 cut taurus nec cura eoz sunt multorum pilo
 rum. 7 assimilatur lane 7 findit vngulas. ha
 bens in pedibus duos somlares. 7 cauda
 eius ē breuis respectu corpis. 7 ipse cauat ter
 rā 7 erigitur in cauando sicut taurus. 7 hz du
 rā curē multos icus patietē. 7 carne hz valde
 dulcem. 7 ppter hoc venat 7 pcurt. 7 qñ ve
 nator fugit ac quiescat. 7 cum debilitatur pu
 gnans ppiat stercus p quatuor passus. 7 hoc
 facit qñ nmet. canes autē venatici odorāt su
 per stercus. 7 dum circa talē odorē occupātur
 bestia fugiendo elongatur. Itē dicit ansto. 7
 vacca agresti libro. r. 7 qñ appropinquat par
 tus adunabuntur ex eis multi. et prius cōgre
 gabunt stercus circa ipsū/ et ponunt sicut mu
 rum et hoc est animal multi stercoꝝ vt dicit
 ansto. ibidem et etiam auicēn.

Basiliscus grece lanne dicitur regu
 lus eo q̄ sit (vt dicit Jsidor⁹) rex
 serpentum. ipsum enim videntes
 fugiunt/ et timent etiā serpentes ipsi. olfactu
 enim suo ipsos necat siatu/ et etiā aspectu
 interemit omne viuū. ad eius siquidē aspe
 ctum nulla avis illesa transit. et quāuis paul
 fuerit eius ore cōbusta deuoratur. a mustelis
 tamen vincitur/ quas homines ad cauernas
 deferūt/ in quib⁹ reguli delitescant. nihil enīz
 sine remedio ille parens omnium dereliquit
 vnde visa mustela basiliscus fugit/ quem ipsa
 persequitur et occidit. Est autem in longitu
 dine semipedalis albis maculis lineans/ re
 guli enim sicut scoꝝpiones arenā queq̄ se
 crantes. et postq̄ ad aquas perueniunt/ idro
 phodos et limpanicos faciunt. inroticant. n.
 ipsas aquas/ et moriferas reddunt eas. vo
 cantur quoq̄ regulus a multis sibilus. nam si
 bilo occidit anteq̄ mordeat siue pugnat. buc
 usq̄ Jsid. lib. vij. c. iij. pli. autem lib. 10. vij. c.
 xxi. dicit sic. apd inquit besperios etriopes

ons est qui a multis estimat caput nili. iuxta quem est quedam fera que cacoblephas appellatur/corpoze quidez modica omnibusqz membris iners. pregraue caput gerens/et seper habet deicctum super terram/alias interfectio esset humani generis. quia omnes qui eius viderent oculos expirarent. Eadem basiliscus serpentis vis est/quez coronas prouincia gignit. corpus habens in longitudine et magnitudine. xij. digitorz candida in capite/ macula velut dyademate insignit sibilu omis fugat serpentes. nec flexu multiplici reliquoz corp? ipellit. sed celsus et erectus i medio graditur et incedit. desiccatur frutices/ et herbas exurit. non solu tactu/ vep. etiaz sibilu et afflata circa diacena oia destruit et corrupit. tate. n. e venenositas et pniciei qz tangentes se cu ba sta longissima sine moza interficit et cosumit. huc mustela domat et couincit. qz deo nature nihil placuit esse sine pari. mozs itaqz basiliscus. mozsus e mustele. et tade mozs mustele dz esse fetoz basilisci. et hoc quide vep. e nisi mustela/pastu et fricatu rubet/ berbe ptra tale moztiferu punitus munitat (vt dicit arif. et etiam auice) pmo igit mustela rura herbata/ quauis amara comedit et sic virtute sua berbe amare/nature hoste intrepida aggredit et deuincit et quauis basiliscus iremediabiliter sit venenosus quadiu viuit. in cinerez tu pbustus veneni malitia perdit. cuius cinis opandib? al chinie vtilis creditur et maxime in transmutationibus metallorum.

Bora que rubeta dicitur/genus est rane venenose habitans in terra/paniter et in buore (vt dicit pli. li. iij. c. xxiij) senectutem autem idest veltam et senem pellem/ dicunt eas deponere assiduo pastu quarudam herbarum venenoz tamen sibi semper reseruantes/pugnat contra araneam. et spalangionem. et beneficio platis gimis eaz venenu superat et punitur. cui? venenu creditur esse frigidissimu. et io omne mebru qd tangit reddit insensibile/ et stupidu ac si esset congelatu. aial siquide est virulentu. et io ad ira se animat ad omnem tactu. vñ quato plus tangitur/ tato turgescit aplius et inflatur. quot maculis sub ventre respersit/ toto amentis venenu eius obnoziu fore phibet. oculos hz quasi igneos et lucentes. et est tato pniciosior/ quanto et eius aspectus ardentior i uenit. et quauis daros habeat oculos/ odit tu solis aspectuz/ et quent latebras et fugit ad cauemas qu sol orit/ et ipsius radijs terre superficies resouet. et herbas dulces diligit/ et eaz

radices comedit. sed comedendo eas inficit et corrupit. et io in ortis rura que bufombus et ceteris venenosis est inimica. plaran psuevit cuius virtute arcens. ne accedant ad illas herbas et radices que ibi crescunt/ et ibi terre come datur. loca fetida muscida et fimosa bufo diligit. loca aut odorifera multu odit. vñ dicunt qz vineis incipientib? flozere fugiat. qz odore ipsaz no possunt sustinere. de bufone aut (dicit pli. li. iij. c. iij.) sicut rane mltu venenose/ qz dicitur rubete/ que viuunt in vepibus et rubetis. qz sicut sunt candidiores sic et ceteris sunt pniciosiores. et sunt alteri coloris subnigri/ alteri subruffi vel pallidi et subcinini. Istas aut te rubetas dicit habere duplex icur. vnu est sume venenosu/ et aliud est remediu. et dat p antidoto contra torici seu venenu. o3 aut ipsa sic experit. phat aut icur in mudo fornicanti partem venenosu fornicu fugiat. alia partem appetit. et illam o3 retinere et vsu reseruare. Istira de his certa tradit auctores (vt dicit pli.) dicit. n. in eius latere dextro esse os occultu qd picu in aqua feruentem facit ea subito refrigerari/ nec vas feruere postea/ nisi os pmitus extrahat et illo officulo vtant magi ad amozes et odiu cotiduu. dicit etia inde quar tanas posse sanari. quauicuz aut vermis ille sit venenosus/ p incinerationem tu et cobustionem amittit vim veneni/ et recipit maxiaz virtutem medicine. valet. n. miro mo ad curis et curis aliquo casu pdite recuperationem et neruozum consolidationem/ et vulnez desiccationem et cura si debito mo illo cinere quis vtaur/ quere infra de rana in littera. r.

Bomber est vermis qda nascens in frigidibus apressi/ fraxim/ mozt et terebinthi. vt. d. pli. libro. xi. c. xxiij. Isti. aut dicit sic. bomber bobicis est frondens vermis/ ex cuius terra bobicinu coficitur. Appellat aut hoc noie/ eo qz euacuetur du fila egerat/ et in eo remaneat solus aer. vt dicit idem. mira aut recipit bic vermis imutationem. na pmo nascitur sicut vermis simil eruce/ que rodit folia oleru/ et p apinos vine/ an. hic vermis frigosus impaais bobicis telas araneaz mo terit. et pmo pparat sibi corticem siue domu in qua habitet. et contra horrorem hyemis se defendet. Teturu aut suaz facit peduz suoz ministerio/ quibus subaliat filu suuz et pectinat. et sic id in telam ordinat et componit.

Ameli vt dicit Isti. li. iij. a greco noie sut forni/ eo qz quando onerantur indignantes et accabentes

colam onerantibus humiliantur. greci enim come humile et breui dicunt. vel dicitur a camur quod grece caruum sonat. quia in rem pote quando recipiunt super se pondera / super anteriores puplices inaruantur. Cameli ita q̄ aialia sunt onerifera et mansueta / ad portanda onera et pondera deputata / et inueniuntur in multis regionibus / sed potissime in arabia. et differunt cameli arabici a camelis aliarum regionum. naz arabici duos habent in dorso gibbos. sed reliquarū regionum camelus in dorso habent unum tantum (vt dicit Isido. in eodem) Plinius vero libro octavo cap. xix. dicit sic. Camelus inquit inter armenta pascit ouens quorū duo sunt genera / lactatic. s. et arabice. Arabici cameli bina habent tubera in dorso. bantici tantum habent unum in dorso / in quo portant et alium in pectore cui incubat. cameli superiori ordine dentium vt boues carent et ruminant / sicut bos et ouis. vt dicit Isido. li. xij. ungulam tamē nō diuidunt vt postea dicitur. Veloce sūt multum (vt dicit pli.) et ideo valent in prelijs committendis et etiam in meribus deferendis. vltra assuetum camelus non procedit spaciū nec plus consueto onere suscipit ad portandum. odium habent naturaliter contra equos et similia etiam per quadriduum tolerat. et quando bibat turbant aquam. aliter potu nō gaudent. viuunt quadragenis annis / quidā etiā et centenis. et aliquando etiam rabiem incurunt. castrantur cameli qui bello preparantur fortiores enim sunt coiti penitus denegato (huic s̄q̄ plinius) De camelo vero dicit auicenna. sic. Camelus inquit mouet primo pedes dextrum sicut et leo. et solus habet super dorsum additamentum. et habet pedes scissos / et in scissura habet pellem ad modum pedis antennarum. et ille scissure sunt carnosae sicut scissure pedum vsi. et ideo faciunt eis homines fontales et abluunt eis pedes ne pedum tenetudo subitus ledat. et aliquando in corde eius inuenitur os sicut in corde cerui. et habet quatuor conos in duabus mammillis sicut vacca. et camela se idinat et vadit super genua / quando appetit cum masculo copulari. et desiderium eius est feruens tempore amoris. et tunc parum comedit et semper appetit coire iuxta locum illum vbi primo colunt. et vt dicit aristo. lib. v. appropinquatur camelis q̄ sunt solitarii in montibus amoris tempore et nullus potest appropinquare eis nisi pastor. et virga camelo rum est nervosa et valde dura. et ideo fiunt ex ea corde arcuum. Itē ibidem in eodē. cameli

habent tempus determinatum ad coitum et amorem. femina trahit in utero per duodecim menses / et non coeunt ante triennium et post partum quiescit per annum. Item dicit idem libro viij. q̄ sunt quedā genera camelorum q̄ castrant / vt sint ad fugam comodū aptiores. et dicit q̄ tales cameli sūt velociores eq̄s / et hoc accidit p̄pter amplitudinē passus / sed de hoc quere infra de diomedario. Item nota contra incestuosos de camelo. quia camelus (vt dicit aristo. li. viij.) non coit cum matre sua. coepertatur enim mater cuiusdam cameli pallio in quadam ciuitate et saltauit super eam filius eius / qui sentiens eam matrem suam descendit ante q̄ coitus completur et momo dicit ingematozem et occidit ipsum. Exemplum est aristo. et ponit simile de equo cuiusdam regis. De camelo insuper dicit plinius li. xi. capitulo. xxxvij. q̄ cameli caluescunt inter quos drupedia sicut homo et sicut strutio. et quedā alia inter volantia. dicit etiam idem q̄ inter animalia non cornigera / camelus in superiori maxilla non habet dentes superiores. et ideo concordat cum animalibus ruminantibus in dentibus / et in dispositione ventris / sed non in cornibus. Idem dicit aristo. li. xij. vbi dicit animal cuius abus est materia spinosa / habet multos ventres vt camelus. et animal habens cornua / non est habens dentes in vtraque mandibula. et p̄pter hoc non est camelus habens dentes in vtraque mandibula / sed in vna tantum quāuis careat cornibus. Necessario igitur fuit ventre r camel / alia dispositionis. et assimilatur ventribus animalium carentium dentibus in mandibula superiori et fuit creatio dentium eius / sicut animalis habentis cornua. et quia abus cameli est spinosus / necessario fuit lingua eius carnosae p̄pter duriciem palati. natura igitur vitur palato / sicut parte terrestri dentium. et p̄pter hoc ruminat camelus sicut habentia cornua / q̄ ventres eius ventribus habentium cornua assimilatur. Recipit itaq̄ abum in primo ventre penitus indigestum. in secundo autem incipit digeri. in tertio melius. in quarto digestio penitus completur. et ista ventrium diuersitas fuit necessaria p̄pter grossitiem nutrimenti siue cibi quia parum dentibus molit abus Item aristo. lib. o. xij. a. camelus non habet fel distinctus super epas / sicut nec elephas. q̄ epatis naturam habet valde sanam et sanguinem naturaliter dulcem. et in talibus animalibus non inuenitur fel aut si inuenitur / in venis graalibus valde uenitur. et ideo dixerit

antiqui sicut anaxagoras. q̄ cameli p̄pter p̄-
 uationē fellis sunt vite longioris/ quia diuti-
 us viuunt aialia paruz habentia fellis/ q̄ il-
 la que habent multā. ideo posuit anaxago-
 ras q̄ fel esset causa infirmitati omnium acu-
 tarum/ quando. s. multipliciter ad pulmones
 ⁊ ad alias partes corporis se diffūdit. sed di-
 cit aristo. hoc eē falsum. quia multa animalia
 in quibus non inuenitur fel. acutas ⁊ morti-
 feras aliquando sustinent passiones. vt pa-
 terin camelis/ quibus accidit aliquando po-
 dagra et rabies. vnde constringuntur pedes
 sui/ et interficiat eos ista infirmitas/ et tamē ca-
 rent felle. vt dicit ides (bucisq̄ aristo) De ca-
 melo etiā dicit constan. in dietis vniuersali-
 bus. camelus est animal calidissimū ex natu-
 ra. et ideo naturaliter est macilentū. calor. n.
 totam trahit sanguinis vnicuositatez. ⁊ ideo
 remāet sine mīta crassitie. ⁊ camelinū lac sub-
 tilius est lacte aliorum animalium ⁊ min⁹ vi-
 tuosum. ⁊ minus nutritiuum. magis autem
 est calefactiuum. diureticū id est appetitiuū.
 lac enim nihil aliud est q̄ sanguis secūdo co-
 ctus. ⁊ ideo lactis sapor cameli salus est ⁊ a-
 curus. vnde humorum grossorum est insassi-
 uum ⁊ attenuatum/ cui vacanum lac ē con-
 trarium. Est enim grossum vnicuosum ⁊ mul-
 tum nutritiuum. alias autem proprietates q̄
 re infra de bromedario.

Cameleopardus vel cameleopardus
 dicitur animal ebiopum. vt di-
 cit Plin. libro. xij. ⁊ pli. libro viij. c.
 caput habens cameli ⁊ collum equi ⁊ cru-
 ra ⁊ pedes bubali ⁊ maculas pardi. Est enim
 bestia maculis albis rutilis colorum distigūe-
 ribus superaspera. ⁊ ideo a capite cameli ⁊
 maculis pardi cameleopardalis ē vocata (vt
 d. pli.) Est autem bestia magis aspectu q̄ fe-
 nate conspicua in tantum mansueta/ q̄ etiā
 ouis fere nomen accepit. vt dicit idem. boca-
 nimal fuit mundum sedz mosaicam legē quo
 ad eum sed non quo ad sacrificium. nam vn-
 gulam findebat vt bubalus/ ⁊ naminabat vt
 camelus. ⁊ ideo eam comedere erat fas. vt pz
 deu. xij.

Cameleon huius cameleonis. ē be-
 stiola parua diuersa varietate co-
 lozum conspersa. cuius corpuscu-
 lum ad varios colores quos videt/ facillima
 conuersione variatur. non inuenitur aliquod
 aliud animal cuius corpusculum ita recipiat
 colorum oppositorum imutationem. vt ibi
 dem dicit Plido. Scdm autem auice. came-
 leon ides est q̄ stellio. quia luget vt stella. ⁊ eti-

am imutat colores/ quia est animal timidus
 ⁊ pauca sanguinis. ⁊ ideo colores mutat. ⁊ est
 quadrupes habens faciem lacerte ⁊ vngues
 acutos ⁊ recuruos/ ⁊ corpus asperum ⁊ durā
 cutem/ ⁊ ad modum coco drilli. Aristo. autem
 dicit sic libro. ij. cameleon inquit est animal i
 corpore simile lacerto/ cuius latera sunt oblō-
 ga peruenientia ad inferius sui ventris/ sicut
 latera piscis. ⁊ medium spondilium dorſi ei⁹
 prominet sicut spōdiliuz piscis. ⁊ facies eius
 sicut animal est ex porco ⁊ simia. ⁊ habet cau-
 dam valde longam. ⁊ eius extremū est gracil-
 le/ ⁊ habet pedes reflexos/ sicut lacertali ⁊ q̄
 liber pedum diuiditur in duo. ⁊ comparatio
 vnius ad alterum est vt pollicis hominis ad
 residuum manus. ⁊ quelibet istarum partiu⁹
 diuiditur i digitos ⁊ vngulas similes vngui-
 bus auium/ totum corpus eius asperum si-
 cut corpus bardani. oculi eius profundantur
 ⁊ sunt magni ⁊ rotundi/ ⁊ continentur in co-
 rno simili corio totius corporis eius/ ⁊ nō co-
 operantur ab ipso. ⁊ girat oculos suos fre-
 quēter arcūquaq̄ ⁊ alteratur color eius/ quā-
 do inflatur corium eius. ⁊ habet colorem de-
 cidiantem ad nigredinem ⁊ sunt in eo macu-
 le nigre. ⁊ hec variatio est i toto corpore eius
 ⁊ maxime in oculis ⁊ in cauda. ⁊ eius motus
 est grauis valde. ⁊ in morte eius est turpis co-
 lozis. ⁊ id quod est in corpore suo est modice
 canis. parum enim habet nisi in capite ⁊ ra-
 dice caude vbi parum habet sanguinis/ simi-
 liter in corde ⁊ in venis excurrentibus ab eo ⁊ i
 circuitu dailorum/ quāuis sit paruz ⁊ eius ce-
 rebū est prope oculos. ⁊ si quis diuiserit cor-
 pus in duo/ permanebit in operatiōibus su-
 is per suum spiritum ⁊ remanet modicus mo-
 tus circa corpus ⁊ non habet splenem ⁊ ma-
 net in cauernis sicut lacerta (bucisq̄ aristo.)
 Plin. vero. li. xvij. c. viij. sic dicit. cameleon
 ē animal simile cocodrillo sola armatura dor-
 si/ ⁊ caude amplitudine distans. nullum ani-
 mal eo pauidius estimatur/ ⁊ ideo mutat ei⁹
 color. vis enim eius maxima est contra acci-
 pinuz genus. detrahunt. n. accipitres ad se vo-
 lantes ⁊ prebet ceteris animalibus volunta-
 ric lacerandos. caput eius ⁊ guttur si cū quer-
 eius lignis accendatur/ ymbres facere ⁊ to-
 nitrua democritus assent. sed hoc deciderpli.
 qualescūq̄ sit animal/ intermūda cōputatur.
 vnde super leui. xi. dicit et escius in refat. p̄e
 infirmitate mansuetū se fingit cū sit crudelis.
 Dicitur autē cameleo viuere solo aere/ sicut tal-
 pa ex terra et allec ex aq̄ et salamādra ex igne.
 Unde versus. Quatuor ex punis vitā ducit

elementis. Lameleon talpa maris allec et salamandra. Terra abat talpam flame pascat salamandra. Unda fit allecibus aer came leoni.

Caprea est siluestris capra a carpendo dicta. unde Jsi. li. iij. capros et capreas a carpendis virgulis quida dicunt. Alij vero sic eas dicant putant qd carpunt aspera. nonnulli vero dicunt eas sic vocari a strepitu crurium. unde vocatur capree siluestres capre quas greci p eo qd acutissime videant totos appellauerunt. morantur enim in excelsis montibus. et tamen & longinquo vident venientes venatores. eadem dicuntur et ybices eo qd ad instar auium ardua loca petant/ ita vt de sublimitate vir obmutibus humanis pateant (vt dicit Jsi. lib. iij. a.) et subdit. bec itaq; animalia in petris abruptis comorantur. et si aliquando hominum appropinquatione et pfectione presenserint ferax/ de altis simis saxo; cacuminibus sese papitantes in suis se cornibus suscipiunt illefas. Dicuntur etiam et dame siue damule vt dicit papi. que re infra in lfa. d. de damula. Est itaq; caprea velocissima in cursu. leuissima in saltu. acutissima in aspectu. dulcissima quo ad gustu. tenerrima et sanissima quo ad esum. sagacissima quo ad pastum. nam vsu gustu et olfactu discernit inter herbas et arboru; ramusculos quoq; extremitates teneras comedit et depascat. dicit etiam pli. leopardus capree siluestris bibit lac et vim langoris euitat.

Capriolus vt dicit anice. e animal in india simile binulo siue ceruoru filio/ qui apud nos. et non mutat dentes/ et quando eius dentes sunt magni signat vite diuinitate i eis. et habet pulcos oculos et acuos. Et dicit aristo. lib. viij. Caprioli siluestres habent sapientia. quando vulnerantur querunt pulegium ceruinum. et comedunt ipsu vt extrahat sagittas de corpore/ si que in ipsis sunt infixe. ex velocitate motus/ et assiduitate discursus/ caro caprioli a supfluo humido exoneratur/ et eius caro tenetior et digestibilior efficitur. et saporis ac odoris ei grauitas amputatur (vt dicit constan.) pastu gra de locis altis ad aliora tendit. inter herbas salubres et nonnal odore diuidit et discernit ruminat abos et vngula findit. no vngue/ no comu/ no dente/ sed sola velocitate fuge a canu et venatoru insultibus se defendit. vñ quando in capestibus psequit/ ad montana fugiens alta petit. In montibus indie sunt quida caprioli qui ab herbis aromaticis et odoriferis pascantur/ in quorum vnguib; sunt quedam coauitates in quibus humeros qda ad apostemata colliguntur. que primo ad maturitate et motu et confractione rupuntur. et a corpore cu pilosis folliculis abstrahunt. et substantia que infra pellicula continetur. sume est odorifera/ et inter aromatica maxime preciofa. In medicinis plurimum utilis et virtuosa (vt dicit dyal. et pla.) et illud mustum vulgari nter nominamus.

Capra sicut et caprea a carpendis virgularu et herbaru summitatibus enuncupata. qd semp sursum tendit/ vt sumitates capiat et carpat et comedat folioru vt dicit Jsi. De capris aut dicit pli. li. viij. c. i. capre inquit parit fetus plures. sed raro quatuor. ferit in vtero. v. mensibus sicut oues capre etiam pinguedine sterilesant. ante terminu minus vnliter generant. et in senectute vltra quadreniu papsunt in nouebus/ vt in mar do pariat vel in apuli turgentibus virgulis non oibus sunt comua/ sed quibusda sunt. i. bis sunt indicia anno; p incrementu nodorum aubus eas spirare/ et no naribus (archela et us auco; ait) et raro sunt sine febre. et io tam capris qd ouibus ardentior et calidior e coibitus. vt tradit idem. nec minus dicimus eas videre de nocte qd de die. dependet oibus dmeto villus/ que armetu vocat. hoc villo si quis vna ex grege trahat cetera stupentes spectant id ena dicit euenire/ cu quada herba aliqua ex his momordent. motus earu est arboru olue maxime eticialis. na oliua labendo sterile faciunt et hac de ca minime quide molabant capre. dedinare sole ad occasu vt dicit simal no edunt/ sed potius auerse ab inuice iacet. in alijs autem bovis auerse se couertunt/ et auersis vultibus ad inuice in gramibus depascunt (bucisq; pli.) De capris aut dicit aristo. li. iij. in multis regionibus bnt lacine impugnano ne. nec expectat ipregnatio/ sed accipit vnicu et cu ea mamilla cofructur/ et exigit pno sanguis/ deinde ent simile sanie/ et post ent lac bonu si peius qd ipregnata. Jre li. vi. capre viuunt p. x. vel. xi. annos. et frequat coitu vsq; ad senectute. et aliqui parunt gemellos/ si buerint abu conuenite/ et maxime si cap bene nutritis ent. et si ipregnata fuerit contra impetu vena septemionalis/ pariet mares. et si contra meridionale feminas. et dicitur vertere faces contra parte septemionalis qu debet coire. Jre ibide li. vij. capre sicut oues comedunt herbas. sed oues carpunt herba vsq; ad radices/ et manet stabiles in pasuis. capre vero cito

mo...
em...
ti...
em...
po...
sal...
lis...
est...
ap...
de...
pam...
con...
sua...
lax...
ne...
gual...
quod...
ni...
cir...
et...
med...
nod...
gener...
n...
m...
pelle...
a...
tor...
et...
p...
extr...
le...
m...
cap...
bu...
tas...
fimo...
pu...
cap...
len...
nit...
us...
mon...
bre...
quod...
gr...
eis...
fra...
c...
est...
bz...
es...

mouent a locis / et accipiunt in modo herbarum
 extremitates. et melius impregnantur post po-
 tum aque salte. et qui mouent capre post meridi-
 em potabunt plus aque et quando comedunt
 sal ante partum habebunt multum fluxum a mam-
 illis. In libro. viij. in capris sicut et in ouibus
 est primario intellectus incertum quod vix sciunt
 egredi ad pastura vel regredi / nisi ab aliquo
 deducantur. et si quis acceperit quandam ca-
 pram et sub bito erexit / eriguntur et alie et respi-
 ciente eam solido aspectu. visus autem caprarum
 sicut et omnium hominibus. vix necessarius. nam
 lacte et canibus pascit famelicos. pelle et pi-
 lis vestit nudum. fimo et locio id est vrina ipu-
 gnat humum. nihil vix est in corpore capre /
 quod non sit vtile vel ad vicium / vel ad vesti-
 tum / vel ad usum necessariam medicine. nam vt di-
 citur pli. li. rviij. c. r. cornu caprino in cinerato.
 et pilis accesis serpentem effugantur. corum re-
 medio / multa venenorum superantur genera. cor
 roduntur carnes superflue et recentes ac viue
 generantur. restringuntur humorum immodera-
 ti fluxus. et vulnera putrida et corrosiua et ic-
 tica misata vel fistulata eorum beneficio remediuntur
 pelle caprina recente obducuntur vulnera et sa-
 nantur. sanguine caprino cum medula decocto
 torica venena eruduntur. et morsus reptilium
 et icus scorpionum curantur. pulmone calido ca-
 pre super morsum venenosum posito / venenum
 extrahit dolorisq; angustia mitigatur. eius fel
 le calido oculorum depellitur macula et corrodi-
 tur. visus acuitur et oculus clarificatur. Secum
 caprinum assu contra elephanti adiuuat si in ci-
 bum sepius assumat. eius etiam fimo contra mul-
 tas infirmitates opulatur. nam vt dicitur idem
 fimo caprino podagrici alleuiatur. si etiam se-
 pu birorum cum succo edere miscet. vrina etiam
 caprarum calefacta tepida auribus instillata / do-
 lentes aures sanantur. has et multas alias po-
 nit medicinales proprietates. vnde dicitur plini-
 us ibidem milia remedia. Et hoc autem de-
 monstratur quod quidam vt ait. miror cum fe-
 bre non dicat carere. ad hoc dicit aristoteles. quod est
 quoddam animal quod suggerit lac caprarum / et qui sug-
 git in amillas lac ambulas et corrupit / quod est in
 eis. et excutitur inde capra. De capra quere in
 fra de bito.

Canis a greco nomen sumpsit. vt bi-
 citur In grece. n. canos dicitur qui
 da enim eu a canore lammis bi-
 cut sic vocatur. nihil autem vt dicitur idem sagacius
 est cane. plus enim sensus ceteris animalibus
 habet. nam sua noia canes recognoscunt. dominos su-
 os diligunt. dominorum retea defendunt. p dominis su-

is / morti se subiiciunt. voluntarie cum domino ad pre-
 da curunt. corpus domini sui etiam mortuum non de-
 linquunt. odore et sanguine prede vestigia de-
 prebent. humanum consortium diligunt. sine ho-
 minibus etiam esse non possunt. vt dicitur idem In libro.
 vbi subditur solent aliquoties canes lupis
 admisceri / et quibus nascuntur canes seui / qui
 nascuntur a quibusdam nominantur. solent. n. indi-
 cantulas nocte in siluis dimittere alligatas /
 que a tigribus insiliunt / et quibus nascuntur
 canes acerrimi tam fortes / vt prestantur fortes
 bestias / vt leones. hucusque In li. xij. c. ij. De
 cane dicitur pli. li. xij. c. xli. de animalibus que
 nobiscum degunt fidelissimi sunt canes boi / atque
 equi. pugnant enim canes p dominis suis / contra
 latrones concepimus / et consperimus. profecto
 quod plagis audiimus eos volucres acuras
 a dominorum suorum corporibus abegisse. laniatu at-
 que latronum homicidam dominum sui scelus confi-
 teri coegisse. legimus etiam caramentum regem du-
 centos canes ab exitio reduxisse / et contra re-
 sistentes mira audacia preliasse. Lanis etiam
 iasonis ciuitate noluit capere cibum domino i-
 terfecto. et sic dolore pariter consumptus est.
 Legimus etiam colonym senatorem placen-
 tie ab armatis opprimum canem defendisse.
 nec prius vulneratum quam cane intercepto. Sic
 canis natus sabinus ipsum in carcere / nec in morte
 derelictus. sed mens edens vltimus cum mortuo
 mansit. cui cum quidam cibum abstulisset ad os duceret
 cibum mure et cadauere i tybri / prece / vt corpore
 sustentaret falliens intra stium inuadit. ac
 currite multitudinem ad spectaculum fidei animalis
 itinera quante longa ad memoriam reducant. et
 amissis dominis ad ipsorum domicilia soli per lon-
 ga terrarum spacia redire consueuerunt. canis me-
 ngatur seuina / boie humili consedente. In ve-
 nam eis precipua sagacitas inest. nam vento et
 odore etiam p aquas feras fugientes persequuntur
 et eorum deprehendens vestigia / lamatu et ro-
 stro ferarum latibula abdita prodit. Et tigris
 bus et canibus tam fortes generantur canes /
 vt leones vincant. et elephantes sicut exper-
 tus est alexander magnus / in cane qui sibi a
 rege alanie est transfusus. qui primo in eius
 presentia leonem confregit. deinde adducto
 elephante / canis visa bestia horrentibus per-
 totum corpus villis ingenti latrati primum
 insonuit. deinde artificiali dimicatione ele-
 phantem raudi afflxit quod in terram cadere co-
 actus fuit. post annuam etatem canis gignit
 octagenis diebus in vtero gerit. acos catu-
 los parit. qui quanto longiori nutrimur la-
 cre / tanto tardius visum accipiunt. nunquam tamen

accipiunt visum post. xxi. dies. nec ante. vij. q̄
dam. dicunt q̄ quando vnus solus nascitur
ig. die videt. quando gemini .x. die. et quādo
trini. xi. die. et ita quanto plures pariuntur tā
to tardius eorum oculi ad videndum apenū
tur. quot enim vni articulo numero adiciun
tur. totidem ad lucem diebus vt videant re
tardantur. optimus est fetus qui nouissimus
cernere incipit. vel quez primo defert mater
in cubilib (huicq̄ pl. lib. viij. c. xli. vbi mlt
ta alia dicuntur. De canibus etiam dicit an
sto. libro. ij. canes non eijciūt dentes nisi for
san duos. et quanto sunt iuniores. tanto ba
bent dentes albiores et acutiores. et per hoc
cognoscuntur canes antiqui a iuuenibus. qz
senum dentes sunt nigri et obtusi / iuuenum
vero econuerso. Item ibidem libro. v. canes
masculi mouentur ad generationem. et coitus
cū femine et cū generant leporarij q̄
alij vt dicit idem libro vi. cuius femina quā
do impregnatur per vi. partem anni idest per
quadraginta dies sunt eius filij cca per duo
deciz dies et non accedit ad eam masculus ni
si vi. mēte post partum. et quedam impregnā
tur in lxiiij. diebus. quod est fere quinta pars
anni. et filij istarum remanent ceci. xiiij. die
bus. et quedam per tres menses et est quar
ta pars anni. et filij istarum erunt cca per xvij
dies. vnde patet q̄ quanto fetus cūus i vte
ro perficiunt. tanto cūus gaudent visu. quā
do sunt editi huic mundo. et masculi mouen
tur ad coitum cūus quia quando incipiunt
leuare crus ad mingendum. quod fit post sex
vel post septem menses vigo. ascunt. Et acci
dit canibus leporarijs quoddam proprium.
q̄ plus possunt generare quādo sunt in labo
re. q̄ quando sunt in quiete. et possunt viuere
masculi. x. annis. et minus viuūt leporarij ma
sculi q̄ femine. propter laborem masculoz
et sic non est in alijs. quia magis viuunt ma
res q̄ femie vt dicit ibidem. alij autem canes
vt custodes domozum et cūum diutius vi
uunt. quia quatuordeciz annis et aliquando
viginti vt dicit homerus. Item libro octauo
canes quando infirmantur comedunt radi
ces herbe cuiusdam vt vomant et sic sibi me
dentur. Item dicit plinius libro. xxvij. vo
mitiones inquit idest medicinas et purgatio
nes vomitas primo ostendit canis. qui re
pletus cibo horio gramen comedit. et per vo
mitum liberatus fuit.

De Lanicula.

Canicula dicitur esse mater canum
cūus matris est oblonga. per lon
gitudinem ventris colloca. ba
bens per longitudinem vbera plura contra
se inuicem ordinata. que impregnationis tē
pore intumescent. que parit plures filios. / s; /
semper cecos. quos tamen tenerrime diligit.
et morsu a latratu eos defendit. et si de lat
bulo filij exierint. eos inter dentes sine omni
lesione referre consuevit. et primo meliores et
formosiores reportat. quia eum tenerrime di
ligit. et ideo ei māmilla cūus porrigit et ex
tendit. ante tempus coitus et coceptus. vt bi
cit aristot. libro. v. per dies septem quandam
menstruosam immunditiam eijcit. et tunc in
firmatur et apostematatur ei matris. et tunc non
appetit coitum sed fugit. sed post purgatio
nem melius concipit. salubriusq̄ parit. post
partum etiam multum humorem fleumaticū
et grossum eijcit. et ideo corpus canicule tunc
marescit. vt dicit idem. Item inuenitur lac in
caniculis ante partum per plures dies. et a
tūus in leporarijs q̄ in alijs. et primo est lac
spissum. et post subliatur. et post partum est
conueniens. et viuunt minus canicule q̄ ca
nes communiter. sed canes venatici masculi
propter laborem nimium et discursum minus
viuunt. et quando ab vrine grauiamine se et
nerare desiderat. crus non erigit. sicut mas
culus. sed residens inferius se indinat. canicu
la igitur mare est minor corpore. etiam grac
lior viribus debilioz circa fetus educationez
solicitor animo mansuetior si quando nu
trit fetus. Est autem ad instruendum mascu
lo abilioz. et etiam corpore propter membro
rum flexibilitatem agilioz. sed propter debili
tatem neruozum in cursu minus durat. La
num igitur et canicularum nobilitas attendi
tur in facie. et rostri protesa longitudine et am
plitudine pectoris et illoruz siue inguinis stri
ctitudine naz canis nobilis circa renes. et illa
et etiam ventrem restringitur. sed circa anteri
ora pectoris dilatatur. aures etiam longio
res habet et flexiliores. nbias autem h; ex
iliores et graciliores. et etiam altiores. et hoc
fuit necessarium vt essent ad motum et ad cur
sum agiliores caudam etiam habent ceteris
canib; pluriore et recuruorem. min; et hūc
came q̄ canes rurales. et habent etiam pilos
breuiores et rariores et etiam planiores. nam
si essent multum pilosi et villosi in cursu ni
mis incaleferent. si nimis carnosum mole car
nis oppressi minus currerent. et si caudas ha
berent longas inter cura dependentes eo

rum carsum nō modicum impedirent. per hu-
ius etiam caude dependentiam non animo /
si sed potius timidi apparerēt. Sunt adhuc
canes nobiles circa bestias & feras siluestres
insequendas & capiendas feroces & feru. cir-
ca vero homines & bestias sunt valde mansu-
eti. & si aliquando cōtra homines extraneos
insiliunt. statim a suo impetu se compesunt.
Canes etiam nobiles cum ceruum vel lepo-
rem ceperint. non statim deuorant quod capi-
unt. sed potius p̄daz suam domino suo de-
relinquunt. vltiori parte pro sua portione vt
puta offibus & sanguine cōtenti sunt. & si ni-
bil portionis penitus habuerit. p̄pter hoc
predam aliā insequi & inuadere nō dimittit.

Sunt & alie canum proprietates
minus laudabiles. naz canes bo-
lismum continuū id est appeti-
tum immoderatum patiuntur. & tamen aliquā-
do per famem cruciantur. quia insani & rabi-
fiunt. nam canibus accidunt infirmitates si-
cut quanticies squinantia & rabies (vt dicit a-
risto. libro vij. f.) & omnia animalia quando
sunt morfa a cane rabioso. / in furiam rapiun-
tur. p̄ter hominem qui aliquando euadit
beneficio medicine. Dicit autē constan. in via-
ti. libro vltimo. canis naturaliter est frigidus
& siccus. cui nigra colera dominatur. que ha-
bundans & putrefacta vel corrupta ipsum ra-
bidum facit. & hoc contingit maxime in autū-
no & in vere. quem alij canes fugiūt tanq̄ pe-
stem. & semper est profugus & soliuagus & va-
dit nutando & cancellando sicut ebrius & cur-
rit ore aperto ac lingua dependente salina ni-
mia & spumosa de eius orificio profluente.
oculos habet reuersos ac rubicundos & au-
res retractas. & caudam reuoluit inter coras.
& quāuis oculos habet apertos tamen offen-
dit ad omne obiectum pedes suū. contra quā
libet rem pugnat & contra vimbram suam la-
trat quem timentes canes fugiunt & latrāt cō-
tra ipsum. carnem autem inuictam in san-
guine morsure eius. nullus canis attingit. &
qui ab eo mordentur. somniant terribilia & i-
somnia ex putrefactione sūt timorosi. & irasci-
tur sine causa. stupidi fiunt vndiq̄ circūspici-
entes. & inspicia nullo patientes. & si inualu-
erit passio. incipiunt abbozzere omnem potū
& timere aquas & latrant vt canes. & ita timēt
aquas. q̄ cadunt p̄ timore. & hi moriuntur
nisi medicando eis citius occurratur. Luras
autem & remedia quere supra lib. de morbis
c. de venēis. Dicit autē pli. li. xxi. q̄ sub lingua
canis iacet aliqui vermicul. / q̄ grece d̄ licra q̄

facit canes rabidos quo extra cito cessat morib?
Itē dicit idē tāta ē violētia morsus canis. vt
eius vrina calcata noceat homini & maxime si
habet vlcus siue vulnus. Item ibidem. qui
vrinam suam eiecerit super vrinam canis ra-
biosi. dicitur statim sentire dolorem illū & lū-
borum. Canis est iracundus & maliciosus. &
ideo vt se vindicet lapidem de quo projicitur
sepe mordet. & tanto furore morsu lapides ar-
ripit q̄ dentes p̄prios ipse frangit & non la-
pidem. sed propriū dentem valde ledit. Itē
fraudulentus est & dolosus. vnde & sepe mā-
semitibus blandiendo cum cauda quasi arri-
det. quos retro quando homo minime con-
siderat dure mordet. Item odit baculos & la-
pides ac virgas timet. inter notos audax est
& animosus. & omnes mordere nititur. omēs
terret. sed transiens inter extraneos nihil au-
det. Item audax ē & gulosus. & ideo sepe ca-
dauera ita auide comedit q̄ vomitu ea rejicit
sed post cum esurient quod turpiter euomue-
rat. turpius recomedit ac resumit. Item cāis
inuidiosus ē. & ideo dicit auice. q̄ occulte her-
bas colligit. quibus vomitu se purgat. inui-
dens & dolens si herbe efficaciam quis reco-
gnoscat. & dolet etiaz peruersus canis si quis
alius canis ignotus / hospitiū subintrocat
timens ne propter eius presentiam sibi depe-
reat. & ideo pugnat contra eum. Itē cupidus
est & parcus. & ad reponendum superflua stu-
diosus. & ideo ossa cariosa & ossa medullata
que deuorare non potest canibus non cōmu-
nicat. sed cum diligentia reponit in abscondē-
to & occultat. qui cum esurit solus vorat. Itē
immundus est & libidinosus. vnde dicit aris-
t. li. vi. canes tam femine q̄ mares coitu vrunt
tur q̄ diu viuunt. Ita enim imundicie libidi-
nis se exponunt. q̄ inter matrem & sororem
quo ad coitum non discernunt. & ideo fm le-
gem mosaicā equali imūditie subiacet obla-
tio de precio canis vel canicule. & de precio
meretricule prostitute. nam tales misere perso-
ne omnium libidini indifferenter deseruiunt
canino more. Item antiquus canis piger so-
let esse & desidiosus. vnde dicit arist. lib. vij.
q̄ canibus in senio accidit podagra. & pauci
ex eis euadunt. quin podagnici efficiuntur. &
ideo tota die dormitant super fumarum iter
muscas. & inter vermes. maxime autem tunc
a muscis infestantur circa oculos lipientes. &
circa aures in quibus est pessime vlcerosus
& quāuis aliqui mordēdo perforēt eis aures
p̄ pignicia nō resumit vires. / vt se exartidō
eas abijciat & expellat. sed vit aliquodēs q̄

contra faciem eius volitant/post eas captan-
do cum ore tripidando dentibus eas fugat.
eandem canis ulcerosus fure collo eius al-
ligato/violenter de fumaro trahitur et in flu-
vio submergitur. et sic terminat eius misera vi-
ta ac finitur. nec eius pellis detrahatur/ nec ei
caro comeditur. nec sepulture committitur/ sed mu-
scis et vermibus finaliter derelinquitur.

Catuli sunt canis filij diminutive
sic dicitur sicut et catelli. nam abusive
sic vocantur filij aliarum bestiarum (ut
dicitur aristoteli. li. iiij.) hi catuli nascuntur generali-
ter circa et quo ad videndum actum imperfecti. nam canis
canis nascuntur cum dentibus ferratis/ quavis val-
de panis. de autem animalibus habes dentes per modum
ferre divisos/ est gulosus et bellicosus ut canis/
leo/ panthera/ et huiusmodi. et omnia talia animalia
generant fetos imperfectos. ut patet supra. e. li. 8.
animalibus in generali. et in omnibus facientibus
filios incompletos cum est gulositas. quod si expe-
ctaret natura usque ad complementum fetus inter-
fugendo interficeret. et ideo oportet ut festi-
na sit in talibus natura. quere supra li. e. (nam
sicut dicit solinus.) Catuli autem canum quondam
apud veteres erant in summo honore habiti. ut
dicitur plinio. li. viij. c. caninos inquit lactantes adeo
puros estimaverunt ad cibum antiqui/ ut eos pla-
catis numinibus offerret loco hostiarum quorum
sanguine nihil contra toxicam putabat vitium.
et adhuc in presentibus iudicant auctores/ contra mor-
sus venenosos vulnibus salubriter adhibe-
ri. nam catuli aperti et incibus serpentis appositi
calidi venenum extrahunt. dolore mitigant ad-
hibitis remediis membrum sanctum iterum reddunt.
ut dicitur idem. Et hi catuli quanto nascuntur citius/
tanto velocius videndum recipiunt tardius. (ut supra
dicit aristoteles.) similiter quanto uberiori lacte nu-
truntur/ tanto tardius in videndo proficiunt. ma-
trix adhuc eam diligunt/ voce et odore eam reco-
gnoscunt. matris eius requirunt. et si matris lacum
quo casu oppresserit/ acutiori dente papillam
comprimunt/ et lac uberiori effundere dentium acu-
mine matrem cogunt. quod si esuriunt quod delatando et da-
mitando ubera matris querunt. et dicitur fug-
gere matris in ordine puti iacuerat in mari-
ce. et ille catulus qui fortior est ac melior prius
ad lac admittitur/ et a matre diligenter tenetur/ et
fouetur. A canibus venaticis abus et industria
de subtrahitur/ ne eos contingat ex pastu supfluo
impingui. et nimia. n. crassitie et impingui-
tate ad predam segniores/ et ad cursum fierent tardio-
res. Quavis autem animalia sint melancolica et com-
plexioni qualitate/ ex dispositione tamen membrorum
sunt agiles. Sunt. n. lecti plurimum ac ludicres

et hoc accidit ex eate. quando vero sunt separa-
biles a lacte/ sunt tunc abiles ad instruendum. et
hoc tamen ad venandum quod etiam ad iudicandum. et ad
gregem custodiendum a lupis et timentum. qui
vero ad custodiam domus sunt deputandi/ de-
bent de die in loco obscuro idem. et sic de nocte
erunt contra fures magis sui/ nam talium ca-
nus est officium de die quiescere et dormire. de no-
cte vero vigilare et contra fures curiam circumire
vituperabilis. n. est canis cui de die vigilat/
latrat et circumire. de nocte vero dormitat/ et lat-
rat et obmutescit. Ad alius etiam est canis sine se-
tenuerit siue iuvenis/ qui de die custodit oves a
lupis dum sunt in pascuis de nocte eas strangu-
lat dum sunt in caulis.

Castor est bestia mirabilis/ que cum
quadrupedibus vivit/ et gradifera
terris. sub aquis autem natat et com-
moratur cum natantibus/ sicut piscis. et est castor
a castrando sic vocatur/ (ut dicitur Isidoro. li. iiij.) Naz-
eorum testiculi medicantur sunt apti/ propter quos
cum presenserint venatore/ ipsi se castrant/ et mor-
sibus sua vitia appetunt/ et detrahunt. ut dicitur
idem. (de quibus acero ait) Redimunt se ea
parte corporis/ propter quam maxime expectantur
(et iuvenalis) qui se eunuchum facit cupiens. eua-
dere dano testiculi. Dicitur autem castores sibi
qui et potius canes dicuntur. hucusque Isidoro. De
castoribus autem loquitur plinio. li. xi. c. iij. Ponto
inquit vnum dicitur genus animalium esse quod nunc
tenentur nunc aquatica ducit vitam. in extremis
aquarum et fluminum ripis/ domos et cavernas
sibi edificat/ miro artificio preparat. Nam hec
animalia pariter in grege vivunt/ suam speciem dili-
gunt. pariter etiam congregati sibi/ dentibus li-
gna prescindunt. et preceps silva ad lantula
sua miro modo deferunt/ et deducunt. nam vnum
per vehiculo pedibus elevatis/ superius in terra
sternunt. iter cuius coxas et crura abscaisa ligna
ordinant/ et componunt. et cum trahentes ad suas
mansuetas a lignis ipsum exponant/ et ma-
tra subtilitate exoptato modo habitacula for-
ta sibi parant. Sunt autem earum domus dicitur
merate vel tricamerate/ que quasi per tria tabu-
lata seu solaria sunt distincte/ aqua crescit lo-
ca superiora inhabitant. decrescente autem in
inferiori parte habitaculi sese locant. et per quod-
dam foramen in solano quolibet ex industria
preparato caudam suam que pisce est nature
submitte aque. siue cuius presentia non po-
test cauda eius sine corruptione aliqua perma-
nere. Animal autem mirabile et monstruosum
cuius cauda tantum piscis/ et totum residuum
sui corporis naturam habet quadrupedis animalis

Est autē in magnitudine admodū parū canis habens pedes quasi caninos parte posteriori/ cum quibus principaliter ambulat. a parte vero anteriori duos habet quasi asininos cum quibus principaliter in aquas natat. pellem habet valde preciosā p qua venat. dentes autē huius acutos et serratos ad modū cāis necē velocis motus. qz habet tibias valde breues habent autē castores duos testiculos in magnitudine pportione cum paruo corpore non habentes. et hos castorea nominamus. Et dicitur plin. li. xxiij. c. iij. sic castores inquit sibi amputant testiculos quos castorea dicuntur/ ne capiatur a venatoribus. Negat scitius diligētissimus persecutor mediane/ imo dicitur creos sic esse obstrictos/ et spine dorsū sic adherentes/ vt adimī nō possūt sine vita animalis. Itē idē dicitur plin. et enā dicitur q non ē tāte discretiois qz sciret se liberare taliter/ et hoc quondam p in castoreibus/ qui in diuersis locis inueniuntur. vnde dicitur Plin. et plin. de eoz castratione nō de vsualibus sibiis/ sed de aliis quibus alijs animalibus que castoreibus assimulantur/ in testiculis ē forsā intelligēdū. Elater autē castoreū vey et non sophericū cōtra maximas corpis passiones. (vt dicitur plin. ibidē) maxime si fuerit castoreus/ nec nimis iuuenis/ nec nimis senis. et sic sunt eligēda castorea duplicata/ ex vno nexu dependentia/ et vno nervo copulata. quia talia nō possunt de faali adulterari. multi. n. accipiunt vesicam animalis et replent eā sanguine castoris. addito modico vero castoreo. ppter odore. et modicū piperis. ppter saporem acutozem. et colligunt collum vesice/ vt videatur esse neruus sed ab vno collo duas vesicas dependere est impossibile. et ideo illud castoreū est melius quod duplicatū tantū depēdet ab vno nervo. Est enim eligēdū qd mediocriter in sapore ē acutum. qz si nimis est acutum et quasi terrenū/ sophericū est maxime si non habet nervos intricatos. vt dicitur dyas. Unde laudabile est qd mediocriter est acutum et glutinosum non habens saporem horribilem neqz salsum. qz cum sale aromatico frequenter sophericatur. vt dicitur plin. ibidē. quanto autē rectius est/ tāto melius est et efficacius in medicina. Et est si gnūm q nō est adulteratum quādo duo testiculi habent quasdam pelliculas vel folliculas sibi essentialiter adherentes. plenos pinguedine vinctuosa. per septem annos potest in multa efficacia conseruari. et debet poni in medicina sine pellicula exteriori et modo debito ponderari. virtutem enim habet dissoluenti

consumendi attenuēdi. loco neruosa maxime confortandi. vnde valet contra multa mala. nam epilepticis conuenit et subuenit contra capitis frigidis passiones. paralysim lingue soluit et loquelam reddit subito ablatā si tantū sub lingua resoluetur. contra vniuersalē corporis paralysim valet si decoctum in vino curata et salua/ in potu sepius assumatur. excitat cerebrum/ cōmouet et confortat. sternuta tionem prouocat. propter quod inde etiā lēthargicus excitatur. somnum prouocat/ et conciliat si cum oleo rosaceo caput castoreo perungatur. contra venena fortissima. vt scorpiōis aranec/ et cereste serpentis/ et pristere opitulatur (vt dicitur plin. li. viij. c. iij.) eius etiā vna valet ad quēlibet predicta. vt dicitur idē. et prouocat menstrua adiuvat conceptionem. et multa alia. et eius pinguedo maxime est efficax in vnguentis.

Ceruus et cereston grēce idest cornu dicitur latine. vt dicitur Plin. li. xij. vbi subdit dicens/ cerui inquit serpentum sunt inimici/ quicum se grauatatos infirmitate presenserint spiritu marium eos extrahunt de cauernis et separata perniciē veneni/ eoz pabulo repantur. Diptanum herbam ipse primitus pdiderūt. Nam eo pasti excantunt sagittas/ quando a venatoribus vulnerantur. Adirantur autem fistularū sibi lum/ et in armonia delectantur. Erectis auribus acute audiunt submisso nihil. flumina imensa et maria transeunt. et fortiores in natādo tunc procedunt/ quorum duntibus debili ores in natando capita supponunt. et sibi inuicem succedentes leboris leuius pondus ferunt. (buculqz Plin.) Eadem verba dicitur plin. li. viij. c. xxxij. vbi addit hec verba. ceruus inquit est animal placidissimū/ qui vrgēte vicium/ ad hominem vltra fugit. et quādo cerua est paritura minus canet semitas tritas ab hominibus q semitas senis cognitas et secretas. post ortum arcturi sidens concipiunt. et octenis mensibus partus ferunt. iterdū etiā geminos in pariendo edunt. a tempore conceptus femine a manibus se separant et discedunt. sed mares retenta rabie libidinif seuiūte glebas et feroces vngulis fodiant. et eozū rostra tunc ingrescunt/ donec ab ibribus aliquibus absoluant. femine autem ante partū purgant et vniū quibusdā herbis quibus fetis in vtero melius retinetur. et in partu facilius liberat. post partū duabus herbis. sez camo et sisolis paste redeūt ad feū. et illaz herbarum succo imbuta/ filijs lactis exhibēt nutrimentū

partis editos ad cursum efferent. & separare eos ad fugā docent. ad prupta eos ducit. & saltādi modū eis indicat & ostendit. & tūc mares solū desiderio libidinis/pabula auide pe-
tunt. sed vbi nimis pingues se senserint/late-
bras querūt. qz incomodum corpus ponde-
ris primescit. & quando fugiūt cursū nō con-
tinuant. sed statim respiciūt. & quādo ad eos
ppe ventū fuerit. cursu presidia fuge querūt.
auribus erectis vocē canū audiunt. & fugiūt
quibus submissis. periculū nō presentūt. tā-
te sunt simplicitatis vt omnē mirētur & stupe-
ant nouitate. vñ equo vel bubalo ad eos ac-
cedente/ita in ipsum respiciunt. qz boies pri-
tuta se veniente. & sagittis impetere volen-
tē nō attendunt. quando transnātant maria/
gregatiz & recto ordine incedūt & ope viceuer-
sa se iuuant. nō visu sed odore terras penunt.
& cū ceruus animal sit cornutū. hoc inter aia-
lia habet. pprū qz annis singulis i vere mu-
tar cornu suū. & tunc quādo membris ē de die
sibi querit lanbula. & later quousqz crescit.
cornibus iterato noua sibi adueniat armatu-
ra. quādo aut deicit cornu dextrū ob iudiciā
abscondit illud. dolens ne quis inde accipiat
medicinā. Deprehenditur ceruoz etas. p cor-
nuū ramos. qz ānis singulis sibi addins ad-
viuendū semp additur vnū vsqz ad septē an-
nos. & ab eo tpe annis singulis similia alijs
renascitur. nec etas potest discerni in eis. sed
solūmodo senectā dentibus declarat. aut. n.
paucos aut nullos haberi cornibus imis ra-
mos. imo ante frontem prominent minorib?
Si fuerint castrati anteqz habeant cornua nō
nascuntur vltimus. & si post nunqz amittuntur
qz diu carent cornibus nocte procedunt ad pa-
bula. non de die. calorū solis ea exponūt. vt
indurentur. ad arborem ea postea leuiter fri-
cant. eorum fortitudinem experientes ac pru-
ritum quem ibi sustinet. corticis duricie amo-
uentes. & cum ea senserint. raborata pdeunt
ad pabula in aperto. quandoqz ex attritu ar-
borum ab hedera arborū inherente. innodan-
tur eoz cornua. & sic facilius capiuntur. serpē-
tibus contrariantur intantuz qz odore cornu-
erusti eos fugiunt. cuius coagulū omniū au-
guitū sanat morsus. diuissime viuit plus qz cē-
tū annis. qd cōpertz est per ceruos captos p
centū annos post mortē alexandri. ab eorum
torquibus aureis opertos & signatos. febriū
morbos non sentit hoc animal. quoniā sibi
medetur contra morbū (buculqz pli. li. viij. c.
xxiij.) Scdm aut arif. & auicē. Ceruus ē ani-
mal nō habens fel nisi in intestinis & ideo bz

intestina amara & fetida. & iō non comedunt
ea canes. nisi sint famelici supra modū. Item
aliqui putant ceruos habere fel in aurib? (vt
dicit aristo.) sed hoc est falsum vt dicit auicē.
sed habent quandam humiditatem simile hu-
miditati splenis. Item idem sanguis cerui si-
cut & leporis nunqz coagulatur sed semper ma-
net liquidus contra naturam aliarum bestia-
rum & nullum animal mutat cornua nisi cer-
uus cuius cornua sunt solida. & ideo ponde-
rosa. vnde ipsa abijcit. ppter pōdus. & habet
conos quatuor. magnos dentes in vtra par-
te conū & quatuor in alia quibus molit abos
& duos dentes alios magnos quasi culmos
& mas bz maiores qz femina. & deditat ad i-
ferius (vt dicit auicē. Item aristo. li. viij. opi-
natur inquit de ceruo. qz inter omnia quadra-
pedia siluestria sit discretissim? qz pante iuxta
viam/vbi animalia ppter homines non ac-
cedunt. & fugit lumen solis cum filijs. & que-
rit loca densa. sicut cauernas lapidum que nō
habent nisi vnū introitum. quoniam ibi po-
test pugnare cum alijs animalibus. nā vt dicit
aristodem. cerui etiam pugnant adinuicē pu-
gna forti. & victus obedit obedientia forti. &
tūmet maxime vocem vulpis & canis. & ceru-
quando ipiugatur later. ne inueniatur a ve-
natoribus. & ppter pinguedinem interficia-
tur. & subdit ibidem. Venatio autem ceruoz
sic fit. vnus venatorum sibilat & canit. & cer-
uus delectatur in cantu. & sequitur ipsum cā-
tanti. & interim alius eum cum venabulo occi-
dit. & quando agitur ceruus fugit ad fluiui-
um vel stagnum si potest transnātare aquam
resumptis viribus ex aque frigide euadit ve-
natores. quando autem capitur mugit & la-
crimat. Item quando canes ipsum insiquū-
tur & inueniet binium non directis amē velli-
gijs. sed nunc istac. nunc illac. transuersaliter
mutat saltus. & tunc conatur transilire p mul-
tos passus. vt sic per contrarios & ambiguos
saltus. eius vestigia a canibus odore ipsum
insequentibus. difficilius sentiantur. Item vt
dicit. cerue difficulter parunt fetus suos. qz
cognoscitur per inuentiones corporis. & na-
gitum. & ideo comedit magencan. vt facilius
a partu liberetur. & cum panunt subito come-
dunt secundinam anteqz in terra cadat. & opi-
natur de ista secundina qz sit venenum (vt di-
cit idem.) Alias cerui proprietates prosequi-
tur aristo. libro viij. quas supra plini. recita-
uit. Dicit aut pli. li. xxvij. cerue cū scerit gra-
uitatē lapidē deuorat. cuius bñficio adiuuā-
tur. & ideoz lapis in ipsa mortua. qz in eius

recreamentis reperitur. et hic lapis miro modo mulieres dicitur iuuare/ quando sunt pregnantes idem faciunt officina que in eius corde inueniuntur. et est illud os quod inuenitur in corde ceruorum supra modum vile contra multas corporis passiones. et in omnibus nobilibus confectionibus admiscetur vt ait dyas. pli. et etiam constan.

Cerastes est serpens cornutus vt dicitur Philo. li. vii. habet enim quodam cornua ex utraque parte capitis ad modum cornu arictis circumserta. totum autem corpus suum occultat sub arena/ solis cornibus sine cooperulo derelictum/ que videntes auicule credunt de cornibus quod sint vernes. et dum aues ea capere et inde refici nituntur/ a doloso serpente ex improviso subito rapiuntur obsidet enim vias et semitas occultas. et tunc homines quod equos quos incaute per semitas ambulare conspiciat/ occulto motu interficit et occidit. Blo. autem super pent. c. gen. videtur dicere quod cerastes species sit reguli qui tante est perniciosa quod si eius venenosa solimodo vngulam equi tangeret. et equus et equum subito perimeret et necaret. et ideo vbi nos habemus si aut dant sicut coluber in via/ cerastes in semita dicitur alia littera. fiat sicut coluber in via et sicut regulus in locato etc. alij autem dicunt quod genus est aspidis/ summe virulenti et maligni tatis. que supra in littera. a. de aspide quia ibi fit mentio de careste.

Cornu vt dicitur aristo. libro. iij. est de natura ossis. osse mollius/ cartilagine durius/ sicut et vngule animalium. et omnia talia possunt mollescere ad ignem. et dicitur ibidem quod colores cornu sicut et solearum erunt secundum colorem pilorum corporis animalis. vnde si cornu est nigrum/ cum pilis cornua erunt nigra. et sic de alijs. Dantur autem animalibus cornua ad sui defensionem loco armorum. et ideo ponuntur in extremitate capitis/ vt semper sint parata ad resistendum iniurie impugnantis. et omnia cornua sunt vacua et cava et rotunda/ preter quod cornua cerui/ que dura sunt et solida. et multe sunt ramificationis. et nullius animalis cornua mutantur/ nisi solius cerui/ qui omni anno semel perit sua et vnum abscondit quod vix potest inueniri. Unde dicitur in puer. vade vbi ceruus perit at cornu suum. vt dicitur libro viij. Item dicitur libro. iij. fortior est continuatio cornu cum carne et ossis. et ideo dicitur aristo. quod quedam animalia

movent cornua sicut auricularas. in regione que dicitur anfrage. vt dicitur auicen. et hoc dicitur anfrage de sua terra que dicebatur sic. eadem autem est materia cornu et vnguium/ et solearum. quod fumus vaporosus a cordis calore resolutus. vt dicitur constan. et ideo animalia magni fumus/ a natura formata calore cordis resoluti/ vi calorem ad extrema corporis transfusi/ magna habent cornua et fortia. et maxime si ista fumosa materia vel propter nimiam sui subtilitatem transeat in pilos. vel si nimium fuerit terrestris/ et grossa/ in dentes transeat et in culmos. Et ideo optime dicitur aristo. li. iij. c. de dentibus. quod animalia habentia in utraque mandibula dentes et culmos non habent cornua. vt patet in elephantis et in apus. omnia etiam quadrupedia dentes habentia in inferiori mandibula tantum/ et vngulas scissas habent cornua et ruminant. et habent duos ventres/ imo plures. vt supra dicitur et cum est. vnde pluralitas cornu se habet consequenter ad scissuram solearum. et ideo asinus indicans habet cornu vnum tantum/ et soleam integram sicut equus. sed non ruminat vt dicitur aristo. et auicen. tanta est autem affinitas inter vngulas et cornua quod iubet aristo. vancam patientem dolorem in vngulis pedum/ vt cum oleo et alijs medicinis inter cornua inungatur. De utilitate cornuum et vnguium dicitur cum est supra littera. b. de boue.

Cocodrillus a croceo colore dicitur etus. vt dicitur Philo. animal quadrupes vt dicitur Philo. libro. xij. in capitulo de piscibus. in terra et in aquis valens. longitudine fere. xx. cubitorum dentium et vnguium immanitate armatum. tanta est ei duntaxat curis/ vt quavis fortius lapidum ictus in tergo recipiat/ nihil omnino curat. nocte in aquis/ die in terra fouet que ouis anseris sunt maiora. masculus et femina vices seruat. Sunt quidam pisces serratam cristam habentes/ que tenera ventris eius desiccantes interimunt et dicitur quod solus inter animalia superiorem mandibulam mouet. hec omnia dicitur Philo. Dicitur autem plinius libro. viij. c. xvi. sic cocodrillus est animal inhumum inhabitans lingue vsu inter animalia terrestria caret sola superioris mandibula existente. mobili/ motu impunit venenosum. dentes habet horridos/ les ad modum pectinis siue ferre. et culmos ad modum apri. nullum autem animal ex tanta parua origine crescit in tanta magnitudine animal sicut cocodrillus. animal est valde gulosum et multum comedit vix quod satur iacet iuxta litus nutans pre repletionem

superuicit autem auis modica que dicitur apud
 eos aschillus. apud italos autez dicitur aut
 um rex. et volat ante os eius/quem aliquoti
 ens a se repellens tãdẽ fauces aperit aui. et eaz
 intrare pmittit. et bec auicula p̄rio eũ leniter vn
 guibus scalpit. et ei facit quedã p̄uinitũ/in cu
 ius dulcedine delectatur et statim obdormit.
 auicula autẽ cũ eũ sentit dormire statim illabiẽ
 in eius ventrẽ. et quasi telũ eũ statim perforat
 et corodit eum in ventre valde molli. et ideo
 a piscibus spinas et cristas pinulas in dor
 so h̄nt de facili superatur. Et subdit pli.)
 bec belua insequit fugientes. et eis ẽ terribilis
 sed fugat ẽ cõtra serpentes. bebetes autẽ h̄z oca
 los q̄dũ ẽ in aqua. sed extra aquã nimis acu
 re videt. in hyeme p̄ quatuor menses maxime
 se abscondit. sed in vere erit. et q̄dũ viuũ s̄p
 crescit. vt d̄r (huicq̄ pli. li. viij. c. xxvi.) Dicit
 autẽ phisologus. cocodrillus si quẽ iuenit ho
 minẽ iuxta litus interficit eũ si potest. et primo
 plo:at sup eũ. et postea deuorat ipsũ. Et dicit
 q̄ de eius fimo fit vnguentũ vñ facies mulierũ
 sobulicantur. vt senes et rugose iuuenale per
 tẽpus vidẽtur. herbas bonas libẽter comedit
 inter quas emydros serpens parvulus. qui ei
 inimicatur. caute se inuoluit. et dũ cocodrillus
 herbas carpit. serpẽtẽ transglutit qui intrans
 ventrẽ eius. oia interiora carpit. et sic interimit
 eũ et occidit. et sic illesus erit. Itẽ Jsi. li. xij. di
 cit q̄ idẽ vermis insidiat cocodrillo qũ dor
 mit. et tunc inuoluit se in luto et intrat p̄ dẽtes
 eius. Dicit ad huc solinus q̄ insidiat quibus
 dã paruis auibus que generant inter herbas
 nili que euolat p̄pter colorẽ solis et intrat vẽ
 trẽ cocodrilli. et comedũt vermes ventris eius
 et sic punificat belua a vermibus. Dabet autẽ
 coriũ ita durũ. q̄ vir gladio pforatur. habitat
 in aqua tã de die q̄ de nocte. q̄ aqua calidi
 or. ẽ de nocte q̄ de die. retinet. n. radios solis
 et ibi agitur. et sic fit calida ipsa aqua. et non
 habet linguã p̄minẽtẽ ad vociferandũ. sed h̄z
 paruã linguã in pre inferiori. sicut habent pi
 sces ad gustum. vt dicit idẽ solinus et etiam
 aristo. et auicẽ.

Coluber dicitur quasi colens um
 bras. vel q̄ labitur i lubricos tra
 ctus flexibus fumosus. naz lubri
 cũ d̄r quicquid labitur. dũ tenetur. vt dicit pa
 pi. coluber ceruã fugit. leonẽ interficit. vt dicit
 Jsi. et rutam odit. pellẽ deponit. nemoz et ar
 boz cõcauitates diligit. lac diligentissime bi
 bit. denibus et cauda ledit et venena infudit
 iuxta sepes soli se exponit. canes saggit. mu
 scas comedit. et puluerẽ lingit. quere et angue

supra. dicit aut pli. li. xxx. c. liii. p̄nguedo eo
 lubri aquatica valet cõtra morsum cocodrilli.
 et si q̄s scõz habuerit fel colubri a cocodrillo
 non ledetur. contra ipsũ belua nil audente.

Damula siue dama sicut ait papi.
 caprea est agrestis. vt dicit Jsi. li.
 li. xij. damula est vocata. eo q̄ de
 manu effugiat. nimidũ. n. est ajal et imbelles ac
 imbecille. vnde nescit se defendere nisi fugiẽ
 do. habet. n. p̄ annis abilitatẽ mẽbroz et ad
 fugã leuitatẽ. Unde dicit marianus. Dente
 tuetur aper defẽdit cornua ceruũ. Imbelles
 dame quid nisi preda manẽt. Al. dũosa loca
 et nemorosa diligit gramina medicinalia et a
 romatica comedit ramusculoz tirsos et erre
 mitates carpit. q̄s est vulnerata draguncam
 comedit. et sic de corpore telum trahit. vt dicit
 libro v. sanguis eius est medicinalis scõz pli
 ni. libro. xxvij. neruos enim cõtractos remol
 lit. et articulorum dolorem soluit. veni autẽ di
 scunt et expellit. Damulaz odiunt serpentes et
 fugiunt. et eius anbelitum sustinere non pos
 sunt. vt dicit idẽ. acutissimi est visus et velo
 cis cursus. quere supra. c. d. caprea agrestis.

Dromedarius est diomedozũ vel
 diomedarum custos. diomedus
 autẽ est quoddã genus cameli (vt
 dicit Jsi. lib. xij.) diomedus inquit est genus
 cameloz minoris stature q̄ camelus. sed lon
 ge velocioris cursus. vnde et nomẽ accepit. nã
 diomos grece cursus velocis d̄r. centum et duo
 meliaria et amplius p̄geret vno die. et ideoz
 animal nũmar sicut bos et camelus. Unde
 diomedarij pp̄rie sunt magistri diomedozũ.
 (vt dicit papi.) r̄amen glo. super p̄sa. lx. d̄ro
 medarius autem vel diomos vñq̄ dicit ẽ
 animal/camelo minus. s̄z velocus. Adady
 an enim et effat regionis sunt trans arabiam
 camelis et diomedarijs habundantes et ca.
 strantur in iuuentute. vt sint ad cursum aptio
 res (vt dicit auicẽ.) et ne moni cupiditate se
 mimarum a suo cursu retardentur. Tante etiã
 sunt velocitatis p̄pter passus amplitudinez
 maximũ enim habet et lassimũ passus (vt d̄r
 aristo. et auicẽ. pli. libro. iij.) et etiam pro
 pter intensam caliditatem. animal enim ẽ ca
 lidissimũ et complexionẽ naturali. vnde calo
 ris fortitudo cõsumit in eis ventositate omnẽ
 et nõ permittit eos mole camea nimium onc
 rari. Item veloces propter membroz ha
 bilitates. nam gracilia et longa habent cura
 et m̄tũ neuosa. et nõ sũt abiles ad motũ et for
 tes ad p̄nuadũ cursũ suũ. Itẽ leues sũt pp̄
 vicia paucitate. non. n. sũt aialia magni abi

imo paucissimis abis sunt cōtenti. fenu eniz
 7 cortices comedūt. 7 dactyloz ossa valde di-
 ligūt/ quib? post longissimos terre aruitus/
 in vespere cōtēti sunt. vr dicit pli. eoz s̄guis
 valde est calidus 7 acutus 7 subtilis. 7 iō eo/
 nū lacvalde subtile 7 liquidum ē/ plus q̄ alio
 rū afalium. vr dicit cōstan. 7 minus nutritiuū
 7 magis calefactiuū/ 7 grossoz humoz in cas-
 siuū. quere supra de camelo. eodem. n. fere p
 p̄cates sunt istius 7 illius.

D Spas dispades femini est gene-
 nis. 7 est idē serpens qui latine dī si-
 mila sic dicitur/ eo q̄ quē momorde-
 rit sita perit (vr. d. Jsi. li. xij.) Adeo aut sunt di-
 spades paruule/ vr cū calcantur vir videantur
 quaz venenū ante extinguit q̄ fenniat. ita q̄
 vir sentit m̄stinā morturus. Est aut spēs as-
 pidis. vr p̄ supra de aspide. quere ibi.

D Draco maximus ē cūctoz serpēnū
 vr dicit Jsi. li. xij. hūc greci tragā-
 ta vocant. vr qui sepe a spelūas
 abstractus fertur in aerē excitaturq; p̄pter eū
 aer. similiter 7 mare cōtra eius venenū itime-
 scit. Est aut cristatus paruo ore/ 7 arcis s̄stu-
 lis sp̄m trahit/ 7 lingua enigit. dentes hz acu-
 ros 7 serratos. vim aut hz nō in dentibus/ s̄z
 in cauda/ 7 verberare plus q̄ ictu nocet. nō hz
 aut tantū de veneno quātū 7 alij serpentes/
 qz ad mortē alicui infere dā/ nō sunt sibi necel-
 sari venena. qz si qua ligauerit occidit. a quo
 nec elephas tuus est corpis sui magnitudine
 nā circa semitas delitescens/ p̄ quas elphan-
 tes gradiunt. cura eoz cauda sua alligat/ 7 i-
 nodat. 7 suffocatos perimit atq; necat. gignit
 autē in india 7 in ethiopia. In ipsis scendio
 iugis estus (vr dicit Jsi. li. xij.) De draconib?
 aut dicit pli. li. viij. c. xij. Draco inquit. xx. cu-
 bitoz magnitudine nascitur apud āthiopes
 solent aut quatuor vel quinq; caudis mutuo
 se p̄plecti/ 7 erectis capibus velificare p̄ ma-
 re 7 flumina ad pabula meliora. Jdē. c. xij. in-
 ter elephantes 7 dracones p̄petua ē dimica-
 tio. nā draco cauda cōstringit elephante 7 ele-
 phas pede 7 p̄mista p̄sternit draconē. dra-
 co aut nexu caude inno dat pedes elephantis
 7 cadere eū facit/ sed nō ipunc/ qz dū iterficiat
 elephante/ interficiatur cāu eius. Jtē. c. xij. ele-
 phas vidēs draconē sup arborē/ nititur eam
 frāgere/ vr p̄cutiat draconē. draco aut insilit i
 elephante/ 7 tēptat eū mordere inter nares/ 7
 ipent oculos elephāns. 7 quādoq; execat eū
 7 quādoq; n̄sit sup eū a tergo. 7 mordet eum
 7 suggit sanguinē eius. Tandē post longum
 cōsuctū elephas ex subtractionē sanguinis/ de-

bilatur intātū q̄ cadit sup draconē/ 7 mori-
 ens suū interficiat occisores. Causa aut q̄re ita
 appetit eius sanguinē ē frigiditas sanguinis
 elephantis. quo draco appetit ifrigidari (vr
 d. Jsi. Su. illum autē locū leui. xij. atrape-
 rit vctū sicut dracones. dicit hierony. Draco
 ē aial valde subūdū/ intātū q̄ vir p̄t i aqua
 satari. 7 iō aperit os vctō. vr sic extinguat ar-
 dorē sitis. vnde cū videt naues in man/ 7 mā-
 ximus ē ventus q̄ velū/ volat ad velū/ vr ibi
 hauriat ventū frigidū 7 quādoq; propter ma-
 gnitudinē corpis/ 7 p̄pter eius fortem impe-
 tum subuertit nauē. 7 naute quādo vidēt ap-
 propinquare draconē/ q̄ percipiunt ex timo-
 re aque/ p̄tra ipsum statim deponunt veluz 7
 sic euadunt. Jtem dicit idem q̄ ethiopes vrū-
 tur sanguine draconis contra feruores estus
 7 vescuntur eius camibus p̄tra diuersos mor-
 bos. sciunt enim separare venenum ab eius
 carne. nam solum habet venenum in lingua
 7 in felle. 7 ideo amputant eius liguam/ 7 fel-
 que receptacula sunt veneni. 7 sic abstracto ve-
 neno vntur corpore reliquo tam in medicis
 q̄ in abo. Et hoc videtur tangere dauid. vbi
 dicit. Dediti eis es. 7 po. 7c. Dicit etiam pli. q̄
 vi veneni semp erigitur eius lingua 7 quādo
 qz ex calore veneni inflāmat aerē/ ita q̄ vide-
 tur spirare ex se ignem aliquando euz emittit
 dum sibilat statum contagiosum/ 7 inde cor-
 rumpitur aer/ 7 inficitur. 7 morbus pestilens
 iū sept? generat. in mari q̄iq; habitat/ quādo
 qz in fluminib? natat i spelūas 7 in auris la-
 titat. raro dormit/ imo fere sp̄ vigilat/ aues 7
 bestias duorat acutissimū hz visū. Cū in altis-
 simis montibus manens a remotis videt p̄e-
 dam suam. morū 7 ictu pugnat. de oculis 7
 naribus animal in pugna maxime captiuat.
 vr dicit plinius libro. viij. q̄ ita ledit in oca-
 lis 7 in ore elephantes q̄ quādoq; ead̄ issue
 muntur nec possunt comedere 7 ita moriūtur
 Jtem de dracone dicit aristo. libro vij. q̄ illo-
 rum draconum morsus est malus 7 periculo-
 sus qui comedunt animalia venenosa/ sicut
 draco qui comedit scorpiones. quia contra il-
 lorum morsum vir inuenitur medicina. Jtem
 plinius libro. xviij. Draconum adipē omnia
 fugiunt venenosa. adeps etiam eius cum mel-
 le curat caliginem oculozum. Jtem arif. lib.
 vij. pisces quādo mordentur a dracone mo-
 riuntur.

E Qui sunt dicit/ eo q̄ quādo qu a
 dngis iunguntur pares equan-
 tur qz in forma 7 in cursu siles co-
 pulatur. Est aut dicit? caball? a pede cauo/ eo

¶ gradies ipressa vngula terrā cauet. qđ reli-
 qua aialia nō hñt (vt dicit Jsi.)li. xij. a mul-
 tis etiā sonipes noīantur/ eo qđ pedibus sonet
 viuacitas equoz multa ē. vt dicit idē. exultāt
 n. in cāpis adorant bellū. sono tūbe exatātur
 ad p̄liū. voce accensī puocantur ad cursum
 Dolent cū victi fuerint. gaudent cū vicerint. qđ
 dā in bello hostes suos sentiūt & cognoscunt
 adeo vt aduersarios suos morisū petāt. aliqui
 etiā ppriū dñm cognoscūt oblitū māfuetudī-
 nis si muref. aliū p̄ter dñm ppriū in dorso a-
 litque nō pmittūt. multi ē morientibus dñis
 suis lacrimas fundūt. Equū. n. sicut & boīem
 lacrimari/ & effectū doloris sentire dicit. vñ &
 natura in certamib⁹ equoz & boīuz ē pmixta
 Solēt etiā ex equoz melitica vel alacitate
 euentū futurū dimicantū colligere. Eras lōge
 ua inest equis p̄ficiis & fiscalis in annis. i. vltra
 quinquaginta. breuior aut inest equis galli /
 cis /indis / & hispanis. Subdit aut Jsi. ad /
 buc in generosis inquit equis (vt aūnt vete-
 res (quamoz spectantur. scilicet forma / pulchri-
 tudo / meritū / atq; color. s̄ forma vt sit val dū
 corpus & solidū. & robori cōueniēs altitudo /
 latus lōgū & substrictū / maximi & rotundi du-
 nes / pectus late patēs / & totū corpus muscu-
 loz densitate nodosū / pes sicus & vngula cō-
 caua solidat. Pulchritudo amēdit. vt sit eri-
 guū caput / & sit cū pelle ppe ossibus adberē-
 te / aures breues / acuti oculi & magni nares
 patule / erecta cernit / coma densa / & caude vn-
 gulaz soliditate / fixa rotunditas. Attēdit me-
 ritū vt sit aīo audax / pedibus alacer trementi-
 bus mēbris / qđ fortitudinis ē indicū / qui ex
 sūma quiete facile cōcitat. vel excitata festi-
 tōe nō difficile teneat. Color etiā spectat qđ
 color in pilis nūc ē roseus / nūc niger / nūc al-
 bus / nūc canus / nūc varius / nūc gutatus. hic
 varius color equos multū decorat vel defor-
 mat. vires etiā equoz & aīos manifestat. s̄ d
 singulis psequi nimis foret longū (buaisq;
 Jsi. li. xij) De equis aut dicit pli. li. vij. c. xliij
 equi inquit sitia p dñis suis pugnāt. comz
 maternū fugiunt. nā in eis quedā cognatōis
 agnito ē. vnde narrat aristo. li. vij. Rex inquit
 septentrionis habuit equā pulchrā / & peperit
 equū pulchrū / & voluit ex illo equo & matre ex-
 trahere pullū aliquē. & igenabafvt equus sal-
 taret supra matre cooperēdo vultū eius / & cū
 discoopiebat facies mris / & nouit ipsā / equ⁹
 fugit & eicit se ab alto p̄ dolore / & ē mortuus
 In grege equis cū foioze libentius gradit qđ
 cū mīe. ad vocē simphonie & tūbe dāgoze de-
 lectatur / & saltat in hostē. p̄sagunt pugnā / &

amissos desent dños / & lacrimas interdū fū-
 dūt. dicit aut illos equos ad bella vltiores /
 qui in bibēdo p̄fidius infigunt nares suas.
 qđ tales equi vt dicit in cursu vine grauatōe
 nō ipediuntur. Jtē dicit pli. in li. xvij. c. ix.
 Jfel inquit equi cōputantur iter venena. & ideo
 sacro flāmini equū tangere nō licebat. cur
 sanguis crudus / & recens / malus & pernicio /
 sus est / & taurinus. spuma equi data cū lacte
 asinino venes interficit in vētre venenosos
 Jtē de equis dicit aristo. & auicē. equus p̄ij
 cit dentes suos. & quāto est senioz / tanto ha-
 bet dentes albiores. Jtem aristo. li. v. equus
 masculus viuit. xlv. annis. & generat a tertio
 anno vsq; ad. xxx. annos. femina aut diutius
 viuit / & generat vsq; ad. xl. annos. & quando
 incipiunt equi generare erit vox eoz maior &
 femine s̄līter. & multū diligūt coitū plus qđ a-
 lia animalia vt dicit li. v. f. Jtē li. vij. dicit idē
 Equis pascētib⁹ accidit aliqñ podagra. &
 eijcūt somnolares / & generāt ei noui. & lignū
 huius ē tremor oui testicularis dextri. & equis
 qui pascūtur in domibus acadit dolor illoz
 & signū huius ē / qđ mēbra posteriora adunāt
 p̄ p̄tractionē & equus abstinet a cōmestione /
 & si ei minuatur curabitur. & equis accidit cō-
 tractio neruoz. & signū huius ē / qđ omīs vene
 extendūtur / & sup caput & collū & grauat eos
 ambulare. Accidit etiā equis aggregano ve-
 neni. & accidit eis alia infirmitas i ore que dē
 forem. & huiusmodi infirmitas cadit ei supra
 palatū / & fit ei anbelitus calidus. & bec infir-
 mitas caret remedio / nisi curetur per se. & acci-
 dit equis rabies. cuius signū est qđ dedināt
 aures eius ad partes colli. & bec infirmitas nō
 habet medicinā & accidit ei infirmitas vesice.
 & huius signū est qđ nō potest mingere equus
 & trahit suas coxas & etiā somnolares. & mor-
 sus animalis quod dicitur mygelum / palde
 nocet equis & mulis / quoniā facit in eis am-
 pullas / sive pustulas. & multotiens moriunt
 tur ex veneno. Equus cognoscit binitum ul-
 lius / qui contra ipsuz vult p̄liant. & delectā-
 tur stare in pratīs & natate in aqua / & potant
 aquaz turbidā. & si fuerit aqua dara turbant
 eam pede (buaisq; aristo. lib. vi.

Qua per deriuationem ab equo
 dicta. nam equoz femina equa
 est vocata. de q. d. an. li. vij. equa
 pregnata si olfecerit candelam et inciam ab-
 borner. Jtem idem eque pascuntur simul /
 & si moritur aliqua & dimisit pullum nutrit
 eum alia, quoniam genus equarum diligit

De animalibus

pem suam. Item dicit Plinius lib. viij. c. xliij
aqua stans panis et sua ple pre ceteris aiali
bus diligit. et amissa parte alieni pulli nu
mre et diligit tanq suu. Item dicit idē. q i fū
te pulli equini nascitur quidam folliculus ni
ger ad quantatē carie quē mī labit lingua et
abscondit et nunq pullū admitteret ad vbera
nisi id pīo pīandaf. et vocat illud pli. bene
ficiū amoris/ qz mulieres incantantes vnu
tur illo in pīagis suis quādo volūt aliquem
stimulare ad amorē suum. Idem dicit aristo.
li. viij. f. Item aqua (vt dicit idē) gloriatur in iu
bis suis et dolet quādo eis pīcīdūtur et rēo
sa iuba extinguit libido eam ac si in eis esset
vis amoris. Item dicit arif. li. viij. qz ibis pu
gnat cū equis quādo equi eīcīūt eū a pascu
to. qz cōmēdit herbas et sic ibis debilis vi
sus imitat vocē equi. et quādo volat sup ipsū
stupefacit ipm/ et cogit ipsum fugere/ et quan
doqz interficit ipsum.

Puledrus vocatur eque filius / si
ue pullus equinus. quādiu mris
vberibus ē subiectus. in an? fron
te vt dicit aristo. li. viij. inuenitur iconemor. i.
amoris beneficiū/ quādo nascitur quod lam
būt matres equoz lingua/ et comedūt illud/
mulieres incantantes puerbiāt ex hoc. vt di
cit idē. Item li. xliij. postenoz pars pulli equini
est maior pre antenoz. et cū iuuenescit crescit
ps superior. et ppter hoc ent eleuatio antero
ris partis corpis multoz equoz maior q po
sterioris. et tō qm est pullus pōt pede postero
ri tangere caput quū qd facere nō potest/ quā
do peruenit ad etatē. qdiu aut pullus est/ ma
trē mīro affectu diligit/ et sequitur eā quocūqz
vadit. et si matrē casu aliquo pīdiderit bimū
eā querit. Pullus equinus stramētis nō ster
nitur. strigilo nō tergit. fallens nō oritur. cal
caribus nō pcutitur. selle nō subijcitur. freno
nō domat. matrē libere sequitur. gramine de
pascitur. dauiculis in pedibus nō cauatur li
bere discurrere pennitatur. sed in sine labori
exponitur. et lozis et capistris coartatur. a ma
trē subtrahitur. vbera suggere non pmititur.
suaves curfus facere multipliciter iformatur.
vt dicit Jsi. lib. xliij. aungis exponitur. qua
dngis et curib? subijcitur. equestri miline de
putatur. varijs fortune formibus paup eā fili
us ppagatur. et ideo dicit Jsi. in eodē lib. qz
equi fuerūt quondā diuersis ritibus deoz cō
secratī. nā equos quadrigales soli dīputabāt
ppter quatuor solis in anno mutatiōes/ salz
vrens/ estans/ autim/ hysemis/ vntate solis al
teratiōis. equos aut bigales/ dedicabant lu

ne/ qz bino tpe. s. nocte et die videtur. et ideo
cultores hunc duos equos semp iungunt al
bū. s. et nigrū. equos vero bigales infens dis
ascendebant. quia demōes per tres etates ho
mines a dse trahūt. s. p infantā/ p adolefcēti
am/ et senectā. bi diuerso p colorz equos pari
ter cōiungebant. vltra aut septē equos simul
copulare de facili nō audebant. referētes hoc
ad cursum vij siderū quoz motu mundū regi
generaliter suppōebant. vel ad nūez vij. die
rū/ quoz circulo vite pīnis terminū pagi pcer
nebant. Ideo etiā calore equoz discemebāt
mirabiliter (vt dicit Jsi. ibidē) nā equos rō
sei coloris dedicabāt igni siue soli. albos ac
ri. prassiuos et fuscōs terre venetos aque siue
marī. Item equitabant equos roseos in estate
quia tunc omnia calefcunt. albos autē in hye
me/ quia tunc glaci frigore omnia canescūt.
prassiuos in vere/ quia tunc omnia virefcūt.
fuscōs vel nigros in autūno/ quia tūc omnia
desiccantur/ et quasi a prima pulchritudie de
ficiunt. Item dicit ibidem equos roseos mar
ti/ deo belli consecrauerunt. vel quia romano
rum vexilla decorabantur croco. vel qz mars
gaudet sanguine. albos autem equos conse
crauerunt zaphiris partibus et serenis. pūis
simos flori et terre. venetos acn atqz aque qz
cerulei sunt coloris. glaucos et varios depu
tauerunt/ et purpureos iridi quez archi dicit
quia iris habet plures colores. Dec omnia
superstitio hominum procuratione demonū
circa elemēta mundi aliqui antiquis obser
uabant. vt dicit ibidem. Jsi. et tō mund? iste
contēendus est. quia plurimi specie satbane
repleuerant (hec Jsi. libro viij.) Circa autem
pullū equinū hoc vltimo aduertat/ qz pas
sum suauē vel durū quē asuescit in iuuentute
vir potest dimittere etiam in senectute.

Elephas antiq? et elephātus qua
si dicitur p eodē aiali. dicitur au
tē sic ab elphio grece/ qd dī mōs
latine. et hoc est vūqm ppter corpus mari
nā quantitatem. sed apud iudeos barto. vo
catur. vnde et vox eius barmus vocatur. cur
dentes ebur/ et rostrū p muscāda nuncupatur
nam illo ori abum admouet (vt dicit Jfido.
libro. xij.) et subdit hoc genus animantis i re
bus bellias aptum est. In bis enim animali
bus medi et perse lignis curibus collocatis
tanq de muro iaculis dimicant intellectu et
et memoria/ pre ceteris animalibus vigēt. gre
ganim incedunt. motu quo valent se salutare
murē fugiūt. a dnerfi coeunt. i aqs vel i siluis
panūt. et vbi fet? panūt/ ibi feris dimitunt.

pppter dracones qz eis inimicantur. 7 ab ipsis
 iplicari necantur. biennio femis portat. nec am
 plius q̄ semel gignunt. nec plures q̄ tm̄ vnu
 gignunt. viuunt aut. ecc. annis (vt dicit Iſid.
 li. xij.) Scōz pli. li. viij. c. i. elephas inquit in
 ter oia aſalia maie ē virtutis. ita q̄ vir i hoil
 bus tanta pbitas inuenitur. nā vt dicunt. in
 noua luna cōueniunt gregatim. 7 in flumine
 se abluunt. 7 balneāt. 7 nouo ſydere conueni
 unt. post ſibi indinant. 7 ſic redeunt ad locū ſu
 um. iuuenes ſuos cundo reuertendo. ante ſe
 tre faciūt. quos diligētī cura cuſtodit. 7 iſtru
 unt ad ſimile faciēdū. Itē quādo egrotāt q̄ſ
 dā herbas ſalubres eis p̄gregāt. 7 anteq̄ eis
 vtant ſuppino capite eas ad celū leuant. 7 q̄
 dā religiōe a numinib⁹ ſibi adiutoriu poſtu
 lant. Itē boni ſunt intellectus 7 aſalia ita do
 alia. q̄ regē cognoscere 7 quaſi adorare iſtru
 unt. 7 iſtūtur quaſi reuerētie grā ſua genua i
 cumare. Itē dī li. v. ſi elephantes boiez enā
 rē ſibi obuiū videntur in ſolitudine. primo ne
 ipm̄ terreāt aliquātulū de via ſe ſubtrahūt. 7
 tūc gradū figunt. 7 palatim ipſū precedētes
 viā eis oñdūt. 7 ſi draco ei occurrent. p̄ hoie
 defendēdo cū eo pugnant. 7 viriliter ſe oppo
 nūt. 7 hoc poſſime dicūtur facere quādo ha
 bent iuuenes. timēt. n. q̄ draco querat ſer⁹ ſu
 os. 7 iō ſe expedire de dracone primo deſide
 rāt. vt ſic ſecurius poſſint nutrire filios ſuos.
 7 eos cauētus cuſtodire. Itē li. viij. c. vi. ſem
 per gregatim incedūt. ducit agnē maximus.
 nā regit 7 opatur etate primus. aquā vel am
 nē tranſiunt. iuuenes premittūt ne maior in
 grefſu ſpediatur alpheus. 7 ſic nō poſſent con
 uenire p̄tranſire. vt dicit idē. Itē mirādus ſē
 in eio pudor q̄ vnus ab alio vinct⁹ vic⁹ vo
 cem fugit victoris. in abdito cocūt. maſculus
 quādo eſt quinquēnis. 7 femina quādo ē de
 cēnis. 7 hoc niſi duobus ānis. vt dicūt. 7 hoc
 ſingulis annis duobus quicq̄ dieb⁹ tm̄. ſexto
 die raro ſuperaddito (vt dicit idē) tpe coitus
 ſunt periculoſi valde. 7 maie agrefteſ. nam
 tūc domos indoꝝ 7 ſtabula p̄ſtemūt. 7 ideo
 domitas feminas tūc abſcondūt. 7 quando
 domiti ſunt. optimi ſunt in militā. nā ſerunt
 tūtes lignicas. acies p̄ſtemūt. curūt cōtra ar
 maros. ſ. quod mirū ē qui armatas acies nō
 timent vocē minime ſuis fugiunt. 7 formidāt
 Itē. c. xl. fronte 7 roſtro altas p̄ſtemunt pal
 mas. 7 ſic comedunt fructus ear. Itē iter ele
 phantes 7 dracones eſt perpetua dimicatio.
 vnde vnus inuidet alteri. p̄pter magnitudi
 nem virium. 7 corporis quantitatem. draco
 enim ſitit ſanguinem elephantis. quia frigi

diſſim⁹ ē. vt ſuā refrigeret eſtuāte caliditate. vt
 p̄ſup̄ra. c. vbi agit de dracōne vide ibi. Se
 cundum ariſto. li. i. 7 auicē. naſus elephan
 tis eſt longus 7 fortis 7 boltzatus quaſi alce
 us. 7 vntur illo loco manus. 7 p̄ ipſum accipit
 cibum 7 potum. 7 reddit ori ſuo. quod nullū
 facit aliud animal. Dabet autēz elephas mā
 millas pectorē. 7 habet in ore culmos fortes
 7 eius lingua ē valde modica reſpectu ſui. cor
 poris. 7 apparet inus. 7 raro videtur extra. ni
 ſi quando lambit labia poſt cibū 7 potū ſuū
 7 nou inuenitur in ea niſi vnum inteſtinum
 inuolutū materialiter. 7 coniunctū. 7 eſt ſibi p̄
 ſtomacho. vſi poſt id non eſt niſi aliud vnu
 p̄ qd̄ eijcit ſup̄tuitatem. 7 habet epar magnū
 quadruplum ad epar bouis. ſed ſplenem ha
 bet paruulū reſpectu ſui corporis. 7 hoc eſt vt
 dicit auicē. quia melancolia tranſit ei in nu
 timentum. Itē ariſto lib. ij. quādo generā
 tur apparēt dentes generati in eo. cum roſtro
 ſuo eradicator orbōres. 7 cū natat ſpirat aīz co
 7 eijcit aquam. 7 ille calceus creatur cum car
 tilagine. Elephas aut quādo ſeder ſicut pe
 des duos. ſed non poſeſt ſlectere pedes qua
 tuor. p̄pter pondus corporis. ſed ſlectatur ſu
 per latus dextrum vel ſiniſtrum. 7 dormit ſtā
 te corpore. 7 pedes poſtenoꝝ ſlectit ſicut bo
 mo. Itē li. v. maſculus coit poſt quinque
 nium. ſed femina poſt decennium vſq̄ ad. xl.
 7 poſtq̄ parit femina quieſcit per triennium.
 7 poſtq̄ fuerit impregnata omnino a maſcu
 lo non tangatur. 7 trahit in vtero per bienniu
 7 quando parit. parit ſimile vitulo duop̄. aut
 trium menſium. Itē libro. vij. elephanti ac
 cidit infirmitas ex ventofitate. 7 propter hoc
 non poſeſt eijcere vnam aut ſtercus. 7 ſi co
 mederit terram morientur. niſi ad hoc ſit aſue
 tus. quandoq̄ tamen deglutit lapides. acci
 dit etiā eis dolor iuncuratum. 7 iuuat con
 tra hoc potus aque calide 7 herbe ſubmerſe
 in melle. quoniam iſte due res prouocant ſtu
 rum ventris. 7 quando veratur dolore. q̄ nō
 poſeſt dormire inunguntur ſpatule cum oleo
 7 aqua calida. 7 ſic curantur. Idem facieſa
 ro porana aſſata ſuper dolentes ſpatulas col
 ligata. 7 ſi habuent ſerum in corpore. datur
 ei bibere oleum. 7 extrahitur ſerum. am po
 tu olei. 7 ſi non poſeſt bibere oleum. ponitur
 medicane in oleo 7 decoquantur. 7 datur eis
 ad comedendum. Itē ibidē libro vij. ma
 ſculus eſt maioris corporis anuoſtatis q̄
 ſi femina 7 obedit q̄ diu ſeder ſuper eum ve
 nator. 7 cum deſcendit ligantur pedes anteri
 ores eius donec domeſtictur. Et ſequitur in

De animalibus

eodem li. f. domesticior est et obedientior
bus aialibus aggressibus habens sensu me-
liorem. et sentit frigus in hyeme et frigidu ven-
tu. et est animal valde fluminale. et manet in
fra flumios. et mergit se in aqua vsq; ad men-
tum et natat. sed non pot diu durare in natan-
do ppter corporis ponderositatem. sunt aut
elephantes naturaliter benigni. q; carent fel-
le. vt dicit ansto. li. xiiij. accidetaliter tamen ef-
ficiuntur seu. quando nimis puocantur. vt qua-
do inebriant vino ad preliadu accuntur. Fre-
quenter. li. xviii. g. nullu aial viuunt ita diu sicut
elephas. et hoc ppter sua coplexione. que as-
similatur aen continent. et ita oportet q; ipse
gnetur per biennu ppter magnitudinē conce-
pi fetus. qui citius no potest perfici nec com-
pleri. De elephantibus aut dicit solinus. si-
deru inquit seruant disciplinā elephantes. et
luna crescente petunt amnes. et ipsi liquore
fese salutant moribus quibus possunt. dein-
de in saltis reuertuntur. candore dentiu intel-
ligitur iuuentus. quoz alter semper in mini-
sterio est. et alteri paratur. ne assiduo repercus-
su bebetent. sed quando a venatoribus pre-
muntur sima sperantur ambos. et eos con-
fringunt. vt dicitur eboze. et denupata vl-
terius no persequant. hanc. n. periculi sibi seu-
tiunt esse causam. raro coeunt. et tunc in aquis ni-
uis se abluunt. nec ante ablutionē ad gregez
reuertunt. p feminis nuq; pugnant. nulla. n.
nouerunt adulteria. et quando casu aliquo di-
micant non medioarem habent curam sautio-
rum. nam fessos et vulneratos in medio sui re-
cipiunt. et ipsos plusq; se protegunt et defen-
dunt. quando capiuntur haustu ordei mansu-
escunt. Iste enim fouca subterranea in via ele-
phantis in quam incidit. ignorans ad quaz
ueniens vnus venatorum. percutit et pungit
ipsum. alter autem venatorum primam sup-
ueniens percutit venatorem. et amouet eum
ne percutiat elephantes et dat ei comedere or-
deum. qd cu ter vel quater fecerit. diligit se li-
berantem. et ei deinceps obediens mansue-
scit. si casu aliquo vomuerit venem qui ca-
mleou dicitur sumpto oleastro medetur. vt
trem habet mollem. et dorsum durum. et ideo
pugnans cum vnicorne. opponit ei dorsum
cauens prout potest ne per mollē ventris par-
tem fodiat. pilos habet paucos et teras nul-
las. aures habet amplas et longas in ferius
depēdentes. quas erigit et extendit. et ideo gra-
uissime percutit quando irascitur contra deco-
rem que odit. nec mix. sicut enim sanguine su-
um et cum bibit quando potest. quam obrem

ipsum nunq; inuadit draco. nisi quando po-
tu elephas est repletus. vt perpensius iriga-
tus. maiorē sumat et oppressi sanguine sa-
tietatem (viciusq; solinus) qui multa alia po-
nit que supra dicit plinius. In libro autem
philologi de eleph ante memini me sic legisse
elephas inquit est animal quod magnitudi-
ne inter omnia animalia quadrupedia preet-
cellit. intellectu et memoria multum vigens.
nam elephantes inter alia eorum facta nunq;
dormiendo totaliter se inclinant. quando fel-
si sūt arbori et maxime palmē. quēis gratia
accubant. et sic qualitercūq; se sustentent quo-
rum quieti homines insidiantes occulte arbo-
res concuant. cui se appodiat elephas. et ne
sciens fraudem pondere corporis arborē frā-
git. et frangēdo cadit subito et succumbit. qui
casum suum videns ineparabilem miro mo-
do harrē. id est damat et rugit. ad eius harrē
tum multitudo iuuentū subito accedit elephā-
tum. qui palatim seniore pro vrbus ele-
phant. et vt eum releuent miro affectu se totis
vrbus inclināt. coitum abhorrent nisi pro
sola prole (vide dicitur ibidem) q; quando
elephantes indios stimulat vis amoris. se-
mina precedit versus orientem. quam sequi-
tur masculus quousq; in abscondito detenti-
ant qualitercūq; potent mandragoram que
rit. cuius fructus primo femina gustat. deinde
masculus eundem fructum comedens eā im-
pregnat et fecundat. vt dicitur. sed diu propter
magnitudinem fetus femina in vtero seu ge-
rit. sed tempore partus in aquis et in insulis
fetus procreat propter draconis metum ne
ipsum renellum fetus forbeat aut deducat. et
dum mater filium paruriendo laborat. ma-
sculus pro vrbus ipsam protegit et defen-
dit. Item dicitur ibidem per ossa elephantis
combusta fugant serpētes. et omnia veneno-
sa. Item aliud dicitur ibidem valde admiran-
dum. dicit enim q; apud ethiopes in aliqui-
bus regionibus sic venantur. accedunt ad de-
serta vbi due virgines omnino nude habitāt
et cimbis resolute quarum vna fert aluelū
alia gladium. incipiunt autem alte cantare.
quarum canam audiens bestia venit ad eas
et lingit earum māmas. de dulcedine autem
cantus mor obdormit elephas. et tunc vna p-
forat gladio guttur vel latus. alter vero colli-
git sanguinem eius quo tingitur pānus. qui
purpura appellatur.

Elephas ab edendo est dicitur. par-
uus enim est et pinguis et iocun-
di saporis (vt dicit Isido. libro
L

hij.) eius naturalis siccitas est humiditate etatis temperatur. ut dicit ysa. i. dieta. unde melior est et digestionis competentior maxime si est masculus. unde eius caro bene nutrit / et sanguinem bonum gignit. calorem habet vehementiorem propter etatis beneficiis. et ideo carnes eduline exenti egritudine propter suam temperiem sunt comode. et ideo conueniunt maxime humane nature / maxime his qui deliciose viuunt et quiete. pilum habet longiorum et hirsutiorum quam habet agnus. sed carnem habet meliorem et digestionis obedientiorem propter eius temperiem in humiditate et calore. ut dicit consta. habet autem hedus visum valde acutum et simplicem aspectus et obliquum / et balatu cognoscitur / et querit pariter. ut dicit pli. li. viij. c. l. eius icur si comedatur dicitur sanare vesperinam aciem oculorum his quos vicia polos vocant. Item dicit li. xxvij. c. r. dicit. hedorum pelles sanant morsos venenos / si calide desuper alligentur pili hedorum exusti suo odore fugant serpentes. vntur pelle eius recente ad plagas. sanguis eius valet contra venena. eius etiam coagulum valet contra virus bibitum / et contra sanguinem tauri bibitum siue sumptum (buc usque pli.) Est autem animal imbelles et innocuum ruminans et mundum. sacrificijs antiquis deputatum / peculans et saltans et lasciuum. inermis / secus pingue et carnosum. erminsecus hirsutum et macilentum. rursos carpens et corrodens extremitates ramusculorum diligit / precipue folia edere et consilium virgultorum.

Ruca est vermibus multiplex / crescit in folijs oleis et papinorum. frondes fructus et flores corrodens et depascens. est autem eruca ab erodendo dicta. quia rodit folia arborum et herbarum (ut dicit Isid. lib. xij.) plantis inquit inimicatur nequas bestias et malefica inuoluta papino cui se implicat non aduolat ut locusta / bucelluque discarnis se in pasta dimittit. sed remanet super frondes / et raro lapsu pigrisq; moribus vniuersa consumit bucelluque Isid. li. iij. Secundum pli. li. viij. eruca est animal villosum / et quasi laniginosum. nam in arborum extremitatibus tortuosus frondibus vitoreque confuso / textit de suis visceribus quasdam retas more araneas / in quibus se inuoluit et per totam hyemem custodit pestiferum semen suum. Et cit enim quedam oua ex quibus in vere erupentibus gummis nascitur multa pes / ex cuius ligniue leduntur et pereunt a suis fructibus arbores atque herbe. Est autem eruca vermibus mollis / et sanosus diuersis coloribus distinctus. et non

ere ut stella lucens / de hie deformis et multi color apparet. non caret peste aliqua viru / lenta. nam quando per membrum bovis calefactus serpit cutem erunt. et post se pustulas dereliquit Est autem ad modum bobias / seneci faciens. forma sua mutat et se in formam volantis de reptili transfiguratur. nam alas tenues et latas recipit quibus hinc inde volitando libere per aere se extollit. quos autem calores prius in corpore habuerat / tondit in occultis alis colorum differentiali representat. et tale volante papilio nuncupatur. ut dicit Isid. libro. xij. papilionum dicitur auicula que maxime habundant in fructibus maluis / que ex suo fetore faciunt vermes nasci. ut dicit ibidem. nam ex erucas papilionum efficitur / et de papilionum stercorebus super folia derelictis / eruce iter generantur. minus autem ledunt corrodendo quam volat / quam qui repunt. et dicitur papilio. papilionum sunt minuta volatilia que de nocte conueniant accenso igne in candelis quare lumen cum extinguere nuntiant igni eruntur. et sic cum alienum lumen volunt inuenire ipsi in proprio corde puniuntur.

Sanni qui et sanini dicuntur. sunt quidam bestie monstruose effigie qui dem hominis habentes. sed ad plenum non sunt humane participes rationis. unde nec arte nec natura sunt doctes ad loquendum / serum et beluinum habent animam / et bestialem appetitum. unde huiusmodi similia sunt in venem valde prona intantum. ut mulieres comi interficiunt / si quas eranges in emouebat / prophebat. id dicitur sanini qui non possunt libere die sanantur dicit Isid. quibus autem talia ratione humana non vrantur / in multis autem actibus et etiam in voce homines imitantur (ut dicit Isidorus libro. xi. c. de portantis) sanini inquit parui sunt / humaniores aduncas habentes nares. et cornua in frontibus. et in pedibus sunt similes capris. talem vidit sanctus antonius in solitudine / qui interrogatus quis esset. fertur antonio respondisse. mortalis ego sum vnus ex acolis beremi / quos vario delicta errore gentilitas famos et satros ac inuolubos colit. Sanini autem qui et famni famni facti dicitur sunt a quibusdam / et creduntur esse homines siluestres ut in eodem. c. dicit Isid. et hi monstruose variantur. Nam quidam sunt cenocephali et eo quod capita capita habeant quos tempore latatus magis bestias quam homines confitentur. Alii dicuntur cidopes sic dicitur / quoniam vnum oculum tantum habent / et hunc in medio fronte perhibeantur. alii omnino capite carent / et cernice / quorum oculi

// De animalibus

sunt in humeris. habent alij facie planas sine
nandus. labiū inferius ita prominens habent
tes. vt in solis ardoribus totam ex eo conte-
gant facie dormientes. alij ita contexta habent
ora et super pectus vno tantū foramine a ve-
nary calamis ponit hauriunt. et hi sine linguis
dicuntur esse loco semonis vtunt nunt. Itē
sunt alij in scia ita magnas hntes aures q
et diffusa coz magnitudine ipsi contegant
totū corpus. et hi panchios dicuntur. pan. n.
grece omne dicitur. onchi auris nominatur.
Sunt et alij in ethiopia. pni ambulantes. vt
pecora nequa q sursū se engere valentes. et hi
arabici noiantur. Sūt et alij in ethiopia ha-
bentes tān vñū pedē ita magnū. q resupini
in terrā iacentes. adūbiantur pedis magni
tudine contra estum. et nī tante sunt celerita-
tis q cambus in cursu cōpentur et iō a greas
sinodopes appellantur. Item sunt alij q ha-
bent plantas versas post cura et denos digi-
ros in plantis et tales in desertis libie euagā-
tur. Itē in scia sunt aialia. formā humanam
hntia. et pedes equinos et huiusmodi mōstra
a multis lanne nuncupātur. vt dicit pascali-
u super trenos. multa alia ponit yf. talia li.
xi. et oia accipit a pli. li. vi. xvij. et etiā a folio.

Femina a paribus femoz sunt di-
cte. vbi spēs sexus distinguitur ab
ipso viro. vnde dicit a for. quod ē
ignis. qz in hz femina ignea natura. qz vebe-
mēter accipiat. in oī enī genere aialū plus
cōcupiscat femina q masculus. et ardētius mo-
uetur ad amorē (vt dicit Jsi. lib. xi.) femine
autē pprietates generales ponit aristo. li. viij.
dicens. femine sunt debiliores manibus pre-
ter vsū et leopardū nam coz femine sunt au-
daciores et fortiores. Et sūt femine leuiores
ad instruendū. et sūt magis sollicite circa fetū
sūt etiā maioris pietatis etc. quere supra resu-
dū li. vi. c. i. de puella. ibi enī multa inuen-
tes de hac materia. Est enim femina generali-
ter maioris nature q masculus. vnde de faci-
li pugnat contra masculū. Et ponit aristo. li.
vij. exemplū de foca. nam foca semp manet i
eodē loco et pugnat masculus cū femina quo
usqz vnus interficiat alū. Et est femina mio-
ris cōstantie et fidelitatis eius masculo q eō
uerso. Et ponit aristo. exemplū de septa. naz
qz femina peccatur iuuat eā masculus. sed fe-
mina fugit marē qz percutit et persequit illū.
Itē dicit aristo. li. xv. femina in generatiōe fe-
tus est sicut materia. s3 masculus sicut forma
erit enim semen ab abobus. ex quoz cōmixti-
one fit creatura. et propter hoc dico q masculus

7 214
lus et femina sūt principia generatiōis. et ma-
sculus vt forma. femina vt materia. et ideo da-
tū est masculo vt generet in altera. femina ge-
nerat ex alio et seipsa. Itē femina generaliter
est nature infirmioris et flexibilitioris q mascu-
lus. et hoc accidit ppter remissionem caloris
et intentionem frigidi humoris. qui plus ha-
bundat in femina. q in mare. et ideo accidit
mulieribus et etiā quibusdā quadrupedibus
superfluitas menstrualis. vt dicit idem. sed hū-
lius animalis femina intētū subiacet illi mor-
bo sicut mulier. De his autem et alijs conditi-
onibus feminaz bonis et malis. quere supra
libro. vi.

Fetans est pariens vel generans
in quolibet genere animalū vt
de idem est fetans fetantis. et pe-
cus peccidis. vnde illud. de post fetantes ac-
cepit illos. hz autē omnis fetans mediū ppri-
um in quo concipit et nutrit fetū suū. et ad fetū
dū. idest ad generandū et parandū dispo-
nit et cooperatur reuolutio orbū. et influētia
syderū seu stellaz (vt dicit aristo. li. xvij. i. fine)
naturaliter inquit erit terminus et numerus ge-
neratiōis et cōplementi scdm reuolutiōes stel-
laz. de hoc quere supra li. vj. c. iij. de muliere
pariente fetus.

Fetus tus tui. dicitur partus fru-
ctus. s. vteri hominis vel cuiusli-
bet animalis. sed pprie adhuc in
vtero subsistēs in quo fouetur. vnde dicit Jsi-
do. li. xi. fetus vocatur. qz adhuc in vtero fo-
uetur. eius secundine dicuntur folliculi qui si-
mul cū infante nascuntur. cōtinēz ipm fetū
et sunt sic dicti eo q fetū educūt. mouēt. n. ma-
ter qz casu aliquo cū fetū de eius vtero n̄ edu-
cūt. a fetū autē dicitur femie fetose. que ad cō-
cipiendū et gariendū fetū sunt suete. et que fe-
tu solent eē plene vt dicit Jsi. Distinguit autē
fetū eiusdē vteri a fetū potissime per sexus vi-
uersitatem. qz vel est masculus vel feminus. ni-
si in his in quibus deuiat natura. vt i hermo-
froditis in quibus vterqz sexus inuenitur sed
semp impfectus vt dicit Jsi. li. xi. de fetū autē
qz supra li. vi. vbi agit de boīs generatione

Ficarius in vna significatione dī-
citur ille qui colligit vel vendit ficus.
alio mō dicitur ficarij boies silua-
ni de ficibus viuētes. et sic sumitur ficarius i
Jere. vbi dī. habitabūt dracones cū fatnis fi-
carijs. ibi glo. idest cūz boibus siluanis. alio
mō dicitur futui ficarij fanni et fann. qui inter
agrestes ficus et alias arbores morantur. qles
sūt pilosi onocēraui. et alia aialia mōstruosa

de quibus dicitur ysa. xiiij. de quibus etiam dicitur ysa. li. xi. in. c. de portis. vide supra eodem d' fannis. et dicitur sic fatui ficarii boves beluini. in quibusdam comunem formam et figuram cum hominibus habentes. in alijs vero formam bestialem degenerates vt est videre in simijs et in lamis et in strenis et in buis in modis sunt ficarii. qz sicut boves de fructibus victum habent. fatui tamen sunt qz rationis vsu carent et ideo non approba littera aliquo rui librorum qui sic habent cum fatuis ficariis. nam ficarii sunt quidam latrones dolosi qui cum sica. id est cum breui gladio interficiunt i prouisos. sicut aioth / qui cum sica pendente in dextro latere regem eglon pinguissimum interfecit. vt dicitur in iudith. iij. sed tales in babilone destructa nunc nullatenus imorantur cu non sit habitaculu hoim loquedo p pte. s3 ponit monstruoz vt dicitur bie. super ysa. possit tamen dici qz ficarii sunt fanni. nam sica grece sic dicitur latine. et hoc pma reddit expositione. fm latinos igitur melius dicuntur huiusmodi boves monstruosi ficarii qz ficarii vt supra p de fannis et fanns.

Formica dicitur quasi ferens micas. i. grana fanns. vñ ou. meth. Grande opus exiguo formica ore gerens. vel dicitur formica quasi ferens fanns grana qz congregat. granorum prescidit extrema ne gemmaret quoz sollicitia multa est. puidet. n. sibi in futuro. na in estate congregat sibi in hyeme vñ viuat (vt dicitur ysa. li. xij.) congregat aut micas et non curat ordei. quia pluuia super micas coaceruat descendit formica toru deicit et soli exponit ut itez desiccetur. In ethiopia dicuntur esse formice ad formaz canis/que arenas aureas pedibus erunt/ quas custodiunt. ne quis auferat capientesqz ad necem persequunt vt dicitur ysa. li. xij. c. iij. de minimis animalibus. De formicis etiam dicitur soli. formice iquit nigre sunt valde pue/ et tñ plus qz magna aialia sunt sollicitissime discipline. na puidet si bi sapienter in postez viuuant. gregatim viuunt. et cumulos coponunt in quibus habitant grana sollicitate et solleter recolligunt. solentius decortant/ que in secretoribus domucularum/ ne ab auibus rapiantur/ vel etiam a vento dispungunt. reponunt cautissime/ et occultas vias faciunt rectas/ in domos in quibus habitant. et sapientiores semp stant in vijs illis/ ne stulti deuenire vel errent. cum in domibus suis congregantur ad capturam. perfundunt homines aqua venenosa. et ideo vulgarter dicitur qz micant. et illa aqua vixit manu ragenis. et in ea

prunum gignit. na illa aqua habet loco ar mature (buculqz foli. pli. li. xi. c. xxxi.) dicit sic de formicis subinuitate concitatur et abos querit quibus vtiliores sunt apes que abos viles faciunt sed be recondunt/ maiora ferunt onera qz eaz sint corpora. paritate corporis recuperant magnitudine virtutis potera sua gerunt morfu et qz p magnitudine ore ferre non pnt a terse pedibus posterioribus obuolere moluntur. de re sua pumica eis est cura ro et memoria. na femina abrafa recondunt/ ne sursum geminent in fruges et grana dispersa recolligunt cu diligentia/ ne perdantur et grana maiora diuidunt in introitu. vt sic ea facilius in sua repositoria introducant. in plenilunio notis operantur. cessant autem in interlunio a labore. et quia d' diuersis locis abos conuehūt habent certum tempus ad mutuam recognitionem datum sibi/ et fit concursus et fit cu obuijs quasi quedam collocatio et diligens percuratio. redeunt per sentias certas et tritas et expeditas quas etiam per silices legunt. Sunt autem formice paruule stricte circa ventrem et quasi ante que tandem crescentes efficiuntur pennate. et sic in finem ad modum mularum infra volatilia minuta transformantur. Item ibidem. c. xxxij. Sunt quedam formice indice maxime et cornute/ que mixta cupiditate gemmas et aurum custodiunt. sed hoc indifurantur in estuo tempore/ quando formice in tumulis propter feruorem nimium absconduntur. sed formice odore sentiunt et sollicitate peruolant. et aurum deferre cupientes/ crebro laborerant/ quauis velo abus camelis formicas fugiant. tantaqz inest eis perniciosa sentas/ et amore auri. Aristo. ait de formicis li. viij. i. formicis sicut et in apibus est sensus olfactus odit enim omne feudum. vnde si quis submigauerit domos formicarum cum sulphure vel origano agresti/ vel cum cornu ceruine combusto fugiunt et dimitunt domos suas. quauis autem formice in grege viuant/ et sibi multo obtemporent. tamen regem non habent et dicit aristo. li. i. et salomon. idem dicit puer. vi. formica ducem non habet nec pceptorem. vbi dicit glo. si tantillum animal pcepte carens/ rationis expert natura duce sibi in postremum puidet. multo magis tu ad imaginem dei conditus. ad videndam eius gloriam vocatus cum tanto magisterio adiutus ipsum deum creatorem habens ducem. i. prescu debes fructus colligere/ quibus possis viuere in futuro. quere glo. Sollicitiam autem formicarum quam supra commendat aucto

res approbat aristo. li. viii. vbi dicit. operatio formicarum est manifesta volenti ipsa inueni quoniam formice semper ambulat via vna et deponunt cibum suum et laborant in nocte apud complementum lune et. aliquas tamen habent minus laudabiles proprietates. quod arborum ledunt radices. iuxta quas edificat. manus tangentium coinquinat. ad summitates arborum scandunt. flores et germina earum corrodendo violant. imo fructus si permittantur comitant et manducant. hominibus nocent. at tamen vtilis iuuant. nam dicit plinius. li. viii. quod vtilis quando egrotant querunt formicas quas deuorant. et sic comeste eos sanant. et aliquibus tamen casibus medicinalia sunt oua formicarum. quere in secundo libro de ovis.

Formicaleon a formica et ledere capit denominationem (ut dicitur Isidoro. li. xij. formica est et leo. Est enim animal paruum formicis infestum. nam furnice earum domusculas promptuarumque subintrans granum comedit formicarum. et sic per subtractionem victus causa est quare simplices formice in fine necessario moriuntur. ab alijs autem animalibus deuorantur ut formica. nec potest se propriis viribus conueni. et est species aranee. quere supra de aranea in littera. a.

Flavis a. e. apis maior minor scabro. dicitur autem est fuscus. eo quod labores comedit alienos quasi si fagus a fagus quod est comedere. de pasca enim quod non laborauit. quod nec mellificat. sed aliorum mel manducat. De quo virgilius Ignominia fucus pecis a presepibus arceat. Et dicitur Isidoro. li. xij. de his fucis dicitur plinius. li. xi. c. xij. largior inquit mellis. puentis adducitur in aluearibus et contubernio fucorum. sunt autem fucis sine aculeo. velut ipse fecerit apes. et sunt seniles ferax apium. et ideo imperat eis vere apes. pro quod expellunt ad opera. tardantes autem sine dementia pungunt. et puniunt neque in opere tantum sed et in feni adiuuant apes. Lente eo quo maior eorum fuerit multitudo. eo maior fiet examinis. puentis. cum mella vero ceperint manura esse. abigunt eos a melle et singule aggressi se eos trucidant atque fugant. sed fucos. nec videntur nisi in vere. imperatoribus apium fucis construunt regias mansiones. amplas magnificas separatas coopculo eminentes. et sunt sex angule oes celle singulorum. et quibus fuci sustinent tot labores. comedere tamen de melle vix permittuntur. nisi quantum capiunt et furant. ut dicitur plinius.

Gripbes est aial pmanahi. et quod dicitur pes in yperboreis partibus. sive motibus nascens. ois parte corporis sunt leones. alis tantum et capite aquilis assimilantur equis vehementer sunt infesti. et viuos boies deserpunt (ut dicitur Isidoro. li. xij.) adeo autem infestant equum (ut ait bug.) quod equum armatum cum eo rapiat in sublime. ut dicitur gl. super deum. xiiij. castridunt autem gripbes montes in quibus sunt gemme preciose. ut smaragdi et iaspides. nec permittunt eas auferri exinde. unde dicitur Isidoro. li. xiiij. c. xij. partes quedam in sicca auro et gemis effluunt. sed gripborum imanitate accessus hominum est rarus. ibi smaragdi optimi et cristalli et. tam magnos habent ungues et tanta aplos quod inde fiunt apbi qui mensis regum apponunt.

Gires sunt quedam bestiole quasi maiores mures sic dicitur. quod sonus efficit eos pigues. nam gliscere id est est quod crescere (ut dicitur Isidoro. li. xij.) tota enim huius me dormiunt. et immobiles quasi mortui requiescunt. estiuo tempore reuiuiscunt de glire autem d. plinius. li. viij. c. xlvij. quod glires in siluis libenter habitant et socios sibi notos amant. contra alienos autem dimicant et pugnant. insigni vero pietate genitores suos in senectute nutriunt. et eis alimenter iuuenes ministrant.

Gillus sicut et crogillus est animal paruum debile et infirmum. rapax et mortiferum spinosum minus hercio ut dicitur glo. super le. et. a sono autem vocis nomen sumpsit. ut dicitur Isidoro. li. xij. boer: tro ambulat. et terram terebat. noctibus stridet. venatur cum formica. circaligata capillo in cauerna eius connecta afflato prius pulnere ne se abscondat. et ita formice amplexibus trahitur.

Hinnulus cerui est filius ab binuendo ut dicitur Isidoro. est dicitur. quis nutu matris absconditur. ut dicitur Isidoro. li. xij. animal quidem est debile et imbelles. cur mulla. et est acutissimi visus. et velocis cursus. mater autem eius ipsum in specubus et antris et locis vmbrosis abscondit. et illuz ultra spineta et rubeta saltare instruit. ut dicitur plinius. li. bio viij. c. de ceruis. vide supra littera. e. carnes habent teneras et digestibiles propter motus frequentiam ad discursum. ut dicitur costus. et ysa. in dicta. et si fuerit castratus antequam creascent eius cornua. caro eius melior est et temperatior in siccitate et calore ut dicitur idem. et si fuerit castratus antequam cornua habuerit. nunquam ei plenus crescent. et si post nunquam ea abijcet nec mutabit. ut dicitur aristo. li. viij. et plinius

6 3

Dimuli serpentes contrariantur miro modo. qui enim fuerit inunctus eius sepo vel sanguine a serpente illo die non tangetur ut dicitur xxxvij. libro. c. ix. et eius coagulatus est summum remedium in venenis ut dicitur idem.

Bircus est animal peculium et lascivum semper feruens ad coitum. ut dicitur Isidorus libro xij. cuius oculi ob libidinem in transversum aspiciunt nam birci dicuntur oculo anguli ut dicitur idem. eius natura est calidissima adeo ut adamantem lapidem quem nec ignis nec ferrum domare valet eius cruor calidissimus remoluit ut dicitur idem. hic caper dicitur eo quod capere nititur arborum summities ut dicitur idem. Incipit autem bircus ad generandum mox vere post unum annum ut dicitur aristoteles libro v. et filius qui primo generatur est grossior et pinguior post generato. Item idem libro vij. quidam bua habent notabilem magnitudinem in auribus sicut quidam arietes in caudis suis. nam quidam habent in latitudine plus quam latitudinis palmis et habent plixam barbas et caudam extenuatam in longitudine usque ad terram et habent cornua multa et fortia atque grossa. et sunt hyssidi et dunt odoris et fendi. pinguedinis multe precipue interius circa renes et tunc de facili moriuntur nisi in pinguedine attenuentur. et quando sunt pinguedinis maioris tanto minoris sunt seminis et paucioris generationis. ut dicitur idem li. vij. tunc non coeunt nisi raro. et propter hoc interficiunt eos pastores sapientes ante coitum ut eos macerent sive serviant ad vitam et si apparent macri exterius quandoque interius tamen sunt valde pingues. et accidit eis sepe monstruositas ut dicitur aristoteles li. xvij. unde aliqui visus est bircus habens cornua in auribus quod valde erat monstruosum. carnes autem bircine inter omnes carnes pecorinas sunt deteriores duriores et indigestibiliores. ut dicitur ysa. in dieta. et maxime quando bircus est deceptus. cunctis autem deceptis est melior et fortior sed odor est grauior et caro peior. cum autem castratus fuerit caro eius erit humidior et tenerior et minus dura ad digerendum et minus mala ad edendum. Dicit autem plinius li. xvij. democritum dixisse bircum sive caprum nunquam sine febre esse. sanguis autem birci bедера nutrita miro modo dissolvit calculum in renibus et vesica. ut dicitur Isidorus. cornu eius exustum fugat serpentes et sanat fistulas et canthos et alios morbos vlcerosos. polipum etiam corrodit et emundat. sicut bircinum valet contra morsum rabidi canis. fel eius visus clarificat panem et telam corrodit. bircus

cina vrina mixta cum felle eius leprosis confert et lentiginos tollit.

Biena crudelis est bestia / similis lupo in voracitate et in gula in mortuos sevit et corpora cadavera de terra extrahit et corrodit. et ideo biena ab biendo est dicta quod propter aviditatem vocibus parulis inhiat ad praedam suam. natura eius est ut imitet fetum. nunc enim masculus nunc femina invenitur. et ideo imundum animal est ut dicitur Isidorus. circum dicitur mos per noctem et humanam praedam potest fingit vocem ut ita suspicetur esse hominem. De biena autem dicitur plinius li. vij. c. xxxi. biensis vtraque est eius natura. qui et alterius anni mare alterius feminam esse dicunt. parit autem sine mare ut credit vulgus. sed aristoteles negat. viperis birci collum et dorsum elephantis. flecti non potest nisi totum corpus circumcingatur. tradunt fabulose pastores sermonem humanum fingere / aliter nomen adducere / quod evocatum foris lateris / nomen nationem hominis solet fingere / ad sollicitudinem canes quos inuadat. multos et innumerabiles habet colorum in oculis varietates et oculos valde mobiles. eiusque umbra facit canes obmutescere quos contingit. et omne animal quod ter lustravit in eius vestigio figit gradus. bestia coit cum leena ethiopica et generat animal quoddam crudelissimum vires hominum et pecorum imitantem plures densius acies vel ordines in vtraque parte oris habentem. Dienas plures affrica gignit sicut et onagros et fibros et multa alia monstruosa ut dicitur plinius. Idem ibidem. bestia gignit lapidem qui biena dicitur quae qui portavit sub lingua facit futura praedecere et divinare ut dicitur solinus. Item dicitur plinius libro xvij. biena odit panteram. et si pelles vniuersae bestie suspendantur / dicuntur decidere pilos pantere. cum fugit biena venantem dedit ad dexteram / ut progressi hominis vestigia occupet. quod si non successerit dicunt mentes alienari. vel et equo hominem decidere. aut si in biana transferit de facili capitur bestia ut magi tradunt. Item ut dicitur idem. fel eius valde est medicinale / valet maxime contra caliginem oculorum. et multis etiam maleficis corde et iecore biene vtiuntur magi. ut dicitur ibidem. aristoteles vero dicit libro vij. quod quantitas biene est sicut quantitas lupi. et in eius collo sunt pilae sicut in collo equi et habet pilos super omnia spodia. et deuoluit homines et praedatur eos. et capit canes et deuorat ita libenter sicut homines. et cauat sepulchras ut comedat carnes mortuorum.

De animalibus

Hircus est animal spinosum spinis hirsutis et asperis coopertum corium enim habet undique aculeis circumseptum; ita quod se claudit quibus undique se protegit et defendit. nam statim ut aliquod presens sentit post se surgit/ atque in globis convulsus/ in sua se arma contra insidias recolligit. huiusmodi quidem prudentia est. ascendit enim in vitem siue in alta pomifera arborum. et vvas eradicat et acinat. pomamque deicit/ et cum poma in terram deciderit/ inuoluit se super fructus/ ut spinis infingant. et sic portat escam filijs suis (vt d. Ili do. li. ij.) vnde ab hirsutitate et rigore spinarum hircus vel hircus est vocatus. h3 eniz vt dicit aristo. li. i. spinas loco pilorum et cooperiunt sicut pilis/ et sunt sibi arma quod pungit et ledit se capiente vel tangente. Item dicit aristo. li. 2o. ij. hirci alij sunt siluani. et alij terreni. et alij sunt aquatici/ et faciunt oua multa que non comeduntur. et sunt hirci partem habentes de carne. et hoc est eis proprium. Item habet hircus caput et os inferius/ et tamen exterius superfluitatis est superius/ quam passimur a parte inferiori. et propter hoc habet officium in illa parte. superfluitas est nunc in dorso superius. et habet hircus quatuor dentes putatos et inter illos habet partes carnosas loco ligam. et habet venter diuisum in quatuor partes superfluitates vnde etiam est genus hirci/ albe teste/ et spinarum alba. et est multorum onerum. Item hircus est debilis auditus/ magis quam alia animalia dure teste ambulans super quatuor pedes. Item lib. v. hirci agrestes coeunt stantes dorso applicato cum dorso. quia illa parte ubi eiciuntur superfluitas se exanguunt. Item idem li. viij. et multonem apparet sensus in hircis contra ventos septentrionales/ et meridionales. quoniam faciunt foramen in terra/ ad quod fugiunt quando offendent tales ventos imminere. vnde quidam fuit in constantinopoli qui habuit hircum per quem presens cognouit et predictit ventos futuros. et non intellexit aliquis vnde talem noticiam habuisset. Item dicit idem li. xij. quod tot habet ventres quod dentes. et in illis ventribus generantur oua quibus et quidam hirci sunt alij meliores/ et oua quorundam maiora. et quedam sunt minora/ quam quedam melius decoquuntur/ et digeruntur quam alia. Item li. xij. hirci habent modicum corpus/ et multas spinas maiores corpore. et cum magnitudinis spinarum et paruitatis corporis est/ quam nutrimentum corporis transit in eas/ propter caloris paucitatem et quod ab eis non bene digeruntur vnde generantur in corporibus eorum multa superfluitas. et illa superfluitas transit in nutrimentum spinarum (hircus

quod aristo.

Hiracius idem est quod cirognus animal paruum et spinosum habitans in cauemis simile hircio. sed dicitur esse malus. de quo pli. li. viij. c. xxxvij. hirci hirci inquit more hirci se volutant super poma/ que spinis infixa defenunt in arborum cocauitates. et preter illa que gestat in dorso/ vnum semper gestat in ore. quando venatur in modum pile se voluit/ ne quod possit propter aculeos comprehendi. quando autem posse euadere se desperat hircius/ ex se vnam mittit rabificam et venenosam. et illa vna pumio nocet sibi/ si eius dorsum vel spina inde aliquo liter aspergatur. nam tali statu dorsum suum leditur/ et euelluntur spinule dorsi sui. et ideo ignorat quod inde facilius capiatur. vnde alios ledere proponat. et ideo ars est quod tunc venatur talis bestiola. quandoque est vna talis bestia/ penitus inamata vult dicere quod non prodest sibi sed magis nocet/ quia tunc fracto dorso et laceratis spinis ipsi minime valet fuga. et ideo quia odore suo naturaliter percipit ratas in vna sua latefere vim veneni semper vnum ne sue parcat/ ne eius virulentia a se moueat/ tur aut diffundatur quousque captiuitatis necessitas vltimo hunc compellat bestia quamuis parula tanta se constringit fortitudine quam timet quod vir saluo corinthe poterit aperiri. In aqua igitur calida ponitur cuius aspersione quasi subito aperitur. et tunc ligatis pedibus posterioribus suspenditur. et sic suspensa fame tandem interficitur. nec aliter bono modo occiditur vt eius pellicula aculeata portet. Et quamuis illius animalis corpusculum humanis vrbibus non multum sit necessarium. tamen eius pellicula sic spinarum ita mortalibus est necessaria/ quod si non essent aculei frustra vellentur mollicies in pecudibus mortalibus esset data cure nisi hirci vestes poliantur. Dec autem dicitur habere proprium hircus/ quod postquam pomis et racemis est oneratus. si ceciderit pomum de spinis suis casu aliquo/ pro indignatione omnia de dorso excant. et vt iterum se oneret reuertit ad arborem conscuit.

Iuuenca vel iuuenca est iuuenis vacca que ad excolendam terram iugo subijta est apta (vt dicit Ili. vel ideo seditur/ quia antiquitus solum iuuenca imolabatur et non taurus vt dicit idem. Animal est peculum et lasciuum propter iuuentutem et ideo fortiori iugo premuntur vt domentur. si mulo etiam pungiatur vt rectius sequi boem vestigia coarctetur. iuuenca taurorum copule solet

esse apta. qz in tali etate eis coniungitur vt p /
gnetur et ipingatur i pasuis vt p varijs bo /
minum vsibus ducta ad macellum a canis /
ce imolentur / seu mactentur. carnes habet sicco /
res et solidiores q̄ vituli lactantes propter re /
moriozem a lacte. sed teneriores / calidiores /
et humidiores / q̄ habent boues decepti / si /
ue vacce. qz lactanti etati adbusit magis vi /
cine. vt dicitur in dicta.

Leo grece rex dicitur latie eo q̄ rex /
sit et princeps omnium bestiarum /
(vt dicit Plin. libro xij. Leonus autē /
quidam sunt breues / et iuba crispa et bi sunt i /
belles. quidam vero sunt longi et coma simpli /
ci. et bi sunt acres. animos eorum frons et cau /
da iudicat. virtus eorum est in peccore. firmi /
tas eorum in capite. sepi a venatoribus ter /
ram conuentur / vt minus circūspectis vena /
toribus terreantur. rotarum timent strepitus /
sed ignes magis. cum dormient vigilat eo /
rum oculi. et cum ambulant cooperunt vesti /
gia sua / ne eos venator possit inuenire. cū ge /
nerint catulum tribus diebus / et tribus no /
ctibus dormire creduntur tunc demum pater /
suo fremiū vel rugiū velut tremefactus / cu /
bilis locus suscitare dicitur catulum dormiens /
tem. circa hominem natura leonum est / vt ni /
si lesi irasci nequeant. pater etiam eorum mi /
sericordia assiduis exemplis. nā pstratis par /
cunt / captiuos obuios repatriare permittunt /
hominem nisi in magna fame nec comedunt /
nec interimunt (buculqz Plin. li. xij.) de leone /
autem dicit Plin. li. viij. c. xvij. leo in summa ge /
nerositate est / quādo iubis colla et humeri ve /
stuntur / quos pardi gignunt. semper carent /
hoc insigni coitum autem pardi cū leona odo /
re cognoscit leo. et totus in adultere surgit pe /
nā. sed si in flumine abluuntur tegitur culpa / et /
non percipitur in pariendo. vnguibz filio /
rum lamatur vterus parentis. et ideo non se /
pe parit. Anflo. autem vt dicit Plin. dixit leonā /
primo quinqz camlos parere. deinde quatuor /
or. et sic fit per annos singulos semper minus /
vno. et sic annuatim sterilesat. paritqz infor /
mes camlos et paruos magnitudine mustela /
rum in principio. Dicit etia camlos sex mēsiū /
vix posse nasci / et duoz mēsiū vix moueri. vti /
nā est leo leuato ante / more canis. et vna /
eiecitayal de fetere q̄ semel. satiat. duobz vel tri /
bus diebus cibo caret. et si in satietate fugiat /
cibos ad fauces reijcit / et cū vnguibz eos ex /
trahit vt sic fit leuato ad fugiendū. diuissime /
vixit / qd cognoscatur p deitū psumptionē. et /
nā id senecta homine ipent. qz ad persequen

das bestias vel beluas virtus tā deficit. et tūc /
obsidet ciuitates / vt boies rapiat. sed q̄ ca /
piunt suspēduntur / vt metu similis pene ceteri /
teneantur in viros seuit. cōtra feminas tāū fre /
mit. infātes raro inuadit nisi in magna fame /
animi leonū iudex ē cauda sicut equoz. aures /
nā q̄ irati sunt ai pzo terrā cauda verberāt. /
deinde crescite iracūdia tergū percutit et flagel /
lat. et omni vulnere illato a leone / siue imp /
so vngue. siue dente / pfluat acer sanguis. vt /
dicit Plin. Itē in periculis maxie apparet ge /
nerositas. vnde q̄ persequitur a canibus et ve /
natoribus nō latitat / nec se occultat / sed sedet /
in cāpis ibi / vbi videri potest. et ad defensionē /
se parat. vnde vbi vngulū stitū asqz penetra /
uerit / acerrimo fertur cursu / velut reputās tur /
pitudine abscondionem. nō enī se abscondit / eo /
q̄ timeat / sed solū ne timeat. aliquoties se oc /
cultat / dū saltu aliquē insequit. insilit quo nō /
vnt quando fugit / q̄ vulnereatur. mira obser /
uatione nouit primo se tangētē et in quātali /
bet multitudine primū ipent percussorē. et cū /
quis reliū miserit et eū non tetigerit correctum /
rotaz stemit. sed nequāq̄ ipsum vulnerat ne /
qz ledit q̄ moritur humū mordet lacrimasqz /
fundit. quādo egrotat sanguine medef simit. /
cristam galli et cantum valde timet. aial ē gra /
tum cognoscēs et diligens sibi benefaciētes /
vt patet in exemplis que ibi ponit Plin. (buc /
usqz Plin. li. viij. c. xvij.) De leone autem dicit a /
risto. libro. ij. similiter auicē. leo habet collū /
quasi esset immobile / multum rigidum. et inte /
riora habet ad modū canis. et semper mouet /
primo dextrum pedem / et post sinistram sicut /
et camelus. et parum habet de medulla in os /
sibus. et eius ossa ita sunt dura / vt ex eoz col /
lisione erit ignis. Item li. xvi. leo habet mul /
tas fissuras in pedibus. et ideo generat filios /
cecos / sicut canis vel lupus. naz fenatos ha /
bet dentes. et ideo filios generet imperfectos /
sicut dicit idem et etiam solinus. qui dicit leo /
nem timere / quando videt vel audit camlum /
verberant. cuius filij nascuntur occi / sicut et ois /
um animalium habentium dentes diuisos. /
ppter ingluuicem nascuntur filij imperfecti. in /
altissimis montibus se occultat. et inde cōtem /
platur predam suam quam cū viderit alte ru /
git. ad cuius voces terrentur animalia / et subi /
to figunt. gradum circa que cum cauda in oz /
bem / lineam ducit illius linee circulum tran /
sire quodlibet animal ptimeat. et stant aialia /
stupida quasi edictum expectantia regis sui. /
transiens per loca asperiora / vngues intra pe /
dem contrahit et recondit. nam illis vntur pro

mucone et ideo infra carnositate ipsos absco-
dit et eis parcat ne ledantur et obertur predam
sua qua amittit solus comedere erubescat. et ideo
sepe ipsu a remonis sequentibus alijs bestijs de
ipsa liberalitatis gra derelinquit. ut dicitur idē
Zante est aut caliditatis q febres semp quar-
tanas patitur. et hunc morbu naturaliter susti-
net ut eius feritas edometur. eius aut caro cu
excedat in calore ad esu e nociva. ut dicitur ya.
et pl. li. xxvij. valet tamē in medicina multipli-
citer/aut adeps venenis e contrarius quo q/
cuq peruncis fuerit aliq aialiu vel reptili-
um morsus illo tēpore nō timebit. eius etiam
adeps mirus cu oleo rosaceo/ autē faciei cu
stodita vicijs. candoreq seruat/ et sanat adu-
sta oculoꝝ. sedat tumores fel eius aqua addi-
ta/ oculoꝝ acuit claritate. valet etiā cōtra cōi-
ciales morbus et caducos. co: et i cibo supru
soluit quartanā febrē (vuculq pl. li. xxvij. c.
vij.) Ulenaf aut leo sic duplex fit fouea/ vna
continue iuxta aliā. in secundaria fouea ponit
vna cauea siue cista/ que de facili dandit quā
do tangitur. ponit aut agnus vel ouis in fo-
uea prima in quā salit leo quādo esurit p ou-
cula rapienda cupidius. vidēs aut se nō pos-
se de fouea erūpere/ erubescens se deceptū/ fo-
ueā volens intrare secundariā ut ibi lateat. in-
cedit in cistulā siue caueā ibidē pparatā/ que
post eius introitum subito se claudit. et ipsuz
vltenus nō permittit exire. sed in cauea extra
foueā extrahit/ et in illa tenet captus/ et cathe-
natus donec edometur. et hoc tūgi biero. sup
eze. rix. c. super locum istum miserunt eum in
caueam etc.

Lena leonis dicitur femina/ que
bestia est multum libidinosa. sep-
eni gestit i coitu. et ideo leone au-
delios e et maxime quando habet fetū. nā p
filijs morti se exponit. et p ipsoꝝ defensiōe ve-
natoꝝ iacula nō timeat. plures parit filios i
primo partu q i sequētibz. nā ppter acume
vnguū filioꝝ ledit matrem/ et sic annuati steri-
lescat/ ut dicit ansto. Et pl. qui dicit sic. ut ait
Jsi. li. xij. aialia cu acutis vnguibz frequen-
ter parere non possunt. vitiantur enī matricēs
intrinsecus/ mouentibus se canilis. et ideo nō po-
test leena expectare cū parto vsq ad filioꝝ p-
fectā cōpletionē. sed potius dimittit partū do-
lore cogente/ et effundit anteq filij cōpleantur
pre feruore libidinis pdis se cōmiserit s post
coitu leonē timer. nā turpē cōmixture fēit leo
per odorē/ nisi prius post adulteriū in flumie
abluatur (ut dicit pl.) et qū ipsā deprehendit

eā statim punir. et ideo ipsa statim fugit. et nisi
fuerit prius abluata non reuertetur ad mari-
tum. Est autē parua bestia/ vel bestiola quā
miro modo nimen leo et leena que vocat leo/
ezophonos fm Jfido. nam quoddaz portat
venenum quod leonem interficit et leenā. vn-
de capta bestiola eruntur. eiusq cinere asper-
se carnes et posite per compendia senitarum
leones necant si aliquantulū gustauerint (ut
dicit Jfido. libro. ij.) Secundum autē au-
ce. libro vij. c. i. dicitur. leo est animal cibi au-
dum et gulosum. et ideo sine masticatione de-
uorat abum suum. et ppter hoc euomit pme-
stum/ et iterato comedit reiecta et comedit mul-
tum/ ita q ex abo fit pōderosus. et post statie
iunus per duos dies et duas noctes. et nō est
at stercus a se/ nisi semel in duobus diebus
aur tribus et est id sicum sine humido et e val-
de fetens/ similiter et vna sua. et quando sci-
ditur venter eius/ exit malus odor et anbeli-
tum habet fetidum et infectuum ac morsum
mortaliferum et venenosum. maxime quando e
rabiosus. fit autē rabiosus sicut canis (ut di-
cit ansto. et auicē.) et est crudelē quando ira-
scitur et furibundum/ pte indignatione verbe-
rans semetipsum. fremit pte ira/ et frendit den-
tibus maxime quando esurit. et animalibus
transcunantibus ut ea rapiat insidians/ in spe-
cubus et antris abditis se abscondit/ ac super
transcuntes bestias ex improviso insilit et eas
dēte et vngue crudeliter dilaniat et occidit. car-
nem ossa et pellem pminuit et confringit/ ac cō-
fracta frustam deuorat et strangulat. et si vide-
rit quēpiam venire contra se ut predam eru-
at quam rapuit. predam amplectatur et frēdet
et terram canda percant. et se appropinquane
nt in ipsum insilit/ quo deuicō iterum ad pre-
dam redit. sanguinem animalis occisi ab eo
primo bibit et lambit. et deinde residuum di-
scerpens membranam diuidit deuorat et de-
gluit.

Lopardus est bestia ferissima d
leone et parde adulterio genera-
ta (ut dicit Jsi. libro. xij.) nam ut
dicit plin. leone cum parda/ aut pardo cum
leena cōcubente ex tali coitu degeneres par-
di procreantur. sicut ex equo et asina/ vel ex eq
et asino gignit mulus siue burdo. ut dicit Jsi
dorus. Est autē animal valde preceps et si-
nt sanguinem/ et est femina maior et crudeli-
or q sit masculus (ut dicit ansto.) colorez ha-
bet varium sicut pardus saliendo non curren-
do insequitur predā. et si i tertio saltu predaz

L 5

non capit vel in quarto pre indignatione si /
 fit et quasi victus retro redit. In corpe et cau /
 da et pedibus leoni assimilatur / sed in capite /
 formam pardī imitatur. leone autem corpore /
 est minor / et leoni masculo mirabiliter est exo /
 sus. vnde timens leonem facit foueam subter /
 raneam duplex officium habentem. vnum p /
 quod intrat et aliud per quod exit. Est autem fo /
 uea illa in vtroque officio valde ampla. et in me /
 dio magis stricta veniens itaque leopardus in /
 foueam se mergit / quem persequens leo foue /
 am cum impetu sibi intrat / vbi triumphare putat /
 de leopardo. sed propter magnitudinem cor /
 poris per medium foueam vbi strictior est libe /
 re transire nequit. quem sciens leopardus ita /
 in strictura impeditur / illam foueam egredi /
 tur / et iterum in parte opposita foueam intras /
 leonem a tergo moribus et vnguibus aggre /
 ditur / et sic sepe arte non vincit de leone vi /
 ctoriam optinet leopardus. et sic degener de /
 stia de fortiori sepe per astutiam in antro vi /
 ctoriam optinet / quam per potentiam in pu /
 blico euadere non audeat. sicut narrat heme /
 rus libro de pugnis et astutijs bestiarum. Ari /
 sto. autem li. viij. dicit de bestia que dicitur /
 tulco. quam atheni. dicit esse leopardum ani /
 mal inquit quod dicitur fertulco / quandoque /
 comedit aliquod venenosum tunc quent ster /
 cus hominis et comedit ipsum. et ideo vena /
 tores illum simū in vase aliquo suspendunt su /
 per arborem. et cum venit leopardus ad arbo /
 rem saltat vt accipiat sterco. et interim interfi /
 ciunt cum venatores. Idem facit pantera et /
 pardus (vt dicitur ibidem) De leopardo etiā /
 pli. dicit. leopardus quando egrotat sangui /
 nem capite agrestis bibit. et sic inde languores /
 euadit.

Lepus dicitur quasi leuis pes quia /
 velociter currit. vñ et grece lagos /
 pro velocitate cursus dicitur. Item /
 dicitur Isi. li. xi. animal autē est velox timidus /
 et imbelles (vt dicit idē) nullū habens amouū /
 genus nisi membrorum leuitatem. debilis est vi /
 sus sicut et cetera animalia que non claudunt /
 palpebras in dormitando. melioris autem ē /
 auditus quam visus potissime quando aures eius /
 sunt erecte / cuius aures sunt longe valde et ste /
 ribiles. quod fuit necessarium propter oculorum /
 aperturam. nam a vobus oculos defendit ap /
 tos. quia nullo cooperulo sunt muniti ab infe /
 statione cimicum et muscarum. nam contra oē no /
 ciū dedit natura remedium creature (vt dicit /
 autē). et ideo data est ei membrorum leuitas et

cursus agilitas contra canes / et alias bestias /
 ipsum insequentes. data est etiam aurium p /
 ceritas contra muscas et canes iporum eius /
 oculos debiles infestantes / vt dicit idem. da /
 ta est sub pedibus multa pilorum villositas / vt /
 pili pedis carnositatez currendo a lesione de /
 fendant et sui leuitatem pedes in cursu nulla /
 tenus impedirent. Et ideo dicit aristo. li. iij. q /
 pedes leporis sunt subius pilosi quod in ali /
 is animalibus non inuenitur cura eius po /
 steriora sunt anterioribus longiora. quod fuit /
 necessarium ad facile corpus eius eleuandum /
 in cursu quando fugeret contra montes. vnde /
 difficilius capitur contra montes quam contra val /
 lem. et hoc accidit propter anteriorum aurium bre /
 uitatem. nam propter depressionē anterioris par /
 tis corporis contra vallem de facili cadit / nec /
 potest equaliter continuare cursum suū et ideo /
 vt in fugiendo videt casum cum descendit obli /
 que montis latera circuit. et put potest contra /
 montis altitudinem cura anteriora erigit / et /
 sepius canibus insequētibz sic illudēs euadit. /
 De leporibus autem (dicit pli. li. viij. c. lxx) /
 Leporū inquit plura sunt genera. nam in alpi /
 bus sunt quidam et siluis maioris quidē qua /
 ntatis et grossioris pili et velocioris cursus quam /
 ipsi qui cum aliis dicuntur. nam cum aliis lepo /
 res sunt parui et imbecilles / qui vnguibus ter /
 ram cōcauant. et foueas subterraneas / quas /
 inhabitant sibi formant. et sunt secunditatis /
 nimie. et sunt tot in quibusdam siluis hispa /
 nie quam aliquando eorum pro multitudine de /
 uastant messem / et puinae inducunt famem. /
 quorum fetus in baleannis insulis ita sunt acce /
 pti et etiam ipsi fetus sine matribz vix purga /
 tis viscibus / in esum ab incolis patrie aliu /
 muntur (et sequitur ibidem) arbelianus au /
 ctor est. quos sunt cauceme ad excrementa lepo /
 ri totidem annorum sunt etatis. totidem enim /
 sunt illius partis corporis foramina. quot au /
 norum amictus habuisse perhibentur. et ideo /
 dicuntur gignere sine mare et habere vtrumque /
 ferum. et ideo multi putauerunt leporem gi /
 gni et gignere sine mare. vt dicit idem. Sunt /
 autem lepores animalia ita fecunda quod vno fe /
 tu nascente statim nouo fetu altero vterus gra /
 uidatur. vnde vñle est animal quo ad esum et /
 etiam ad vestitum et quo ad multiplicem me /
 dicinam. nam eius coagululum valet contra ve /
 nenum. restringit venis fluxum. sanguis ei /
 mitigat dolorem oculorum (vt dicit pli.) et dy /
 as. nec inuenitur coagululum in aliquo anima /
 li habente in vnaque mandibula dentes nisi i /
 lepore. vt dicit aristo. et quapropter eius coagula

De animalibus

est vetustius tanto melius. ut dicit pli.

L De lince.
In a linchis est dicitur. quia in
luporum genere et numero nume-
ratur. est autem bestia similis lu-
po/dorsum habens maculis distinctum sicut
pardus. vna eius couertitur in gemma pre-
ciosam/que ligurius appellatur. et hoc repre-
sentat linc siue lincis. et hoc inuidens ac do-
lens qd transire debeat in humanum vsus. vi-
nam egestam abscondit sub humo. sed ibi ci-
nus in lapidem solidatur. ut dicit plinius li-
bro viij. c. xxxix. et si. xij.

L De limace.
Imax est vermis limi sic dicitur /
eo qd in limo nascatur vel ex limo
et ideo semper sordidus et immu-
dus habetur ut dicit Isidorus libro. xij. et est
vermis valde tardi motus in dorso semp ge-
rens concham duram infra quam se inducit
et est vermis communis. habens duo addita
meta ante os cum quibus viam querit et qua-
do aliquid aduersus senserit / statim conuulsa re-
trahit infra testam et velut infra dorsum sese re-
sumit. in corrupto aere et imbre maxime na-
scentur. tales vermes serpunt / quauis lento
passu ad arborum summitates carum grami-
na depascentes. vbiq; autem serpit post se
immundicie vestigium derelinquit.

L Upus. ut dicit Isido. quasi leo /
pos est dicitur / eo qd ei quasi leo
in virtus sit in pedibus. vnde qd
pede pressent non viuit. rapax autem est be-
stia et auoris appetens qui rabie rapacitans
quicq; inuenit trucidat. de quo dicunt su-
sticia vocem hominem perdere si cum lupus p-
or vident. et ideo subito tacenti dicitur lupus
est in fabula. certe si se percussus senserit / depo-
nit audaciam feritatis lupi. toto anno no am-
plius q. xij. dies coeunt. famem diu portant.
et post longa ieiunia multu deuorant. lupos
etiam ethiopia nutrit ceruice iubaros et ita va-
rios vt nullum colorem eis deesse dicunt buc
usq; Isido.) Pli. autem lib. viij. c. xxxij. Idē
dicit qd lupi affricant sunt meres et parui. qui
vero gignuntur in frigidis regionibus cor-
re sunt immores et magis asperi et feroces. Ari-
sto. li. ij. dicit qd in india est quidam lupus ha-
bens tres ordines dentium superius et inferi-
us. et habet pedes leonis et faciem hominis /

et caudam scorpionis / et vox eius sicut vox ho-
minis terribilis est sicut tuba. et est velox sicut
ceruus. et est valde seuis comedens homines
Item aristo. libro. vi. lupi tempore coitus sūt
feri. et quando habet canulos sunt magis ma-
li / sicut et femine canum. Item libro. vij. lupi
ferratos habent dentes et comedunt carnes.
et non comedunt herbas nisi quando infirma-
tur. quia tunc comedunt aliquam ppter medi-
cinam. nam quando lupus sentit se replem
querit quandam herbam et comedit ea vt euo-
mat quod comedit. Item libro viij. quando
fugunt ferunt filios suos secum. et cum exiit
de cauemis suis comedunt origanum et ma-
stican vt acuant dentes suos. Item idem de
eodem. lupus quando comedit est valde ma-
lus / et quando non habet famem quiescit mul-
tum. et est valde audax et valde diligit ludere
et si potest rapere puerum ludit cum eo et post
occidit eum et comedit. Et sicut dicit bomerus
lupus est valde vigil et multum timet ignem. et
dicitur qd si lapidetur considerabit primus ia-
ctantem lapidem / et si ille lapis nocuerit ei / si
poterit ipsum interficiet. si vero non nocet ei
si deprehenderit ipsum non multum ledet eum
sed parum quasi irascendo / deinde eum dimit-
tit. Et lupi quanto sunt seniores / tanto sūt de-
tiores et nocent hominibus / quia non pos-
sunt venari bestias propter etatem. et quia eo-
rum culmi iam sunt debilitati et viuunt lon-
go tempore / et eorum senectus deprehendi-
tur in dentibus / quia confringuntur in scne-
ctute. Item ibidem. sunt autem lupi duplitas
modi. quidam enim sunt quasi rotundi pili.
et quidam quasi longi. et illi sunt asperiores et
audaciores animi. et luporum interiora sunt
valde debilia. et de facili recipiunt corruptio-
nem quando vulnerantur. residuum vero cor-
poris eorum patitur nullas percussiones / et
habent magnam fortitudinem in collo et in ca-
pite. et vulnera que accidunt ex morfu eorum
sunt valde mala. quoniam exit ex eis virus et
curantur ista vulnera sicut morsus canis rabi-
osi. ut dicit idem aristo. Item idem libro. xij
os lupi est maxime apertum et maximus vigo-
rem habet in orificio suo / et est animal valde
vorax. Item de lupo dicit auicen. libro. vij.
sunt quidam lupi qui naturaliter habent ap-
petitum comedendi pisces et comedunt vitia
que de suis renibus eiciunt piscatores. et qua-
do si inueniunt quid comedat de piscatorum reliq-
tis vadunt ad retia et dilaniant ea. De lupis
aut dicit phisologus. qd luporum i pectore et in
gub? vigeraci. ore. i postenonib? no minime

collum reflectere non valet in vlllo mense nisi in maio quando fiunt tonitrua. cuius astutia est vt non capiat predas iuxta loca vbi nutrit fetus suos/ et tunc temporis venatur a remotis quando autem nocte prede gratia pergit ad ouile ne canes eius sentiant odorem vadit contra vntu. et si aliquo canu pes eius calcado sup aliquid strepitum fecerit/ ipsu pede castigat duro morsu oculi ei? lucet de nocte sicut lucerne. Et vt dicit solinus. multum amoris excitatum in cauda portat/ qd dentibus euellit qm rmet capi. lapides multu timet. vnde si quis duos lapides pariter colliserit lupus audaciam perdit. fugit si strepitus lapidum puenit ad aures suas. filios generat cecos quos tenerrime diligit atq nutrit. terra comedit quado multu esurit et aliquam predam no iuenit. Et capras volentes folia carpere in rubentis facilius rapiat/ sub herbis et folijs latitans se abscondit plus astutia q potentia oues decipit sed quado preualet si permittitur/ tota gregem strangulat et occidit. parte prede qua deuora re no pot in terra sepelit et abscondit. et quando esurit/ parte sepulcra extrahit et effodit. et lana ouis qua occidit inficit. na morsus eius ex lana tali vestem factam pediculosam reddit. (vt dicit Plin.) Item idem dicit aristo. tota specie natura luporum nature ouium aduersatur. vnde legi in libro q cordula facta de intestinis lupi adiuncta cordis curbare/ factis d intestinis ouis eas destruit et corrumpit sicut pluma aquile adiuncta plumis colube eas excoquat et corrodit si diu pariter in loco aliquo dimittatur. vt dicit idem. vide supra de aquila.

Mulus a molendo dicitur/ eo q iugo pilorum subactus / ducatur in giro molas (vt dicit Plin. li. xij.) Asserunt autem iudei q anaa nepos esau greges equorum ab asinis primo fecerit ascendi vt inde contra naturam mulorum progenies nasceretur (vt dicit idem) et ideo mulus sequens matris naturam asino est maior pulchrior et velocior. sed equo est pigrior/ deformior atq minor. vñ nascitur ex equa et asino mulus/ ex equo vero et asina burdo pcreatur. Et est mulus aial sterile et tamen eximiu ad labores vt dicit Plin. li. vij. c. xliij. Nuq autem bec animalia. s. asini et equa mutuo appetunt coniugia/ nisi etia in infantia lacte mutuo nutrita f. et ideo pastores pullos equorum subijciunt asinabus/ et asinorum pullos subijciunt equabus qm volunt tales creaturas ex disparibus pcreari. vt dicit idem. Item idem. mule ibidem calidius potu vini imbibeatur. Ex onagris autem et equibus nascuntur veloces mule pedes hñtes du-

ros et aptos ad cursu. sunt autem rugosi corpore et indomito animo sed generoso. qui autem sunt generati ex onagro et asina omnes preexcellunt. De mulo autem. d. aristo. li. vij. quanto mulus plus potat de aqua/ tanto plus proficit ei abus. Item li. xiiij. mulus non habet fel manifeste super epa. Item idem dicit li. xvi. mulus qui nascitur ex asino et equa non uenit generationi/ qm natura vniuersa. s. asini et equae est frigida. vnde frigiditas generantis dominat in generato. et ideo mulus est sterilis nec eius spermate aliquid generatur/ propter excessum frigiditatis in ipso dominantis. Item ibidem. accidit q corpora mulorum sunt magna/ qm superfluitas menstruosa transit in creacionem/ et abutur corporis. Sanctus autem quo natura non indiget/ exit eius superfluitate vesice idest cum vniua. et propter hoc non olfaciunt mule vinas mulorum sicut alie bestie habentes soleas. residuum vero superfluitatis transit in incrementum corporis et in eius magnitudinem. non impregnatur ergo mula nisi forte valde raro. mulus autem quoniam ratione sexus calidior est in aliquibus regionibus et regionibus forsan generat. sed generatum erit extraneum et occasionatum. sicut quod generatur ex equo et asino et est dignum omne tale esse sterile/ quoniam generatur contra naturam. bucusq aristo. libro. xvi. f. scdm ysa. autem in dicta. comes muli sunt peiores q comes asini ad nutriendum et digerendum cuius simus trinis et combustus restringit sanguinem. vt dicit dyas. si cum aceto fuerit temperatus vt dicit dyas. valet etiam idem simus contra ictus scorpionum.

Mus scdm Plin. est pusillus animal ab humo dicitur/ eo q ab humore terre nascatur. nam bumusq terra dicitur/ vnde et bumus. huiusmodi in plebiluino iecur crescit/ sicut quedam marina tunc augentur. que rursus de crescente luna diminuuntur. dicuntur autem mures forices eo q in modum sete rodant/ et presciant (bucusq Plin. libro. xij. mus autem scdm aristo. libro. vij. non potat/ et si potauerit morietur. animal quidem est gulosus et ideo cum modica esca decipitur/ quando odore eius gustus puocatur. eius vniua fetida est et contagiosa/ et morsus venenosus. cauda etiam eius dicitur venenosa. De murebus etiam dicit Plinius libro vij. c. xxvij. Sunt quidam mures potentes qui congregant pabulum in foueis suis et et in byeme abscondunt et latitant in caucinis. quorum palatum in gustu sagacissimu est. similiter nares habent sagacissimos in olfactu. in autumno

De animalibus

Masculus et femina spicas congregant et mutuo se onerant super ventrem. per caudam masculus feminam sic onustam ad speluncam trahit. quae eronerata et fasciculo in cauem collocato iterum redeunt ad laborem. et aggregato fasciculo masculus super dorsum se ponit. quae femina viciniam onerat et caudam eius ore comprehendens masculum trahit ad cauem. et sic onera deferunt vicibus alteratis. Item ut dicitur idem. multae diuersae sunt species. nam quidam murum viuunt in domibus. quidam in caueis. quidam in aqua. et flumibus. et extremis montibus commorantur. quidam autem in dormiendo dimidiat. quae per dimidium annum dormiunt. et per dimidium vigilant ut gires. qui sunt secundum plinius. quidam mures. Et quoniam mures sunt bestiae valde nocibiles in pluribus tamen vales sunt in medicina. nam ut dicitur plinius. li. xix. murum cum melle vel oleo auribus infillatur eorum sedet dolore. et si quod animal aures subintraverit. precipuum remedium est fel murum cum aceto tepido temperatum auribus infillare. simus eius secundum dyasculum. cum aceto tritus mundat allopicias. et custodit caput a casu capillorum. tritus etiam et cum vino in potu superius ventrem miro modo soluit. pellis eius recens calcaneo subducto. eius vulnera ad sanitatem perducit.

Mustela quasi mus longus est dicitur (ut dicitur Isidorus. li. xij.) nam telon grece longum dicitur latine. bec ingenio est subdosa. in domibus enim nutrit catulos. et eos fert de loco ad locum. sedem mutat ne eius nidus ab aliquo deprehendatur persequitur serpentes et fugat. mures odit et eos manducat. Et sunt duo genera mustelarum. aliud enim est siluestre distans ab alijs magnitudine. quae graeci locustas vocant. atque in domibus errans. fassa autem est illa opinio qui dicit eam ore comprehendere et aure pariter effundere (bucalus dicitur Isidorus. li. xij.) Passeribus et alijs paruis avibus insidiat et eorum ova transglutit. filios suos casu aliquo in latibulo lefos vel mortuos quadam herba sanant. imo ut dicitur suscitatur. ut dicitur plinius. nam comedit et eius succo se perimit. et tunc basilicam inuadit intrepida et occidit. ut dicitur plinius. li. viij. c. xij. f. ubi dicitur mustelarum virtus basilicis exitio est nihil enim deo nature placuit esse sine pari. cauem basilica facile cognoscit. quae subintrat ipsum interimit. Est autem animal multum dormiens et personam impingit. sicut gires. ut dicitur idem. Item idem li. xix. c. i. mustelarum inquit duo sunt genera. scilicet domestica et siluestris. et vniuersum fel valet contra aspidem. nam eorum pudenda multum fetent et serpentes fenidum pertrahunt. et eorum etiam carnes diamus valere contra venenum. mustela cobu-

na et cinere redacta adhibetur salubriter medicinae quae est conueniens contra litargicam passionem. unde si ex veneno aspidis aliquis incurrit litargicam. cinis mustele mundans aquae distemperatus vim soniferam dissoluit. ut dicit idem. Dicitur etiam eiusdem puluis valere contra fistulam. nihil enim illa res omnium infusa. natura sine in genibus causis genuit. ut dicitur ibidem. Dicitur et aristo. li. viij. q. mustela pugnat contra serpentes quae vterque mures comedit. et est animal velocis motus et flexibilis corporis ac valde mobilis et instabilis. odore sagax. dorsum habet rubeum et ventrem album. mutat autem colorem. nam in aliquibus regionibus aliquo tempore anni. tota pellis eius est candida praeter caudam. morsus eius maliciosus et virulentus. et eius vniuersa est fetida ad modum vitae muris.

Migale est modicum animal ad modum mustele gulosum rapax et dolosum nam cum dolo rapit quod postea ventrem committit. ut dicitur glo. super leui. xi. masuam se fingit. cum ei aliquis appropinquat ex timore sed statim mordet et venenum infundit. ut dicitur ibidem. De migale dicitur aristo. q. equos et mulos infestat. et eque pregnantis marie insidiat. pugnat contra serpentes. et tunc se amat nuda. ut dicitur idem.

Mus sic dicitur. eo quod muribus sit infestus. hunc vulgus catum a capite vocat. vel ideo sic dicitur. quia carat. id est videt. nam ita peracriter videt ut fulgore luminis. noctis tenebras superet unde a greco venit catus id est ingeniosus. ut dicitur Isidorus. libro xij. Est autem animal non determinati pilis et coloris. nunc enim est album. nunc nigrum. nunc flauum. nunc varium. nunc etiam maculatum in pedibus et in facie et in auribus leopardi similitudo. officium habens magnum dentes habet serratos et acutos. et linguam longam et flexibilem tenuem et subtilem cuius quibus bibendo lambit. sicut et alia animalia quae habent labium inferius superiori labio inaequale. talia enim animalia propter labiorum inaequalitatem potum non baurunt sed lambunt (ut dicitur aristo. et etiam plinius.) Est autem animal in suuente valde lasciuum et agile et iocundum impetum faciens ad omne quod coram se mouetur. ludicum calamo ante se praetexto. In se neacriter autem est animal ponderosum et multum somnolentum. cautiissime insidiatur muribus. et eos plus odore quam visu presentiens inuadit in abscondito ac venatur. capto mure cum eo ludit. sed finito ludo ab ipso deuoratur. tempore coitus quasi siluestris efficit et euagat

inter caros. amoris etiā tempore grauis pu
gra cum yronibus cōminatur/ & vnus ab a
lio moribus & vnguibz grauissime lacerat.
& tunc vox horrenda emittitur/ quādo ad pu
gram mutiam vnus ab alio prouocatur. be
sta sit seuisima quando siluestris efficitur/ &
in nemoribus cōmoratur. miores feras vt ca
niculos & lepores tunc venatur. quādo cadit
ab alto pedibus excipitur & vir per casum ali
quē leditur quando deorsū p̄cipitatur. simus
quē egerit valde fetet & ideo sub terra abscon
ditur/ & pedibz eius occultraf. quādo pulchrā
bz pellē quasi de ip̄a gloriās vagus efficitur
sed quādo pellis ei exurit/ tunc intra tecta cō
morat. sepe enim p̄ pellis pulchritudine capi
tura pellit: a quo decorat.

Quarta ē modica bestiola mul
tipes & alata/ & ideo quādoq; in
ter volatilia cōputatur. i tenebris
lucet vt candela/ & maxime circa posteroza. in
luce autem plena deformis est & obscura. ma
nus interficit tangenti/ & quāuis luceat i te
nebras tamen lucifuga ē. odit enim lucez & so
lūmodo de nocte ābulat. & onige cōtrariatur
que est lucipeta. vt dicit Plin. li. iij. c. de minu
tis volatilibus.

Quarta vt dicit Plin. asinus se
rus interpretatur. bos effrica ha
bet magnos & indomitos/ i deser
tis vagantes. singuli autē feminaz gregibus
presunt. nascuntibus masculis salant masca
li & testiculos eoz morfu detruicant/ quod ca
uentes matres in locis secretis eos abscondūt
vt dicit Plin. li. viij. ex onagnis & asinis dome
sticis velocissim asini generantur. aial autē est
liber & indomitū & lasciuū/ frequētare mōtes
& nemora consuetū & auz sit aial et se ibealle
& innocuū. solius fuge beneficio leonē supat
in beremo atq; lupū. Est aial valde panēs si
am diu expectans quousq; potus inueniat si
bi aptū. De quo dicit phisologus q. xvj. die
marci duodecies de die & tondez de nocte ru
git. per cuius rugitū equinoctiū apud aphros
discernitur. & dicit q. tonens semp rugit d die
quot dies habet horas/ similiter & de nocte.
vñ & siluarij in montibus affricę qui onagnis
babūdāt scdm numerū rugitus eoz/ numerū
horaz diez & noctū cōputant & diuersificant
Sagar & inuidus ē in olfactu. vnde quando
amore feruet/ & nescit vbi eius femina euaga
tur rupē ascendit/ & patulis nandus veniū at
trahit. per cuius statū vbi sit eius femina di
iudicat & discernit. In mōnibus altis & pascu
osis/ betas virentes quas multū diligit/ cū

diligentiā querere consuevit. quās cum inue
nent p̄re gaudio statim rudit. & nisi presense
rit bestia vel boiez ip̄sum venari cupientē. q̄
diu inuenit gramina virentia. a pascuis nō re
cedit. hominū frequentia valde odit/ atq; fu
git. solitudines & deserta multam diligit.

Quocentaurus scdm gl. sup ysa. ix.
Est animal monstruosū ex tauro
& asina p̄creatum. onos enīz gre
ce dicitur asinus latine. vnde est aial lasciuū
ad modū asini & centosum ad modū tauri.
Alio modo sentit phisologus. qui dicit eno
centaurū esse cōpositam ex humana effigie &
asina. nam ab vmbilico & sursum figuram ha
bet hominis & ab eodē inferus formā optinet
animalis. Duē rōni videtur concordare pli.
lib: vij. c. iij. Ludibria inquit mirabilia no
bis fecit ingeniosa natura. ad detegendū autē
eius potentia satis ad ip̄odigosas posuisse
gentes & posuit in. c. c. exēplū de multis mon
stris & pdigiosis bestiis quas india gignit. si
cut de fannis/ & fannis/ & de onocentauris/ &
de ypoentauris/ & huiusmodi. quas dicit eē
bestias humanā effigiem mentientes. Et alij
dicit centauris fuisse equites thesalon qui
p̄ eo q̄ in equis discantebant/ quidā vñ cor
pus equoz & hominū iudicabāt. vñ & centau
ros fuisse fictos asserūt. vt dicit idem lib: o. xi.
vbi agit de portētis. Dicitur enim centaurus
grece homo latine vnde centaurus dicitur ho
mo & a centauro per additionem dicitur onoc
centaurus. sic dicitur est/ eo q̄ in media homi
nis specie & in media asini eē dicit. sicut ypo
centaurus dicitur monstrum in quo hominū
equozumq; natura esse coniuncta putatur. vt
dicit Plin. ibidem.

Quarta vt dicit glo. super li. i. ysa. est
animal immundum nec sacrifici
is aptum. Septuaginta autē in
terpretes transtulerunt quasi beta semicocta.
eteri interpretes omnes sicut ouz illaqueatus
transtulerūt/ qui beb: aice dicitur tho. & inter
animalia imunda in lege reputatur. Est autē
bestia sicut mus aquatū/ vel sicut glīres qui
sunt quidam mures sic dicit/ eo q̄ somnus ef
ficiat eos pingues. hęc mevero tota dormiunt
& immobiles quasi mortui sunt in estate reui
uisant. Unde ouz est animal quod huiusmo
di munda assilatur. & hoc videtur tange
re littera ysa. & concordat cum pli. qui dicit sic
ouicem vocat egiptus feram que in ortu ca
nicale viij. lat. Junij quando incipit estas/
stat contra stellam & conuenit eam ac si vellet
adorare eam. & hoc facit cum steracrit. id est

tum post longam dormitionem euigilauerit
 Dedimatur hic ouis huius oricis scdm hoc fi-
 cur dicitur sonit foris et onis onicis et uul-
 modi. Scdm iuuenalem vero ouis est quedam
 auis pinguisima/ ita q sua pinguedine ebe-
 rat castellum. vt dicitur idem libro. iij. vbi dicit.
 Feculus ouis obessima ferro et supra quez
 loci dicitur expositores q est auis similis gal-
 line affricane. vel ipsa gallina scdm bratonez
 dicitur ouis origis. scdm regulaz grecasini. No-
 men in .r. donas in eis vel in gis. vt fer fecis
 lex legis gntiuu. Quatuor exceptis nix/ nor
 senexq supellet. vnde dicitur q ouis est idem
 asal quod in lege munduz reputatur quo ad
 esum. deuro. xij. vbi dicitur comedetis ouis
 gem et cameleopardulu. imundum tamen repu-
 tabatur quo ad sacrificiu. Plinius aut libro
 viij. c. iij. de animalibus somiferis dicit. cape-
 re in quaplurimas similitudines transfigurari
 tur. nam inter eas sunt ilices mirande pavi-
 tatis que super cornua vasta et magna quibz
 eorum capita onerantur saliendo de rupibus
 se excipiunt. Sunt et origes quorum villi con-
 tra naturam aliorum animaliu vertuntur ver-
 sus caput. Sunt et dame et pingresti/ et multa
 alia animalia his similia que alpes transmi-
 tunt et surus transmarini. vnde scdm hoc ouis
 origis est species capre siluestris/ et scdm ista
 significationem vt puto non sumitur in ista.
 vbi loquitur de animalibus qui somno dam-
 nabili sopiuntur. qz non bene conueniret me-
 thaphore/ cum omnis caprea scdm ansto. sit
 animal valde vigil naturaliter. pap enim dor-
 mit/ et de facili exatatur cum sit animal valde
 timidum. Et sic p alio animali suppoit ouis
 in deu. et pro alia similitudine in ysa. sicut di-
 cunt multi.

Ouis est molle pecus laniferu cor-
 pore inerte/ animo placiduz ab-
 oblatione dicitur/ eo q apud ve-
 teres in inicio non tauri sed oues offerebant
 in sacrificio (vt d. Isi. libro xij.) ex his quida
 bidentes vocantur/ eo q inter octo dices du-
 os altiores habent/ quas gentiles i sacrificio
 maxime offerebant. vt ibidez dicit Isido. vel
 dicitur bidentes quasi biennes idest duoz
 annoz/ quia talis erant etatis quando ad sa-
 crificiu eligebantur. Sed potius vocantur a
 duobus dentibus qui preeminet et auz qui-
 bus nasci dicuntur. Dic bidentis huius biden-
 tis dicitur. vt dicitur beda. De ouibus autz di-
 cit ansto. li. v. q pariant vsq ad octo annos.
 Et li. vij. si impregnentur oues versus ventu
 septentrionalem faciunt mares. et si aduersus

meridionalem tunc femine nascuntur. et qua-
 les vne fuerint sub lingua ouis talis coloris
 erit fetus. quere supra d agnis et arietem. et qua-
 do oues senes mouentur ad coitum in aliquo
 tempore determinato/ dicunt pastores q est si-
 gnum bonitatis in eis. et si iuuenes sic moue-
 tur dicitur q est signum future pestis in ouis
 bus in anno illo. Item ansto. libro vij. oues
 impregnantur bibendo aquam. et ppter hoc
 dant eis pastores comedere sal vt plus bibere
 res impregnentur/ et magis sane conseruatur.
 Dant etiam eis i autumno cucurbitas paratas
 cum sale ad multiplicatione lactis/ et tunc flu-
 it plus lactis de mamillis. et oues impingit
 nantur lentacula cum sale. et si oues per triduz
 abstineant a cibo/ et post accipiant abuz mul-
 tum impinguabuntur. et in estate valet eis a-
 qua septentrionalis frigida et in autumno aqua
 meridionalis tepida. et iuuat eis pastus in fi-
 ne diei et motus. per nimia eius itanera et per-
 forates labores macrescunt. et pastores cogno-
 scunt que possunt pari byemem/ et super quas
 inuenitur glacies/ et super quas non. et que ex
 eis est debilis a se non erant glaciem nec re-
 pellit. et carnes ouium sicut et alioz quadru-
 pedum que in loco multum aquoso nutriun-
 tur sunt male. et que habent caudam longam
 minus partuntur byemem q que amplam. et
 que habent pilos paucos et crispas grauiore
 byemem partuntur. et lana ouium quas come-
 dit lupus infatur. pannus vero inde factus
 recipit pediculos. Item idem libro viij. i ouis
 bus plus habundat purato intellectus q in
 alijs animalibus quadrupedibz/ et nocet eis
 tonitru. et si remanserit vna sola/ et fuerit imp-
 gnata abhorret pre timore forsan. Item dicit
 plinius libro viij. c. xlvij. tonitrua inquit soli-
 tarijs ouibus inferunt abortiuu. remedium e-
 st vt in vniuz pariter congregentur. quere supra
 eo. sub lfo. a. de arietem et d agno.

Pantera vt dicit Isidorus lib xij.
 sic est dicitur/ siue quia omnium
 animaliu est amicus excepto dra-
 cone quem valde odit. siue quia societate sui
 generis gaudet/ et ad eandem similitudinem
 quicquid accipit reddit. pantera enim grece/
 totum dicitur latine. Est autem bestia minus
 orbicularis superpicca/ ita vt ex macularum
 nigrarum et albarum est flauaruz varietate to-
 ta eius pellis oculata exterius videat. vt di-
 citur idem. De bestia vt dicit Isido. sciel tantu
 modo parturit/ cuius cause ratio aperta e. na-
 cum in vtero matris conualerint catuli/ et ad
 nascendum iam receperint vires odiunt matres

lacerantq; vnguib; matris aluum tanq; suo partu resistente. vnde r mater partum di-
 mitit/dolore vtri compellente (r ideo dicit
 pli.) animalia cum acutis vnguib; frequen-
 ter parere no posse na mouentibus se canis
 vngate immiscus sut matricis (bucisq; Ipsi-
 do. lib. xij.) De pantera etiā dicit pbisologus
 pantera inquit odit draconē/ r draco ipsū fu-
 git. cū autē comederit r saturata fuerit se reco-
 dit in spelunca/ r dormit r tūne fere per tres
 dies. post triduu vero a somno surgēs emit
 tit vocē. r ab ore ei? exiit odor aromaticus su-
 pra modū suauis. ppter cuius suauitatē ipsū
 oīa animātia sequuntur. Solus autē draco au-
 diens vocē eius timore perterritus fugit in ca-
 uenam/ neq; ferens odorē/ in semetipso des-
 fiat r torpescit. odorē. n. eius reputat p vete-
 neno. De panteris autē dicit pli. li. viij. c. xviij
 pantera sicut r tigris maxima color r macu-
 larū varietate decoratur. alia animalia ppro
 colore gaudent. Sunt tamen leones nigri in
 sinia/ qui panteris in candidis maculis sut si-
 miles. In colore autē vario pantere r tigris/
 oīa animalia quadrupedia sollicitantur vide-
 re eos sed timore capitis terretur. quāobres
 caput occultant/ r pulchritudine relique par-
 tis bestias ad se inuitant/ r sic inuitas ampi-
 unt r manducant. Et quāuis sit bestia valde
 seua tamē illis qui sibi in aliquo subueniunt
 nullatenus est ingrata. vt sibi exphicatur idem
 pli. de quodā q; liberauit canulos pantere col-
 lapsos/ in quandā foucā quē pantera eduxit
 extra solitudinē/ leta r blandiens. vt sibi gra-
 tias referre facile appareret.

Pardus vt dicit Ipsi. est bestia ve-
 locissima colore vario orbiculata
 vt pantera/ pcepit ad sanguinē
 r saltu nūit in montē/ r habet talem dispositi-
 onem sicut pantera. nec bz ab eo aliaz dnam
 nisi q; pātera habet maculas albiores (ita di-
 cit pli. li. viij.) De pardo autē dicit aristo. libro
 viij. q; quādo pardus infirmatur comedit hu-
 manū simuz grā medicāne. r ideo venatores
 suspendunt stercus super arborē/ ad quā duz
 ascendit a venatoribus interficitur. Est aīal
 libidinosum r coit cū leena/ ex cuius adalte
 rīo generatur leopardus. quere supra de lee-
 na. pardus capris canis nimis est seuis. vt
 dicit glo. super osee. xij.

Pilosus sicut inuit glosa. super ysa-
 xij. monstra sunt ad similitudinē
 boiuz r dicuntur siluestres homi-
 nes qui r sanri dicuntur. Ipsi. autē li. viij.
 c. vi. dicit. pilosi sunt qui grece pauide/ latine

incubi appellātur. siue minuti ab ineūdo di-
 citur passim cuz animalibus. vnde incubi dicitur
 tur ab incubendo idest cocundo. Sepe enim
 improbi existunt mulieribus r earz peragunt
 concubitu/ quos demones gallidusios ap-
 pellant. quia sepius banc immundiciāz pera-
 gunt. quē autem incubonem vocant/ hinc ro-
 mani famū vel ficarium vocāt. Item dicit pa-
 pias. pilosi a grece pauites/ a latinis incubi
 vocantur. quoz forma ab humana effigie in-
 cipit/ sed bestiali extremitate terminatur. Idē
 dicit glo. super ysa. xxxij. sed idem dicit alia
 glo. q; pilosus dicitur simia. Est autē bestia
 monstruosa pilosa multum r villosa/ figuraz
 humanā in multis representat. quere infra de
 simia.

Pigargus est animal mundū quo-
 ad eluz. vt patet deu. xij. r ē ani-
 mal cornutum r barbarum sicut
 bircus. minus ceruo/ māius birco. vnde simi-
 le est birco ceruo/ sed longe minus. quere infra
 de tragelapho. rumiat sicut bircus. fundit vn-
 gulā sicut ceruus. r est animal agreste magne
 velocitatis nemora habitat r deserta. Dug-
 autem dicit q; pigargus est auis parua r de-
 pressa. vnde dicitur a pigo q; est depressio. s; in
 deu. supponit p animali quadrupede/ qd
 est simile birco ceruo. vt ibi inuit glo. nec aspe-
 rantur sibi prima sillaba. vnde cum. b. non de-
 bet scribi/ quidam scribunt pbilargum s; ma-
 le. vt pz in libris correctis.

Pignei sunt homines parui stam-
 ra cubitali/ quos greca acubito pi-
 gneos vocant. bi montana indie
 tenent/ quibus vicinus est oceanus (vt dicit
 papi.) Sed dicit aug. sic. pignei tantum se-
 incubitales sunt/ qui tertio anno perfecte sū-
 eratis. vij. senescunt. Dicuntur autem pugna-
 re cōtra gnies a quibus amati ferro aliquo-
 tiens deumuntur. De pigneis autē dicit pli-
 nius libro. vij. c. iij. pignei ceruos/ vt sunt do-
 drantes non excedentes salubri celo semper
 veniant. habitant in terra temperata monti-
 bus compositis ex parte aquilonis quo gru-
 es infestare fama est. qui in cadentes anctuz r
 capranuz doris amati sagittis verno tempo-
 re congregato agmine ad mare descendunt.
 r oua r pullos guum pro vrbus destruunt
 r consumunt. r hanc impedionem faciūt tri-
 bus mētib; quod si nō facerent/ futuris au-
 um gregibus resistere non valerent. De pēnis
 autem carum r ouorum putaminibus sibi ca-
 sas faciunt. vt dicit idem. r subdit aristo. in
 quit in cauemis viuere pigneos tradit.

De animalibus

Porcus ut dicitur Isi. li. xij. spurcus dicitur. In gurgitibus. se fecit et luto immergit limo se illinit. et in locis fecundis requiescit. unde et oratus. et amica luto sis. hinc spurcus vilis et spurcius nuncupatur cuius pilos fetas dicimus / cui quibus furo res consuunt fowlares (ut dicitur idē). Sūt autē porci quidā domestici. alij siluestres. masculi autē inter domitos dicitur verres / eo quod grādes habeat vires. femine autē dicuntur sues quāsi pasca subigentes. i. subacta terra cibaria exquirentes. Inter siluestres masculi dicitur apri. l. feri. ut dicitur Isi. De porcis autē dicitur plini. li. vij. c. li. porci nascuntur dentati. ut tradit viginti dies mares nō ultra trimatum generat. porcis amisso oculo cito extinguit / vsq. ad. xv. annos vel. xx. vivere pōt. multas firmitatibus subiacent porci / et quādo infirmatur obliquū tenet caput volutari in luto. pl. iacent in latere dextro quā si leuo. pinguescunt. xl. diebus. s. magis si in principio saginationis. mediā per triduum patiuntur. mutuo se diligunt. mutua voce noscant. unde vno clamore omnes occurrunt / et ipsi p. vinctus iuuare satagunt et pterdunt. Domestici ppria hospitā domosq. petere discunt et ad eas enā sine duce redire de vesperis sue uerūt (ut dicitur idē) eūdo et tacendo grūtiū / et dūz dormiant maxime si fuerint bñ pingues Sūt autē porci fortioris somni in maio / quā in alio tpe anni. et hoc accidit eis ex fumis p. calore ymale resolutis ab humoribus in hyeme in ipsoz corporibus cōgregatis / et tō tūc suāuius dormiūt et diutius ppter resolutos mulcebres fumos ipsoz cerebrū tunc tps suāuiter opilantes. in estate vero / et si multa sit humor. resolutio / foris tū fit eorū dē cōsūptio et defecatio / ppter excessū estimalis caloris. et non fit tanta humor. generatio qui sūt cā somni. ppter quod nō tantū dormiunt in estate quātū in vere. ut dicitur auicē. In autūno autē et in hyeme sunt humores cōpacti ex frigiditate aenis eoz forinsecus cōstringente / et ideo pauca fumi tūc tps resoluunt / ppter excessū frigoris humores in corpore cōpungentes (ut dicitur idē) Ansto. autē dicit de porco lib. ij. porcus nō cūcit dentes oīno / et masculus plurimū dentū quā si femina. Itē ansto. li. ij. porcus saltat post octauū mensē. et femina parit p. annū. et quod generatur ex spermate mans ante vñū annū / est debile valde etc. Itē idē. porcus hz consueiudinē / quā si coheret prius cū aliqua tūc sui filij sunt pauciores et secūda / et mino nis corpis. et quā si porca virgo prius fuerit ipse gnata parit filios mino nis corporis. porca si

fuerit multū pinguis / erit eius lac pauca post eius partū. et meliores sunt filij qui nascuntur in hyeme / et peiores qui in estate. et meliores sunt filij qui generantur in iuuetute / quā qui in senectute. porcus autē cū ipinguat / pōt coire oī tpe nocte et die / et magis in mane. Itē li. vi. cū parit porca / prius filio primā dat mām illam. veris multū appetit coitū / nec dimittit mater saltare super eā quousq. dedinent auriculae / et multū est ordeū bonus abus porcis quādo debet generare marie decoctū. Itē li. vi. porcis accidit triplex infirmitas. vna que dicitur brancos / et apostema in auricula et in mādibula / et sepius in pedibus. et caro que ē in illo loco corrūpitur / et transit paulatim corruptio ad carnē vicinā / donec veniat ad pulmones. et tunc suffocat spū et expirat. augmentat hec infirmitas subito / et pastores porcoz quādo prius cognoscūt infirmitatē prescindūt mēbrū in quo ē infirmitas. nō. n. curari possunt sine incisione Alta autē accidit eis infirmitas que dicitur dolor et pōderositas capitis / et ex ipso morit ps maria porcoz. Alta infirmitas ē fluxus vcris et vix hz remediū / quā interficit in tribus diebus / et quando porci sunt grossi / tunc eos comedere mora allicit. et iuuat eos balneū quando aqua eius fuerit multū calida et minuuntur venę sub lingua eius. Itē abus diuersus ipinguat porcos / et quidā cū inflant / et quidam generat carnē / et quidā pinguedinē. et tā porci quā porce delectatur comedēdo glādes / quia eaz tēperat carnes. tamē si porce comederent multū de eis abhorrent sicut oues. murra a / lia refert de eis ansto. quere de apio. et infra de sue.

Pediculus conis est vermis a pedibus sic vocatus (ut dicitur Isi. lib. xij.) plus enim pedū motu quā motu ledit cutem. et humidis et corruptis vaporibus intercutancis per poros resudantibus generantur (ut dicitur constā. in viati) sepe inquit pediculi et lendes nascuntur in capite vel in cute et purgationibus quas natura efficiens facit consumere inter cutem et carnem. Super quem locum dicitur exposito. quidam pediculi ex humore sanguineo generantur. et sunt rubei et grossi. quidam ex flegmatico / et sunt molles et albi / quidam ex coelestico et sunt citrini longi veloces et acuti. quidam ex melancholico et sunt illi cinerei coloris idest subnigri et macilentii et motus tardi. vbi autem est nimia pediculi et lozum multitudo in corpore multum in plethorico et corrupto signū solet esse corruptiois generalis / ut morpheus sine lepre. ut dicit idem

Contra pediculorum autem modestiam va-
let capitis frequens ablutio. pectinatio et me-
dianalis mundificatio (nam ut dicit cōstan.
argentum vitū cum cinere salicis eos necat/
et hoc precipue si ex calido humore generantur
Idem facit litargium idest plumbum vsu-
cum oleo et aceto. si vero generentur ex humo-
re frigido valet scapifagia/auripigmentum
cum oleo et aceto. similiter aqua marina et sal-
maria cum aceto. scdm autem differentias na-
turas animalū sunt in eis differentie pedicu-
lorum. ut patet in porco cuius pediculus dicitur
vsia sic dicitur/ quia vit. nam vbi mordet a
deo locus ardet/ ut ibi vesice fiāt. ut dicit idē
Isti. libro. xij. quilibet autem pediculus tan-
to acius mordet et ledit/ quanto plus macre-
scit.

Pellervemis est modicus molestus
hominibus maxime et infestus a
pulvere dicitur eo quod a pulvere po-
tissime nutriatur. ut dicit Iulius. li. xij. Est au-
tem vemicalus mire leuitans non cursu sed
veloci saltu/pericula euadens et effugiens. et
pore frigido pigrescit/ vel deficit estiuo tem-
pore insolefcit. quāuis autem non sit de ani-
malibus que procedunt per manifestam se-
cus cōmitionem. multiplicat tamen suā spe-
ciem per ouationem. quia oua quedam in se gi-
gnit/ ex quorum cōmitione vel emissionē vni-
cus puler multos producit. unde puler albus
quidē nascitur/ sed quasi subito in nigredinē
cōmutatur. sanguinem appetit et carnem cui in-
sidet terebrat et perfodit. liquidiorē partem in-
tercutanei humoris suggit. et in parte corpo-
ris cui insidet sugendo sanguinē rubicundū
vestigium derelinquit. dormire volentes acri-
morsu iperit. nec eriaz regibus si eorum carnes
paruus puler tetigerit/ qui eos molestet/ par-
cere cōsuevit. eius siquidē absinthium est vene-
nū. Similiter et folia persicorum ut dicit cōstan.
colloquuntur ad valet contra pulices si trita et mi-
tra cum aqua per loca vbi habundant pulices asp-
gantur. Similiter et folia absinthij/ quia ut di-
cit eorum odore et sapore moriuntur. propter salu-
velocitate/ de facili non capiuntur. in calore cō-
tra tepus pluuiosum acius mordet puler

Rinoceron grece latine cornu in na-
re interpretatur. Idē est monoe-
ron idest unicomus/ bestia. scilicet se-
uissima sic appellata/ eo quod vnum cornu in me-
dia fronte habet. quatuor pedum ita acutum et va-
lidū/ ut quicquid iperit/ aut ventilet/ aut per-
forat (ut dicit Iulius. li. xij.) Nam cum elephante se

pe certamen habet/ quē vulneratū in ventre pro-
sternit. tūc autē est fortitudinis ut nulla venā-
tū virtute capiatur. Sed sicut asserunt qui
naturis rebus scripserunt virgo puella. proponitur
que venient sinū appetit. in quo ille omni fe-
rocitate deposita caput ponit. sicque soporatur
velut inermis capitur/ et interim ita culis ve-
natoris (bucisque Iulius. li. xij.) De super Job
addit in moralibus ad iā dicit. rinoceron in-
quit fera est nature omnino idomite/ et si quo-
modo capta fuerit tenen nullatenus possit. ipa-
tensque ut dicitur illico moritur. De rinoceron
te dicit plinius. li. viij. c. xxi. rinoceros in nare ha-
bens cornu idest in media fronte supra nates
hostis est elephantis. unde suum cornu limat
ad sara et acuit. et sic preparat pugnet/ et in di-
micatione alium impetit elephantis quem sat-
partem corporis esse molliorem/ longitudo
inest ei ut equo sed cura multa breuiora. cor-
poris etiam bureus sicut innotuit idem libro. viij.
c. xxi. huiusmodi fere multe sunt species. scilicet
rinoceron/ monoceron/ egliceron. Est autem
monoceron ut dicit idem. fera asperissima simi-
lis equo in corpore/ et ceruo in capite/ pedibus
elephantis/ cauda apro/ mugitū emittit graue
vnum cornu nigrum eminens/ in media fron-
te habet. duorum cubitorum hanc feram vi-
uam negant capi. Egliceron species dicitur
esse unicomis. et dicitur latie capricornus/ ab
egla quod est capra et ceros quod est cornu.
animal est pusillum simile hodo/ acerrimum
nimis. in media fronte vnum gerens cornu.
Item dicit plinius ibidem quod in india sunt
unicornes boues habentes cādidas maculas
et solidas ungulas sicut equi. Sunt et asini qui
dam indici unicornes. ut dicit aristoteles. auicenna.
et plinius. qui sunt sic dicit/ eo quod vnum in fronte ha-
bent cornu inter aures. residuum autē corporis
iporum simile est corpori onagrorum siluestriū
asinozum. sed talis monoceros est minoris
audacie et feritatis quam sint alij unicornes. et di-
cuntur monoceros a monos quod est vnus et ce-
ros quod est cornu quasi in capite gestens cor-
nu vnum. et deditur hic rinoceron huius ri-
nocerontis/ rinocerontis et c. similiter deditur
tur monoceron monocerontis monocerontis.
Inuenitur autem rinoceros et monoceros et
tunc dicitur rinocerontis in geniuo. et sic de
alijs.

Rana a granulata vocat sic vocata
eo quod rane strepitū et sonos vocat i
portūis damonibus reddūt i palu-
stribus vbi generat ut d. Iulius. li. xij. c. iij. pisab?

De animalibus

Eramis aut quedā sūt aquatice quedā palustres/ quedā rubere. de quibus supra dictū est in littera. b. de buffone. Alie calamite/ que si sunt vocate. qm̄ inter arundines habitant et frutices. vnde et in calamis conuersantur et sunt valde panie et videntes et mute sine voce. Alie sunt egredule rane paruule in sicco vel i aquis morantes vnde sic sunt nūcupate. Est autem quedam species rane que missa in os canis facit eum obmutescere/ sed hoc multi negant (vt dicit Isid. li. xij.) Aristo. autem dicit de rana li. iij. q̄ habet linguam ppriā/ quoniam antenus lingue sue applicatur ori suo et quasi ligatur/ sicut extremitas lingue piscis h̄ posteriorius et interiorius accōcauū linguā habet ab solutam. et ppter hoc habet rana linguā ppriam et est coar. et nō facit hoc nisi in aqua rānū et pprie masculus tpe coitus quādo clamat feminā. quia quodlibet animal habens vocem vociferat et clamat tpe coitus. rana autem multiplicat vocem quando ponit mandibulam inferiorē equaliter in aqua / et extendit superiorē et per extensionis conatum duarū mandibularum. lucent eorum oculi sicut candelae et hoc de nocte/ maxime quia coeunt de nocte plus q̄ de die. et omnes pisces nutriūt pullos suos ppter ranam (vt dicit idem lib. vij.) quando autem primo in aqua formantur rane videntur totaliter esse caput cum quada extremitate dependente ad modum caudae. deinde dilatantur totaliter in vētre. sublater cauda crescunt ei pedes. et ipsa rana in animal quadrupes transformatur. mouent omnes rane ppter buffonem vel rubetam ponus saliendo q̄ gradiendo. nam vetus rubeta raro saltat. rana igitur aquosa est seu paludosa/ clamiosa/ timosa/ venterosa/ timorosa/ sub vētre maculosa/ venenosa. et ideo abominabilis hominibus/ et maxime odiosa/ in terra viuit panter et in aqua.

Salamandra vt dicit pli. libro .x.c. li. vij. est similis laerte in figura. nunq̄ apparet nisi in magnis vrbibus. deficit autem in sereno/ et tantus ei est rigor vt ignem tactu eringat sicut glacies salniem lacteam ore euomit/ que si hominis tetigerit corpus toti defluunt pilī. et qd̄ tactus est corripitur et in colorem turpē cōmutatur. Salamandra itaq̄ est genus lacertuli siue stellionis animal pestiferum et summe venenosum. nam (vt dicit pli. li. xij. c. iij.) fructus arborū inficit. aquas corripit/ ex quibus si quis comedent vel bibent mox necatur. sed si salina eius pedem tetigerit/ totū hōies inficit et corripit.

et quāuis tanta sic in salamandra vis venenī a quibusdam tamen animalibus manet loco abi. inter medios ignes viuit sola aialium (vt dicit idem imo incendium ignem extinguit. et est genus salamandre cuius pellicis est villosa et pilosa/ sicut pellis vituli marini/ ex qua sunt aliquando cinguli ad vsus regū qui post longā vetustatem in igne picei nō exuruntur/ sed post diurnā inflāmatōem illesi et purgati quasi renouati ab ignibus extrahuntur. et ab illa pelle sunt lignina in lampadibus et lucernis/ que nullo incendio corripuntur quere supra in littera. a. de anguīū diuersitate et inuenies ibi de hoc verme.

Anguiffuga est vermis aquatilis sic dicta/ eo q̄ sanguinē diligit atq̄ suggit. porantibus insidiatur cū illabitur faucibus vel vbi vsquam adhaerit sanguinem haurit. et cum nimio calore maderit/ et omittit quod hausit/ vt de nouo recentiore suggat (vt dicit Isido. libro. xij.) Vermis est colore subnigri quibusdā virgulis rubeis distinctus/ corpore mollis/ oblongus et flexuosus/ os habet triangulū et in ore fistulam cum qua sanguinez suggit. venenosis insidet. et ideo quando debet apponi membro causa medicinae/ primo debet inuolui in vtraque et in sale/ vt sic compellatur euomere si qd̄ forsā hauserit venenosum in aqua tepida. et tempore calido atius membro se applicat ad suggendum.

Stellio nomen sumpsit a colore. Est enīz bestiola tergo depicta lucentibus guttis in modū stellae quo dicit ouī. Aptumq̄ colorū nomen habet varijs stellatis corpore guttis (vt dicit Isid. li. xij.) vbi subiungit. stellio autē adeo scorpionibus cōtrarius vt viso eo pauore bis afferat et torporem (pli. libro vij.) dicit q̄ stellio maxime de rore viuit/ et quāuis sit aial pulcherrimū et depictū multū tamen est venenosū q̄ (vt dicit pli. li. xij. c. ij.) ex stellione pessimū fit medicamentū. nā cum fuerit mortuus in vino faciem eorū qui bibunt lēngine abducit ob hoc eū in vino vnguento necant qui forme animalū dent meretriciam/ cuius remedium est ouī vitellum mel et vitum. fel stellionis trinum in aqua mustelas dicitur congregare. et est stellio genus lacerte reptile et quadrupes habēs pedes largos et digitos salfos ad modum manus/ q̄b̄ repit ad domorū et murozū rimas in quibus facit cauemas suas. et mutat spoliū suū in .i. necant sicut serpens. vt dicit idē. et latitat i byeme i cauemis et habet visus eius

In vere autem exiens de caucema sentiens de
 fecrum visus mutat locum / et querit sibi locū
 et caucemā ad orientem. et continue aperit oca
 los contra solis ortum / donec in oculo desic
 ceat humor et cōsumatur nebula que oculis
 caliginē inducebat. Sup. puerb. aut li. c. xxx.
 inuit glo. q. stellio est animal velocissimū et
 tamen non pēnatum. sed tantū velocitate pe
 dum repit et scandit ad sublimitatem domo
 rum ac murozum.

Serpens est dicitur / eo q. oculis
 serpit accessibus. non gradif pu
 blice et aperte / sed squamāz nisi
 bus repit occulte (vt dicit Isido. lib. xij.) de
 cuius natura nō psequor. q. ibi supra in li
 tera. a. vbi agitur de angue omnia sunt pluri
 ms explanata. tamen quasdam notas pprie
 tates et vulgatas bic breuiter inferere non p
 gebit. Dicebat ioan. de sancto egidio de ser
 pente sic. formidat nudū. dicit enim q. insilit
 in vestitū. spiritū hie sibi venenosum q. salua
 icuni hoīs venenū est serpenti. pugnat p ca
 pite in quo dī esse sedes cordis carne frigidā
 habere dī. q. frigide est nature. pectore vtre
 incedit. hoc dicitur q. rectis nō graditur anu
 lis s. singulis serpit. se renouat. loca muāda
 lingit. id est loca putrida. obumbrat / id est lo
 ca vmbrosa amat. respicit oblique / q. laterali
 ter nō directe. transfigit aculeo et dente. fleat
 in se / q. toruosus est et non rectus. abscondit
 lepra / q. comeditur ne talis infirmitas reue
 letur. non cessat vertere linguā / q. serpens sp
 mouet linguā ex vi veneni. esurit et panē. diu
 enim sustinet famē. claudit suā aurē ne audi
 ar incantantē. vnoq. venatur. sibilat anteq
 mordeat. interimit omne quod mordeat. auis
 hostis / q. statū iterem it eas. tacta resumit / q.
 venenum quod eijāt iterato resumit.

Simia grece a suppressis nanibus
 est vocata. vnde et simias dicim?
 eo q. suppressis nanibus sunt et fa
 cie feda rugis turpiter follicāibus. alij dicūt
 simias a similitudine rationis noīatas / q. in
 multis actus hoīs imitantur. sed hoc est fal
 sum vt dicit Isido. li. xij. (et subdit) simie sūt
 elementoz sagaces noua luna erulāt media
 et caua mstantur. quādo hz duos fetus / fetū
 quē plns amat in brachio suo portat quē ve
 ro nimis diligit bumeris gestat / quādo sibi i
 stat necessitas fugiēdi. Cum vero arctatur ab
 insequente fetuz brachijs portatum projicere
 cōpellitur / et alio qui bumeris insidet pressa /
 tardior ad fugā redduntur. et ideo a venatore fa
 cilis et citius preuenitur. Simiaz aut quin

q. sunt genera. vt dicit idem. et quibus circo
 penici caudas habēt. simia. n. ē cū cauda / quā
 quidam dimā vocant. Sunt et alie que cno
 pbale sunt dicte / q. facile canibus sunt simi
 les sed corpus habent simiaz. Sunt etiā spi
 ge villose / comis et māmīs pminētibus fa
 ciles ad feritatis obliuionem. Sūt et satiri fa
 cie ad modum grata et gestulantibus moti
 bus iniqui. Sunt et callitrices que toto pe
 ne aspectu a ceteris distant. naz in facie sūt p
 ducta barba et lata cauda vt dicit Isi. Itē di
 cit pli. li. vij. c. liij. vbi dicit simiaz genera fi
 gure hoīs sunt prima. caudis inter se disti
 guūtur. mira solertia visa singula facere nū
 tur. vnde calcare se solent calcis a venatori
 bus ex industria derelictis / et sic facile capiun
 tur. nam dū se volunt calciozum ligamentis
 constringere / et calcamenta prout viderant a
 venatoribus facere suis pedib? coaptare an
 teq. possit se a calcioz vinculis expedire a ve
 natoribus sepissime capiuntur. Item pli. ibi
 dē simiaz erga fetū est maxima affectio. nam
 mansuete et mansueface intra domos catu
 los quos paritū / oibus demōstrāt tractatq.
 gaudent et gratulantes et sibi applaudentes
 cognoscunt (bucsq. dicit pli.) dicit tū idem
 libro eodem. c. xij. sunt in idia simie toto cor
 pore candentes quas indi oiset capiunt et ve
 nantur. De simia aut dicit auicē. li. ij. comuni
 car simia in forma cum homine / et in pilosita
 te cum lupo. et sunt alique simie prauoz mo
 tuum atq. morum / et earum dentes sunt sicut
 dentes canum / et morus maliciosus / et maxi
 me illaz que habent caudas. Alie aut sūt vil
 lose anterus preter facies / et taliū dentes sūt
 sicut dētes hoīs / et alia bīt sicut hō / et oculos
 subuifos / et asperos / et acutos. et māmās i pe
 ctore / et manus et pedes et digitos sicut hō. et
 pōt ābulare super duos pedes / q. hz calcane
 um. et ei imitentur sicut hō. et bechabēt pauca
 aialia / preter hoīem / et maxie quadrupedia.
 vt dicit aristo. In vulua autem assimilat mu
 lieri. et virga masculoz est sicut canis / et interi
 ora eius sunt sicut hominis (bucsq. auicē)
 hec eadem dicit aristo. libro. ij. vbi dicit. sunt
 aialia cōmunicantia in natura hominis qua
 drupedia. vt simia et c. vnde recitat omnia su
 pradicta. Est itaq. simia bestia monstruosa /
 tamen hominis nature representatiua / disci
 pline susceptiua. vnde ad saltanduz et varijs
 modis ludendum informatur. bestia siquidē
 est indomita et maliciosa ex natura. sed vei be
 ribus et catenis per violenz edomaf. nū
 co opprimif siue blocco / nec libere discurrere

De animalibus

pmittit. vt et isoleria repmaf. abis oib? ves
scitur 7 in mudiis delectatur. ppter qd i boiuz
capibus vernes quent/ quos inuentos in
os. plicere si dedignatur. Simcaz comes de
siderat leo/ qz eius esu di coualescere quan
do grauitur infirmatur. vt dicit Jsi. 7 pli. que
re supra de leone.

Sirena sirene vel sirene dicit
mostru marinum qd dulcedie sui
cans trahenautas ad penailuz
vnde di a sirene quod e tractus. vt. d. bug. Bl.
aut sup ysa. xij. g. dicit sirene sut serpentes cri
stati 7 alati. alij aut dicit q sunt pisces mari
ni in specie muliebr. Papi. aut dicit sirene
sunt dracones magni volates 7 cristati. vt qd
da putat. yfido. aut. li. x. vbi agit de porten
tis dicit sic. sirenes tria dicitur fuisse. ex parte
virgines/ 7 ex parte volucres vngulas 7 alas
habetes. quaz vna voce altera nbia/ tertia li
ra canebat. q illecos nauigates sub spe can
tus ad naufragiu pertrahit. sedm veritate au
te meretrices fuerunt que trahentes/ ad egesta
te ducebant. fite sut pducere ad naufragiu na
uigates. Dicit aut Jsi. li. xij. in arabia sut ser
pentes cu alis que sirene vocatur que plus cur
rit q equi. 7 dicitur volare quoz virus tantu
e vt au mors q dolor senat. De sirena aut dicit
pbisologus. sirena e monstru marinum ab
vmbilico sursum habes formā virginis inferi
figurā piscis. hec balua in tepestate gaudet. i
sireno aut dolet. hec dulcedie cans facit dor
mire nauigates/ quoscūqz vident cōsopitos
ad nauē accedit/ 7 que poterit rape secū ducit
7 pferes ipm ad locū sicca. pno ipm secū coi
te cogit/ quod si noluerit vel nō poterit ipz pi
mit 7 deuorat eius comes māsglutit. de tali
b? monstru legit i hystoria magni alexandri.

Scorpio vt dicit Jsi. li. xij. e vnus
terrenus hñs i cauda aculeū ama
rū siegrece dicitur/ eo q cauda si
gat. 7 armato vulnere venena diffūdit. cuius
ppriū e vt palinā manus n ferat neqz ledat
vt dicit idē. 7 di scorpis a scote quod e dul
ce 7 poio pois quod e fingere. qz i antenoz p
te bladias fingit. i posteriori pūgit. 7 a sco
pione aut verne per similitudinē di/ i ubus a
culeatus vel flagellū virge nodosū. Jte sco
pius di signū in celo. qz sole existere in illo si
gnō pios frigidis aculeos tūc sentimus. vñ
ozatius. Ad arumna paz tic cautof frigora le
dāt. Jte scorpis e sagitta venenata aru vel
to: mens exaissa que dū ad hoicm venent dū
infigunt virus diffūdit. vnde 7 nomē accepit
De oibus his dicit ozatius. Scorpis est si

gnū vermisqz sagitta flagellū. De scorpione
bus aut dicit pli. li. xi. c. xxvi. scorpiones part
unt vermiculos ouoz specie 7 perimūt ipoz
vna peste veneni sicut serpentes. p triduu val
de ledit scorpionis venenū. 7 post lenta mor
te perimūt nisi cūus sibi occurrat. letali icu p
cunūt virgines/ qñ eas feriūt. similiter 7 femi
nas sz nō tā cito. viros aut maxime ledūt ma
ritimo/ quādo exeūt de cauemis priusqz ferie
rūt aliquē icu ieiunū infundūt venenū. sem
per cauda parata e paitere/ nulloqz momēto
cessat a lesioe si ei dant occasio ledēdi. 7 obli
quo icu 7 influro feriūt 7 venenū candidum
eos infūdere dicit. Apodeus auctor nouē de
scripsit scorpionū noauoz genera p colores.
geminos habēt quidā aculeos 7 iter hos sūt
mares scutores 7 maxime tpe coitus. 7 hi sūt
ceteris graciliores 7 longiores/ omniū autez
venenū in mendie magis e nocuū/ quādo so
lis arduibus cāduerūt/ vel calefacti fuerūt.
similiter quādo sinūt habēt quedā iternodia
in ceuda. quāto plura/ tanto peiora coz sunt
venena. 7 aliquādo sunt illa iternodia sens
aliquādo septena. Tradit aut apolo dozus
quosdā in affrica habere pēnas 7 illi sunt val
de nocui. 7 hos quidā venenā/ qui questus
gratia colligūt diuersaz terraz venena/ illos
alatos scorpiones deferre in italia sunt cona
ti/ sed infra regionē italie viuere nullaten? po
terāt. vident in aliquādo in italia sz sūt imo
cui. In sicia paitūt porcos nigros qui cū
mouūtur si in aqua post icū se imerserūt bo
a scopiōibus passio/ cinis coz potatus i vi
no e remediū. submersi etiā in oleo succurrunt
periculo quod pungēdo aiali induxerūt. nul
lū aial ledit scopio carēs sāguie. 7 sūt quidā
scopiōes qui pariunt vndenos fetus quos
mī quādoqz deuorare di. sed vnus qui magis
e solers scādit sup dunes mñs vbi tutus resi
det a cauda 7 a morsu. hic genitor e interficit/
7 fricente cedis vltor extitit. 7 hoc pvide feat
natura/ ne pestifera pgenies nimius ppaget
(huicqz pli. lib. xij.) Dicit aut aristo. li. viij. q
scorpiones qui comedūt venenosa sunt peio
ris veneni. 7 dracones quidā comedūt scopi
ones/ 7 illi sunt pessimi. cōtra pūcturā autem
scorpionū multa sunt remedia vt pz supra li.
v. de morbis 7 venenis.

Sis vt dicit Jsi. a subigēdo e di
cta eo q terra rostro subigit. ppter
abū. terrā eni sulcat 7 subuenit
dētibus pueniat ad radices. Pli. aut li. viij.
c. li. dicit suillū pecus circa venū equinoctiu
cōcipit bis in anno/ 7 parit. quatuor mēsb?

In vtero trahit. viginti filios quos pducit. sed educare nequit. et aliquando omnes deuorat pter primū. illū magis diligit qui primo de vtero erit. quia ei magis ē naturalis. et ei semper primo primā māmillam porrigit (vt dicit plinius solinus et aristo. libro. vi.) Est autē animal imundum et gulosum aui de deuorās qd libet fetidum et immūdum. balneum putat lutum. et reuoluendo se in loro et quiescendo impinguitur. vt dicit aristo. li. viij. et impinguit precipue in quiete. et septena pars aui sui trāsit in pilos et in sanguinem et in consimilia. et cum parit crescit et corpus marcescit. quia nutrimentum transit in lac vnde eius filij nutriuntur. et quando habet iuuenes magis est ferocitatis et pugnat p eis contra lupū. Alias et proprietates quere supra in littera. p. de porco et in littera. a. de ap: o.

Taurus est bos masculus nō castratus vt dicit Isid. et est grecū nomē sicut bos. Indias autem taurus (vt dicit Isid. li. iij.) est color fuluus et velox p nitas. pilis in contrariū versis. caput arcūte est flexibilitate qua vult tergi duricia. oē telū respūit munit feritate qui sub arborē sic aligati omnē amittūt feracē. et subito mansuescit (vt dicit Isid. li. xvij.) quere supra de feras in littera. f. Est animal superbu et ceruicosum cuius maxima fortitudo est in collo et in cornibus ac ceruice. vnde pli. li. xvij. c. xlv. genero feras tauri pz in aspectu et in torua fronte. et in aunbus ferosis ac in combus. et in picu dimicatione pcofferentibus cuius tora cōmīnatio in pōribus pedibus stat. quibus in altum spergit arcuam et ex tali spersione singulariter inter animalia inardescit (vt dicit idem) Aristo. vero li. ij. Taurus habet epas rotūdas simile epas boīs. et pasatur solus ante tepus coitus et amoris. et tūc vacat se associat. vt dicit idem li. vij. et tūc contra alios fortissime pugnat. Itē in eodē. tauri impingunt ab herbis et granis generantibus ventositatem ab extremitatibus pisax et fabax et huiusmodi. et si qd fādent pax coitū et cū fistula sufflādo parū autē a carne eleuant. et p ei dedit ad māducādū impinguitur. et impinguit cū dulab? abis/ sicut cū ficiibus et vuis passis. Item li. vij. tauri faciūt contrariū equis/ quia nisi aq fuerit frigida et pura non curant potare eam. Itē idē li. vij. ppter viroses pugnant tauri et qui vincit salit super feminā. et cum debilitatus fuerit per multitudine coitus venit vici? contra eum et pugnat. et qui tūc vincit salit super feminas quasi gaudens de mūpbo. et tauri

vtuntur coiti post annum et forte post octo menses/ sicut et vacce. quere infra d vacca. tauri autem quādū non sunt castrati feroces sūt et superbi. sed ablanis testiculis effemiant reduntur/ et pigri imbelles penitus et mansueti crescant tamen corpore et impinguescūt. et aratorum iugo mansuescunt. quere infra de vitulo castrato. Item in libro. xij. in fine dicitur qd tauri habent fortiores nervos et ligamenta idest lacertos qd boues quia i castratis oia corporis membra emollescunt. et in corde tauri inuenitur sepe os sicut in corde cerui. Sunt autem quidam tauri agresces. vt dicit pli. li. vij. c. xij. Sunt inquit tauri atroassimi siluestres ceteris maiores et velociores/ colore fului et oculis ceruleis. pilo in contrarium verso ricium ad aures extendētes. cornua mobilia habent que ad alterutrum in pugna mouent tergum habent dūm ad modum silicis/ ita qd vulnerari non possunt. feras omnes venantur. nec aliter possunt capi/ qd in foueis. capti semper feritate intereunt/ et pre indignatione moriuntur.

Tragelaphus est dicitur bircoceus. a dragos quod est bircus/ et elephos quod est ceruus. Et dicit Isido. libro xij. tragelaphi a grecis sunt noia. quidam sunt eadem specie. vt cerui. villosos habent annos vt birci et mentum p renissis bircinum barbis. De his autem dicit ari? cen. libro. ij. quedam agrescia animalia habēt cornua rotuosa vt bircoceus qd tragelaph? dicitur. et pedes eius habēt soleas. et corpus eius crescit ad quantitatem cerui. et sunt fortes valde et facies eorum declinant. et cornua eorum sunt sicut binnuli.

Alpa est quedam bestiola ad similitudinem muris. de qua d. Isido. li. xij. qd sit damnata cecitate ppenia in tenebris. Est enim absq oculis. rostrum habet ad modum porci cum quo terras fodit et humum egenit et radices sub terra comedit et corrodit. solē odit et fugit. nec diu potest viuere super terram. nigram habet pellem villosam et mollem. cura breuissima et pedes largos et per digitos distinctos ad modum manus Aristo. autem dicit de talpa sic mone animal generans simile habet oculos preter talpam que non habet oculos apparentes/ sed si quis inaderit eorum subaliter inuinit interius vestigia latentium oculorum. et putauerunt aliqui qd illud corūz impititur pre angustia quando incipit mori. et tūc incipit aperire oculos in moriendo/ que eos clausos

De animalibus

habuit in viuendo. Dicit ad hoc pli. libro .x.
c. xlii. liquidius audiunt talpe obute terra de
so atq; surdo nature elemento. et si hominem
audierit loquentem fugit a remotis.

Quartus est melus animal scilicet ad
quantitatez vulpis cuius pellicis
valde est hirsuta et villosa. et di
citur melota. ut dicit glo. super illud verbum
circueunt in melotis et. bebr. xij. De hac be
stia. s. de taxo siue de melota. dicit pli. lib. viij.
c. xxxi. est et melis quedam solertia. quando eni
eos canes insequuntur/ anhelant et flatu retine
retinendo curam extendunt/ et sic morsus canu et ite
hominu arcet. futuram prouidet tepestare. et ideo
sibi faciunt cauernas subterranas diuersos
exitus continentes. unde quando flat ventus a
quilonans obturant caudaz villositate itroi
tum aquilonare et aperit tunc dimittunt au
stralem et econuerso. In eisdez autem latibulis
sibi prouident in pastu contra hyemem/ et si quibz
eis defecerit abus/ eis p abans erit somnus
(ut dicit idem) Sunt eni de generibus ania
lium que in hyeme se abscondunt et p magna
parte de somno viuunt. ut supra de mure di
ctum est. quere supra de mure. Est quedam spe
cies tax (ut dicit philologus) qui abscondit
abos contra hyemem/ et vna cum femina colli
git et roponit. et veniente algore hyemis timens
masculus ne abi collecti nimis cito deficiant
feminam ab esu reprimit/ et ipsam ad saturitate
comedere non permittit/ que paces simulans
et quasi taxo masculo cedens/ cauernam late
ter exit. et per partem oppositam latibulum in
trans ignorante masculo fauces aperit/ et diu
aggregatos abos deuorat et consumit. Hec
bestia ut dicit idem. vulpem odit et cum eo di
micare consuevit. sed videns vulpes q pro
pter duriciem et eius villosam pellem ledere no
potent se victum simulans fugam petit. et du
tatis predam querit vulpes eius latibulum
subintrans vna et alijs immundicijs taxi cu
biculum inficere consuevit. cuius fetorem ab
horrens melus defecatum domicalium dere
linquit. et aliam mansuetulam necessario si
bi querit.

Tigris est bestia ad fugam velocif
sima ad modum sagitte. sic enim
perfi sagittas vocant. ut dicit Isi
dorus libro xij. est enim bestia varijs distri
cta maculis virtute et velocitate mirabilis ex
cuius nomine fluuius tigris appellatur/ eo
q rapidissimus sit omnium fluuiozum. tigni
des cuius magna hircania gigni (bucisq; Isi

do. Idem dicitur autem hic tigris huius tigris p
bestia. s. p fluuijo hic tigris hircania. que su
pra de fluminibus. De tigris autem dicit pli.
tigris hircania vndiq; ferunt/ que sunt ani
malia tremende velocitatis/ et maxime cogno
scitur dum capitur. totus enim fetus qui sem
per viscosus est ab insidiante venatore rapi
tur. et i equo velocissimo subito deducitur/ ac
vbi fera spoliatis catulis vacuum cubile repe
rit/ fertur piceps odore ferentis catulos iue
stigans. venator autem audiens fremitum in
sequens abijcit vnum catulum/ quem illa tol
lit/ et ad suum latibulum morsu ducit/ quo re
posito in cubili/ concito cursu iterum redit. ut
terrim raptor cum residuis nauem scandit/ et il
la irritata et frustrata feritate p nullo vltra se
uit (ut dicit plinius libro viij. c. xix.) masculus
autem de fetu penitus non curat. vndem idem
qui autem omnes catulos deferre cupit spe
cula magna in insere derelinquit. que mater
insequens in via inuenit in eis se inueniens de
sua imagine filios esse credit. circa autem sua
ymbriam detenta/ et circa filiozum extractione
de viro occupata dat raptoru spaciuz fugien
di/ et sic per ymbriam decapitur/ ne raptorem
pro catulozum liberatione vltimus profequa
tur.

Inea ut dicit Isidorus est vesti
mentorum vermis dicta/ eo q te
neat et eo vsq; vestibus infideat
quousq; corrodit. et ex vestiu corruptione gi
gnitur/ quando. s. vestis aliquadio in acre gro
fo comprimatur. nec vento perfunditur. et i pu
ro aere libere nullatenus explicatur. Insen
sibiliter autem panni superficiem consumit. et
cum sit sensibile animal infra panni substan
tiam se occultat. q vix vnq; vident oculis se p
mittit. amara et odorifera tinea fugiunt. adve
stes resperfas talibus defaali non accedunt.
et ideo folia lauri/ apressi/ et cedri/ et huiusmo
di posita in cassulis vestes ibi repositas et li
bros corrupti a tinea non permittunt. ut di
cti constan. Est autem quedam scabies capi
tis que ppter suam tenacitatem et adherentiam
tinea est dicta. De qua quere supra lib. v. vbi
agitur de capitis infirmitate.

Credones vocant greci lignoz
vermes/ eo q terendo edant. ut
dicit Isi. li. xij. ex humore autem
corrupto in arboribus derelicto/ sub corti
bus arbor. et in medullis generantur. maxi
me autem in arboribus generantur/ quando
spontaneo tpe arbores rescantur/ vel platan
D 2

vt bidrides. et hoc est in plenilunio potissime quando humiditas que lunari virtute cum cor-
poribus tunc abundat non digeritur propter
eius superfluitatem non regitur a natura. et ideo
necesse est vt talis superfluitas conuertatur ac
in vermes et in putredinem conuertatur. que
re supra d' effectu lune li. vi. teredo itaq; ligni
vernaculus est in substantia mollissimus. et ta-
men corrodit et comminuit durissima ligna et sub-
tiliorem puluerem quam possit lima vna facere.
quare infra de vernaculo.

Testudo est animal sic dictum. eo quod
tegmine teste sit operum. in camere
modum. vt dicitur Ili. li. xij. et sunt
quatuor genera. scilicet terrestres. maritime. lutarie
scilicet in paludibus viuentes et fluuiales et tendunt aliquid quod
enam est incredibile tardius vt nauigium te-
studinis pedem dertum deferens. vt dicitur Ili.
li. xij. De testudine autem quere supra in lite-
ra. l. de lima.

Tortuca inter testudines compu-
tatur. eo quod inter testas durissimas
clauditur. inter quas se recolligit
quando ab aliquo molestatur. Est autem eius
duplex species. scilicet fluuialis et terrestis. fluuia-
lis autem tortuca mortifera est et venenosa. terre-
stris vero que habitat in domibus vel in siluis
munda est et comestibilis. Est tamen horribilis
in aspectu et deformis. ponit autem oua vt gal-
lina. sed pollidiora et minora. Est autem animal
quadrupes habens pedes paruos sicut rana
et caput paruum sicut serpens. et testas duras
diuersis modis deformatas. comes vero eius
que habitat in nemoribus sunt medicinales
et sunt virtutis resumptiue. vnde valent et hicis
piscis et consumptis. De tortuca autem ma-
rina dicitur aristoteli. li. viij. tortuca inquit marina
comedit omnia et eius officium est fortius om-
ni cuiuslibet animalis. quam si acceperit lapidem in
suo ore frangit eum. et exiit ad ripas et pascitur
herbis. et cum reuertitur intra aquam ascendit
et natat. ita quod desiccatur dorsus superficies a so-
le. quam illi non leue est quod in aqua profundat. In
libro. xij. animal habens squamam plumam
aut coriicem non habet vesicam propter pau-
citate potus quia superfluitas potus transit
in plumas. et alia. propter tortucam quam pulmo
tortuce maxime est carnosus. sanguineus si-
milis pulmone vacce et pulmo tortuce siluestris
est maior quam debet esse. quam corpus eius conti-
nenter in testa spissa. et propter hoc non dissolui-
tur nisi in carne tantum. et propter hoc fuit in
tortuca vesica. vt reciperet superfluitatez sicut
vas et valde parua est. vesica enim est in omni

bus animalibus habentibus pulmonem fa-
guinem et ideo sola tortuca inter animalia ha-
bentia duos coriices habet vesicam et reues

Vacca tauri est femina dicta quasi
boacca (vt dicitur Ili. li. xij.) Est
autem animal lasciuum et luxuriosum. quod vt
d. ar. li. vi. vacce post annum mouentur ad coi-
tum et forte post octo menses et tempus impregnati-
onis vacce est per nouem menses. et parturient
in decimo. et vacce coitus assimilantur manibus
et efficiuntur siluestres ita quod non possunt eas do-
mare pastores. et desiderium vaccarum manifesta-
tur per tumorem vnguium et suos mugitus con-
tinuos quam vacce mugit contra coitum et saluunt
super tauros et sequuntur ipsos et cum eis stant
Item in eodem dicitur in fine. dicunt homines quod te-
pus impregnationis earum est. x. mensium. et si an-
te hoc tempus pariantur fetus non viuunt. nec sue
vngule conplebuntur. et in maiori parte parient
vnum et forte duos. et femine viuunt in maiori p-
te. xv. annis. et mares similiter. sed quasi castrati
efficiuntur fortiores et viuunt. xx. annis. et pro-
partu habent lac bonum. ante autem nihil habet et
si habuerit nihil aut parum valet. et cum primo co-
agulatur lac vacce efficitur sicut lapis. bocau-
tem ei accidit cum miscetur aque. vacca vnius
anni raro se miscet tauro nisi post annum. et quasi
vacce multotiens impregnantur et faciunt plu-
res filios signum est secundum quod putant homines
quod in hyeme multa pluuia erit. Item in grege
uiuunt. et si a grege recesserint sepe pereunt. quam
a bestiis comeduntur. Item omnium anima-
lium sunt voces fortiores et grossiores in ma-
sculis exceptis vaccis que vocem habent ma-
sculis grossiorem. Item vt dicitur idem. vacca cor-
nua habet cornua et grossiata et magis nodosa
quam masculus. non tamen ita magna. sed si cale-
fiant possunt flecti in omnem partem. et quod
do infirmantur in pedibus est eis medicina
si inter cornua oleo et pice et alijs medicaminis
bus mungantur. Item dicitur idem quod vacce di-
ligunt bibere aquam daram. turbida vix aut
nunquam bibunt. et eis accidit podagra et ex hac
infirmitate moriuntur. et signum est quando sub-
mittunt aures suas et non comedunt. vt dicitur
idem) vacca impinguata iugum abijcit cui est
consuetudo minus pasta optime est subiecta. in
fimo propter hoc iacens impinguetur. et quanto plus
a labore ei paratur. tanto torpet amplius et
pigrescat. puerca testis id est musca bouina. cau-
daz erigit et miro modo infans per capos
circuit et discurrit.

Vacca aliquando est agrestis, de qua dicit auice. et etiam aristoteles. Est iquit vacca in terra partem habens crines in collo sicut equi. et est corpus eius ad quantitatem cervi. unde a multis equiceruus vocatur. et talis vacca caret cornibus et habitat in montanis et est silvestris et habet pulchros oculos et sunt acuti visus / et quandoque habent cornua vacce huiusmodi, sed sunt parua ad modum humulorum et sunt curuata versus tergum / sicut cornua capri et in corde eius inueniuntur os sicut in corde cervi et cameli. et illud os quando calefacit / et sanguis trillando mouet cordis nervos. et est causa excitandi animal ad modum leticie et exultationis. unde ex tali trillando quasi subito se erigit caput mouet salit velocius et discurret. Item dicit aristoteles. li. viij. animalia inquit que non possunt habere iuuameta a cornibus habent iuuameta alia a natura. sicut dedit velocitatem cervis et agrestibus vaccis que cornua habent incuruata. et non possunt propter magnitudinem defendere totum corpus. et propter hoc dedit natura agresti vacce alia iuuameta. scilicet eiectionem stercoreis quo erant canes qui ex vicino sibi nimium appropinquant. alij etiam canes qui stercorea talia vacca non inueniunt circa se propter odorem se occupant / quo usque imbelles bestie fugiunt periculum et euadunt.

Vacca quere supra in littera. b. de boue et de bubalo qui est bos agrestis.

Vulua a virore etatis est dicitur ut dicitur Aristoteles. li. xij. nam statim quando nascitur a virtute propria ad querendam matris vbera erigitur et lauat. minus vberibus statim reficitur et lactatur. minus lingua ab omni mundicia tracta et vtero abstergit et purgatur nascitur ei sicut et equo in fronte pustula quedam nigra quam magi fore amoris asserunt incertum hanc pustulam nisi statim aperiat et demicat. nec eum admittit ad vbera nisi predictum virus auferat et prescindat. Idem dicit aristoteles. de equa et de eius pullo. similiter auice. quere supra in littera. e. de equa. Vitulus inter diliget et eius mugitum sequitur et cognoscit. vbera que suggit fronte excunt / et sic vberioris lactis effusione a matre que lacte satiamus salit hilaris et discurret. saliendo autem a matris vestigijs non discedit. Simile dicit aristoteles. li. viij. quod vituli castrantur post unum annum et si non castrantur illo tempore erunt parui. et castratio vitulorum secundum hunc modum. presentantur vituli in terra. et scinditur corium et exprimitur / alias exprimitur testiculi. et eriguntur eorum radices ad superius / et eorum nerui. et ligantur salsura quousque cretat sanguis extra. et si accidit apostema cretat bunt testiculi abscessu / et ponuntur cinere super apertum

stema / et sic loca sana. Est autem in manu quidam bestia habens similitudinem vituli / propter quod vitulus marinus nuncupatur. bec parit in terra more peardum. canum more coit / nunquam parit plus quam duos. educit matris fetu non ante sextum diem aliam non ante. xi. dies. ducit fetus ad mare / sed deinceps assuefacit eos ad natandum. difficulter iter faciuntur capite illeso. mugitum sicut vituli propter quod vituli nuncupatur. voce et vultu populum salutat cum maxima disciplina. nullum animal grauiori somno premitur. pennis quibus in mari vitulibus mi vice pedum serpunt. pelles habent bifidas et crinitas sicut vituli / que detracta sensum equorum tenent. semper maris estu recedente in boue scit. dextre eius pinnule visum soniferam dicitur esse / somnosque puocat si supponatur capiti (buc usque pli. li. viij. c. xij).

Visus est vocatus eo quod suo formatur quasi orsus. ut dicitur Aristoteles. li. xij. nam aiunt eos informes generare propter quod quidam canem nasci quam matrem labent do membra componit unde est illud. Sic tota mat lingua fetu queque pulit vasa etc. hoc in maturitas paruis facit. denique. xxx. die generat unde euenit quod papitata secunditas informes procreet. Ursorum caput est inualidum. vis maxima in brachijs et in lumbis. vnde interdum erecti insistant. ut dicitur Aristoteles. li. xij. in. c. de bestijs. vel de visus ab vrgendo / quod fortiter vrgit ac strigit que apprehendit. De visis dicitur pli. li. viij. c. xxxvij. visorium inquit coitus in initio hyemis. nec vulgari quadrupedum more coeunt / sed ab obus cubatibus et pleris recedunt deinde abinuit et imant specus separati in quo parunt. xxx. die et non plures quam v. sunt fetus cadidi / et informes caro parum maior quam sunt mures sine oculis et sine pilo. vitigues tamen prominent. hunc labendo paulatim figurant / nec vident boies quicquam ranam quam visos coeuntes vel parientes. idem mares quod dragenis diebus latent. femine quater mensibus latibula sua edificat cum ramis et frondibus. et sunt penetrabilia imbribus / quod molli fronde preta primo. bi diebus bis septenis tam graui somno opprimunt ut nec vulnere valeant excitari. tunc pinguescunt miro more et sunt eius adipos apti propter profusum capilloz. post bos dies resident ac propter partem fructu viuunt. fetus frigentes opprimendo adpectus fouent / et cubant super eos sicut volucres. Idem autem est dictum quod credit theophrastus. scilicet visorum carnes tunc temporis coactas crescere si seruentur. nec inueniuntur aliquod tunc cubi in aluo vestigium / nisi modicum de humore. circa eorum autem habet tunc sanguinis quas guttas / et nihil omnino in reliquo corpore inueniuntur potest.

vere pcedit/ & tunc masculi sunt pingues. cuius
rei causa occulta/ precipue aut tunc tps nec abo
necessario sunt saginati pterq dieb' bis septe
mis. Erutes aut specu quada'z herb' a querunt
qua comedunt/ ut laent ventre que tunc bnt co
stricui. oculi eoz tunc debetati. & io tunc maxie
expenit fauos apu/ ut os vulnerati pucturis
apu sanguinolado releuet grauedine & dolo
re. caput bz debile qd e fortissimu in lede. & io
si vrgete vi qnq' d rupe se p'cipit. collapsi su
parna de facili moriunt. cerebra ut dicunt
bnt venenosu. & io eoz capita qn occidunt i
spectaculis pbunnt/ ne gustates aliquid d ce
reb: o in v'ina rabi' p'cratur. pugnat q' tau
ros/ & auerit rapiunt ore ipsos pedibusq' oib'
comib' eoz suspesi p'odere deiciunt. & tunc mo
nido eos dilamit & occidit. nec aliam aialiu
est tata solerna ad maleficia/ sicut visis (buc
usq' pli. li. viij. c. xxvij) De viso aut dicit ans.
li. vi. visus iquit comedit oia indiffereter. co
medir. n. fructus qn ascendit arbores. & fragit
alucaria & comedit mel & isehat apes oculos
eius/ & pugnat ligua eius/ & quadoq' fugiunt
ipm. & comedit caros & formicas pp media
na. & comedit carnes pp eius magna fortitu
dine. & pugnat cu ceruis & porcis agresib' &
cu canib' & cu rauris/ & p'ferit eos. & vadit
erectus q' eos & tenet mambus cornua eoz &
sepe vincit eos. Est aut aial ipatices/ iracudu
volens se vindicare de oibus q' tagut eu. & io si
aliqu' p'uenit se in aserit si ali' eu tengerit/ di
mittit p'mu & stat iuadit scd'z/ & si tenus stat
eu lesent dimittit p'mu & scd'z/ & mox tertiu i
surgit. & qn capif peluis ardētis aspectu exce
cat. carnis colligat. ludere copellit. & p' vbe
ra domestica. aial et instabile & multu ique
tu. vñ tota die arant spiritē ad que viculis al
ligat. pedes suos suggit & labit/ & in coz' fuc
co delcetur. Adiro mo scit scadere sup arbo
res vsq' ad altissimas ipaz arboz sumitates
Solēt aut mellificare apes in arboribus sca
uis/ q' fauos dep'bedes visus p' odore alean
dit vsq' ad locu mellis & faciens vnguibus i
arboze aptura/ extrahit mel & comedit. & ex co
suetudine frequer qn esunt ad locu redit. qd
atēdes venator circa arbores pedem fudes &
palos acutissimos vndiq' arcu'ngit. an aptu
ra vero malleu valde p'oderosu cu teste suspē
dit. venies itaq' visus esumēs/ & mel extrahere
apiēs p' malleu ipedit/ s'z pede malleu a se p'
ijat. s'z redies malleus ipz ad aures tagit/ sup
quo indignatus fortius a se malleu eijat q' ipe
tuosius redies acius ipz ferit & ta diu q' mca
sine malleu p'cedit sic quousq' ex frequen itau

caput quod bz debile deficiat. & cadēs infer?
sup palos ppia stulticia se occidit. Istū mo
dū venadi visos narrat theophrastus. & istuz
eūdez modū a venatoribus visoz in germa
nias partibus intelli.

Visa aut bestia e sensissima/ & ma
xime qn caruli sut rapiunt naz illi
cura e de salute filioz. io eos diligentius labit
lacet/ & numt. & circa eis nocentes sepe p' vi
ribus se oppoit. im'pignata a masculo se diui
dit. & vsq' ad filioz informationē vterius nō
accedit (vt idē dicit) in tpe luxurie se abscondit
& videri amoris tpe embelat. Ad masculi autē
eis tunc tps p'cur & voluptatis gra cis istra p'
t'pa si accedat (vt dicit ans. & pli. & auicē) p'ie
pli. li. r. c. lxxij. visū inq' nō labit potū vt be
ste habētes sematos dētes nec fo: beūt vt hū
tes p'tinuos sicut oues & homines. sed aquā
morfu vorant.

Vulpes e dicit q' volupes. e: n'z
volubilis pedibus & nūq' rectis
t'ribus s'z tortuosus a fractibus incedit. frau
dulēter aial insidijs decipies. Nā dū non ha
buerit escā mortuū se fingit. sicq' aues defecit
dētes quasi ad cadaver rapit & deuorat & mās
glunt (vt dicit Jsi.) vulpes scq' daudicat. nā
crura eius dextra breuioza sūt q' sinistra. pellē
bz multu villosā/ calidā & pilosā. caudaz ma
gnā quā dū canis rapere putat dētes & os p'i
lis replet & oburat. Lōtra tazū p' māsiōibus
pugnat/ & ipsius foueāvina & stercore poltu
it & defecit & sic de ipso nō violētia sed dolo
& fraudulēna mūphat. foueas & loca subterra
nea ibitat & frequer. aialia domestica plus
q' siluina rapit & deuorat. Et vt dicit ans. li.
vij. ceruus e amicus vulpis/ & p'pter hoc pu
gnat p'ra melū. i. p'ra tazū & ipm iuuat. natu
rale e odiū inter vulpeculā & melū suetatum
quē sepe supat vulpes dolo potius q' virtute
Est aut aial vorax & gulosū. & io generat filio
os accos sicut leo & lupus. & d. ans. li. vi. naz
vt dicit solt. i. oibus faacibus filios incople
tos cā e gulositas/ q' si expectat natura vsq'
ad p'plemētū suggēdo iterficēt mēz. & ideo
natura facit fetu nasci āte p'plemētē ne nimis
expectādo planā somanoez auiditate nimia
nummētū iterimerēt mēs suas. vt. d. idē aial
siquidē e fendū & corruptū/ & loca reddat ster
lia & corrupta vbi morari cōtinue p'suevit. vē
trē & guttur albu & d'licatū/ et caudā et tergū
bz rufū. anbelū bz fendū/ & morsū aliquānt
lū venenosū (vt. d. pli.) quādo eū isequūt ca
nes iter crura recolligit caudā. & quādo videt
se non posse euadere in cauda villosayrinam

recolligit/ quā sup canes ipm insequēs p̄iāt
7 diffūdit. eius ferorē abbozrens canū multi
tudo aliquānū ei cedūt. domesticū 7 domi
tū in necessitate se fingit. fz nocui vel opozui
nitate alia siluas p̄tē. 7 quāris multū sit in
se versutus 7 maliciōsus/ in multis tū ē vtilis
fm exercitiū medicāe. vt. d. idē li. xvij. c. viij.
adeps. n. eius 7 medulle multū dicunt valere
cōtra nemoz cōtractionē sāguinis ēr diureti
cus dī ēē. vñ multū valere credit ad lapidē in
vesica 7 renū fractionē. alias pōit ibi plī. 8 vir
tute vulpiū magnoz opiniōēs/ de q̄bus ū cu
ro facere mētionē. dicit tū q̄ si quis liguā vul
pis habuerit i anulo vel i annula talis ū p̄ā
et (vt dī fm magos) caliginē oclorum.

Vermis ē aīal qd̄ de camib⁹ sepe 7
berbis nascit. sepe autē de olenb⁹
p̄creat. aliqñ ex sola bū oz coru /
p̄tē. aliqñ ex sexu 7 m̄tōē. vt pz i tozmas
7 scorpiōibus / 7 lacertis (vt dicit Plī. li. xij) dī
aut v̄mis q̄i v̄tēs / vel q̄i v̄tēs q̄ i m̄tās p̄tes
se v̄tē / vel q̄ v̄tē. i. ad p̄tes oppositas se tra
bit. nō. n. sicut serpētes squamāz nisibus ver
mis repit/ sed i diuersas p̄tes corpusculū suū
trahit. vt d. Plī. In veretamē de latebris ver
mes exūt. 7 iō forisā vermes a vemo exitu no
mē sumūt. vt. d. idē. Sūt aut v̄mīū m̄te dīe
sicut dicit idē. nā quidā sūt aquanā. 7 quidā
terrestres / 7 illoz quidam sūt in berbis 7 oleri
bus vt enuce 7 p̄similes. quidā i arborib⁹ vt te
redones. 7 quidā i vestib⁹. vt tīnee. 7 quidā i
camibus vt madōēs / qui ex coru p̄ra būdi /
tate i camibus putridis generātur. qdā i aīa /
libus vt lūbua / 7 altrides i viscibus. s̄rōēs
i naribus. pediculi 7 lēdes i capibus q̄ oēs
ex būoib⁹ corruptis i aīaliū corpibus iteri
vel exterius generāt. Sūt 7 alij vermes terre
lōgi 7 rotōdi / molles 7 lubrici / ac lūbua terre
quos i terra venāf talpe / 7 quib⁹ pisces i aq̄s
capiūtur. quādo hami talib⁹ vermis inescāt
7. d. cōstā.) q̄ tales v̄mes valēt p̄tra spasmū
7 p̄tractionē nemoz. valēt ēr 7 moriū serpētū
7 i cū scorpiōis. 7 iter v̄mes quidā sūt qui oī
no carēt pedib⁹ / vt colubri 7 serpentes. 7 qui
dā sūt qui multos habēt pedes vt fernipedes
7 quidā sūt valde p̄nciosi 7 nature bois imi
ci / vt serpētes 7 ceteri venenosi. 7 sūt quidā a
nulosi corpis q̄ nō habēt neruos nec ossa nec
spinas / nec carnalagies / nec sāguinē. 7 oēs ta
les si i oleo tingūtur moriūtur. i aceto v̄o reu
iscūt. vt. d. anī. 7 plī. 7 sūt qdā vermes q̄ ge
nerāt 7 generāt 7 qdā q̄ generāt 7 nō generāt
vt salamādre. 7 i talib⁹ nō ē sex. bis 7 mult a
lij modis vermes tam maiores q̄ minores

variantur.

Vermiculus ē v̄mis modic⁹ a ver
me diminutiue dicitur / quales so
lēt i lignis 7 fructib⁹ iueniri. sicut
dauid. ij. re. xxiij. tenerino ligni v̄miculo cō
paratur / q̄ tere do vel trebala dī. q̄ cū sit natu
ra mollis lignū dūssimū p̄forat / imo nihil ē
durius eo dū tāgit. nihil molli⁹ dū tāgitur. vt
d. glo. ibi. v̄mis igitur p̄cipue terrestis nascit
ex būo 7 folijs / ex fructib⁹ 7 lignis. finita h̄e
mē p̄cedit de viscerib⁹ terre tpe vemo. salsa ca
uet 7 fugit. 7 aromantibus 7 amans p̄dita nō
tāgit vestes. f. lineas nō rodit sicut tinea. lane
am vestē destruit 7 cōsumit. 7 marie illas ve
stes laneas p̄sumit v̄mis quaz comes tenigit
dens lupin⁹. nā lana ouis deuozate a lupis tī
neas generat 7 pediculos. vt. d. aristo. li. viij
7 plī. li. x. v̄tis 7 mollis ē v̄miculus 7 rotōdi
subtilia 7 gracilia sūt ei⁹ extrēa 7 media gros
siora. occulte mordet arborē 7 cōsumit / plus
ozē q̄ pedib⁹ se trahit. v̄tis ē flexibilis 7 exā
guis. in oibus vermis ē sensus tact⁹ 7 gust⁹
(vt. d. plī. li. xi. c. lxxi.) vnde p̄cepto. somni v̄
strepenti latecūt. iter sapores discernūt. amara
enī 7 falsa refugiūt vermes 7 dulcia appetūt
ac suggūt. vnde dēnibus alij p̄dantur. alij v̄
gibus 7 rostro ad necessitate rapiūt alij acu
mine excauāt. alij suggūt / lambūt / sorbēt / vo
mūt. mādūt nec mori ē v̄anetas i pedū m̄ste
rio vt rapiāt / dīstrabāt / p̄māt / p̄oderāt. terraz
fodere non cessant. vt. d. plī. ibidem. f. li. xi. c.
lxxi.

Vipera est genus serpētis veneno
si. 8 qua dicit (Plī. li. xij.) vipera
est dicta / eo q̄ vi parat. nā cū v̄
ter eius ad parū igemuent catuli nō expectā
tes naturā nature solutionē corrosi ei⁹ late
ribus cū mams intertu 7 corrupūtur. Dī autē
q̄ masculus suo ore inserto in os vipere semē
expuat. illa autem ex voluptate libidinis i ra
biem versa caput maris p̄efandit. itaq̄ firve
parens v̄terq̄ pereat masculus dum coit fe
mina dum parit / Ex vipera fiunt pashilli. qui
troasā tyriaci nōminantur / ex quibus fit tyri
aca. idest remedium contra venenum. De vi
peris dicit (Plinius lib. viij. c. xl.) vipera so
la inter serpentes in terre cauemis se abscon
dit. alij autem omnes in cauis saxozuz aut ar
borum se occultant. famez sustinet diutissime
in forā h̄yeme inter terre viscera se recolligit.
7 prius euomito veneno vsq̄ ad v̄teris tempo
ra ibi dormit. cum autem calore solis pou ter
re apenuntur / vipera expgefata egreditur de
cauemis / 7 quia visus eius ē longa mora cō

trahit in tenebris caliginem. femicali radices
vel herbas querit. et eius succo oculos linit be
betatos. et sic herbe gustu oculos acuit. vrv
su recipet que amisit. Est aut tyris spes vige
maxime venenositas. de quo dicit an. li. viij
tyris e sicut et tchea. i. cocodillus latet i bye
me. sed post expoliatur coriu. qd e intra oculos
suos ita qd ille qui no cognoscat hoc accidens
putat qd ille sit cecus. Deinde aufert coriu capi
tis totaliter vno die et sua expoliatio est sicut
exitus est embriomus. et sic renouetur qui depo
nit seiccutie. Itē in eodem inuenitur in fenice
tyris quida que serpentes magni fugiunt. qua
uis sit paruis. et sunt pili supra totu corp^u su
uz. et quando mordet aliquid putrescunt oia q
sunt in circuitu morsus statim et inuenit vnus
paruis tyris in iudea. et morsus eius est ita
fortis qd no inuenitur contra ipz medicina. De
vipera. n. dicit ambro. in esame. oiu serpenti
nu nequissimu est genus vipe. que cu cupiditate
assupserit cocudi murenule reqnt copula
pgrediturq ad litus aque vbi credit murenula
latitare. sibilo aut euocat vipera murenula
et puocat ad apletu. que vocata statim adest
vipera aut videt ea ad copula preparata totuz
venenu suu euomit et ad apletu murenule se
pparat. coplato vero cocubitu vipera venenu
quod euomerat itez haunt et resumit. et sic cu
veneno resupito reuertit ad cauerna vipa isup
vt dicit pli. li. xxiij. c. i. lapide quedaz deglunt
quod perapientes syri viperam caute apenit. et
lapide assumit. et eo vniat contra venenu. Itē
ibide que draco vel aspis. vulnerat caput v
pere appositu vulneri sanat. et eouerso. quez
vipera pungit caro aspidis attrahendo vne
num vipere sanare consuevit.

Finis liber. xxiij.

Incipit liber. xxiij.
De coloribus et eorum proprietatibus.

Scriptis

Corporalibus reu
spitualium et cor
poralium tam sim
plicium qd mixta
put ad manus no
stras penenire po
tuerunt. nunc postre
mo de quibusdaz ac
cidentibus corporalium rez substantiam co
comitantibus. cooperante nobis diuina gra
est hic attendendum. primo de colore. secundo
de odore. tertio de sapore. vltimo de liquore.
Color est dicitur vt dicit Arist. li. xviij. eo qd co
lore ignis vel claritate solis est perfectus. vel
color a colando est dicitur. eo qd colantur co
lores ad hoc vt sume subtilitatis sint et intime
punitatis. Colores aut aut nascuntur aut fiunt.
De his queri iusta in fine de coloribus. Est
autem color scdm aristo. in libro de sensu et se
sato. extremitas perspicui in corpore determi
nato. est enim color sicut in subiecto in rei cor
poralis visibilis superficie terminata. Lemi
mus tres colorum differentias quas color re
cipit ex natura mixtionis elementorum et do
minio in corpore composito. vnde dicit qd co
lor mixto perspicuo et dyaphono per actualē
vniōnem lucis radiantis / super ipsu ter
minabile et perspicui corporis superficiem vt
sui representantur. et ppter hoc dicit aristote. i
ij. de anima. qd color est motiuus vel immuta
tiuus visus scdm acum lucidi nam lux e act
et perfectio lucidi seu perspicui. naturam enī
coloris in corpore mixto ex alicuius elemēti
dominio essentialiter existentis pducit lux ad
acum immutationis visus. quāuis enim co
lor naturaliter et essentialiter sit in mixto. non
tamen habet potentiam manifestandi se nisi
per lucem super ipsius superficiem actualiter
radiantem. vnde color ad sui manifestationē
semper indiget luce sed non eouerso. qz lux
ad sui manifestationem non indiget colore. si
cut color indiget luce actualiter existente vt lu
ce mediante coloris qualitas visus organo i
primatur. et ideo posuerunt aliqui qd ratio vi
sibilis radicaliter et formaliter e in luce. quia
ipsa sublata rei colorate qualitas visui no ap
paret. habet autem color actualē essentialiam
in tenebris. vt dicit comen. in. ij. li. de anima.
de immutatione visus et coloris. Non. n. cat